
Nowa jakość praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych

Wojciech Starościak
Stanisław Czyż
Halina Guła-Kubiszewska

WYŻSZA SZKOŁA
HUMANITAS

Sosnowiec 2014

Recenzja:

dr hab. Piotr Oleśniewicz
prof. nadzw. Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu

dr hab. Jan Grzesiak
prof. nadzw. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Copyright © 2014: Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
Wszelkie prawa zastrzeżone

Egzemplarz bezpłatny (publikacja bezpłatna)

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ISBN: 978-83-64788-08-6

Nakład: 300 egz.

Wydawca:
Oficyna Wydawnicza „Humanitas”
ul. Kilińskiego 43
41-200 Sosnowiec
Seria: Monografie

Redakcja i koordynacja produkcji: AD VERBUM Iwona Kresak

Opracowanie typograficzne: Krzysztof Zdunek

Projekt okładki: Blue-AB Beata Poźniak
Zdjęcie na okładce: Fotolia

Druk i oprawa: Wrocławska Drukarnia Naukowa PAN im. S. Kulczyńskiego

Spis treści

Wstęp do serii	5
Wstęp do monografii	
„Nowa jakość praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych”	9
1. Praktyki pedagogiczne i badania nad ich efektywnością w Polsce... 11	
2. Praktyki pedagogiczne na studiach o profilu wychowanie fizyczne.. 17	
3. Projekt „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	23
3.1 Organizacja praktyk na AWF we Wrocławiu do roku 2011	24
3.2 Organizacja praktyk na AWF we Wrocławiu po roku 2011	25
3.3 Regulaminy i programy opracowane na potrzeby praktyk w szkołach podstawowych	29
3.3.1 Regulamin naboru nauczycieli szkolnych i ich pracy jako opiekunów praktyk pedagogicznych	29
3.3.2 Regulamin wyboru nauczycieli akademickich i ich pracy jako superwizorów praktyk pedagogicznych	33
3.3.3 Regulamin organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych	38
3.3.4 Zasady realizacji praktyk w szkołach podstawowych w zakresie wychowania fizycznego	47
3.3.5 Zasady realizacji praktyk w szkołach podstawowych w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej	53
3.3.6 Szkolenie dla nauczycieli szkół podstawowych	55
4. Ewaluacja efektywności praktyk w szkołach podstawowych.....	63
4.1 Ankiety ewaluacyjne	63
4.2 Testy wiedzy i oceny	91

5. Podsumowanie	105
Piśmiennictwo.....	107
Netografia	109
Spis rysunków	111
Spis tabel	115
Załączniki	116
1. Standardy kształcenia nauczycieli	116
2. Lista wnioskodawców, z którymi podpisano umowy dotyczące dofinansowania projektów	122
3. Lista szkół podstawowych biorących udział w projekcie	126
4. Kwestionariusz dotyczący opinii nt. praktyk w ramach projektu	129
5. Kwestionariusz oceny wiedzy z wychowania fizycznego	133
6. Kwestionariusz oceny wiedzy z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej	138

Wstęp do serii

W latach 2011–2014 w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu realizowano projekt „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”¹. Projekt był skierowany do studentów poziomu licencjackiego, odbywających praktyki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Autorzy projektu zaplanowali i wdrożyli wiele działań, które – w kontekście dostępnej literatury na ten temat – były nowatorskie w skali nie tylko uczelni, na której realizowano projekt, lecz także w skali kraju.

W Polsce nie było odgórnie określonych zasad odbywania praktyki pedagogicznej, poza prawnie określonym czasem jej trwania². Uczelnie, a co za tym idzie także współpracujące z nimi szkoły, same określają cele, treści, zadania i zasady realizacji praktyk. Przegląd dotychczasowej literatury dotyczącej praktyk pedagogicznych³ dla przyszłych nauczycieli wychowania fizycznego uświadomił nam, jak mało jest badań dotyczących efektywności praktyk czy problemów pojawiających się podczas nich w Polsce. Część z tych badań, ze względu na np. małą liczbę przebadanych osób czy zastosowane procedury analizy statystycznej, nie może stanowić podstawy do jakichkolwiek uogólnień.

Co więcej, okazało się także, dzięki uzyskiwanej informacji zwrotnej od studentów⁴, że dotychczasowy sposób realizacji praktyk w Akademii Wychowania

¹ Numer projektu: POKL.03.03.02-00-069/10.

² Od 17 stycznia 2012 roku tzw. standardy kształcenia nauczycieli (ujęte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela) określają cele i zadania praktyki. Patrz załącznik 1 (standardy kształcenia nauczycieli w zakresie praktyk pedagogicznych w ostatnich latach).

³ Przegląd literatury w języku zarówno polskim, jak i angielskim, dotyczący praktyk pedagogicznych, można znaleźć w niniejszej publikacji i w publikacjach traktujących o praktykach w gimnazjach oraz o obu praktykach (w języku angielskim).

⁴ W dokumentacji wypełnianej podczas praktyki i po praktyce studenci odnosili się m.in. do kwestii zadowolenia, przydatności, problemów pojawiających się podczas praktyki. Konfrontowali swoją wiedzę z możliwościami jej wykorzystania w szkole, oceniali współpracę z nauczycielem szkolnym, a także sugerowali zmiany w programie praktyk.

Fizycznego we Wrocławiu niekoniecznie był najefektywniejszy. Uwidaczniało się to szczególnie podczas porównywania sprawozdań studentów z praktyk z ostatnich lat. Jako efektywniejsze wskazywano te praktyki, które podlegały kontroli, tzn. gdy delegowano osobę z uczelni do nadzoru praktyk poprzez wizyty w szkole.

Autorzy badania chcieli zmienić zasady prowadzenia praktyki tak, by z jednej strony wykorzystać wyniki dotychczasowych światowych badań w tym zakresie, a z drugiej wprowadzić swoje własne rozwiązania, które mogliby testować i zmieniać podczas realizacji kolejnych praktyk. Idealnym rozwiązaniem w takiej sytuacji była możliwość zrealizowania projektu dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

W ramach priorytetu 3.3.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki⁵ Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu otrzymała dofinansowanie w wysokości ok. 3,2 miliona złotych na wdrożenie projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”. Założeniem projektu było wprowadzenie praktyk, które miały spełniać kilka kryteriów zadanych przez pomysłodawców. Po pierwsze, miały rzeczywiście pozwalać studentom na poszerzanie wiedzy i jej wartościowanie. Po drugie, miały zbudować przestrzeń do odbywania praktyk w sensie organizacyjnym i merytorycznym, to znaczy miały przygotować szkoły na przyjęcie studentów, tak by trafiali oni do środowiska, które oczekuje ich przyszłości. Wbrew pozorom cel taki wcale nie był oczywisty, jednak pojawiające się w publikacjach naukowych wnioski⁶, sugerujące niewłaściwy dobór szkół do realizacji praktyk, uzasadniały postawienie takiego celu. O doborze szkoły do praktyki decydowało bowiem położenie geograficzne, głównie położenie względem uczelni delegującej studentów do pracy lub w stosunku do miejsca zamieszkania studenta. Po trzecie, w ramach projektu chciano przygotować nauczycieli szkolnych do realizacji zadań, które stawiała uczelnia. Często zdarzało się bowiem, że nauczyciele szkolni, nie mając związków z uczelnią, poza kompletowaniem dokumentacji, która była związana z praktyką, nie znali oczekiwań uczelni. Ostatnim, równie ważnym jak poprzedni, celem było także przygotowanie superwizorów, czyli nauczycieli akademickich nadzorujących praktyki w szkołach.

Rozpisanie zadań dla wszystkich stron zaangażowanych w realizację praktyk wiązało się także z koniecznością nawiązania ścisłej współpracy z organem nadzorującym

⁵ Priorytet 3.3.2 POKL był programem pod ogólnym tytułem „Przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyki przez studentów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela”. Wniosek napisany w zespole (alfabetycznie): dr S. Czyż, dr hab. H. Guła-Kubiszewska, prof. AWF we Wrocławiu, dr M. Miszurka oraz dr W. Starościk, otrzymał pierwsze miejsce w konkursie nr 6 (IX runda). W ramach wniosku uwzględniono także sugestie partnera projektu – Gminy Wrocław, którą na etapie pisania wniosku reprezentowała kierownik Działu Projektów Edukacyjnych Jolanta Bednarska oraz Monika Płoszaj. Lista wnioskodawców, z którymi podpisano umowy o dofinansowanie została przedstawiona w załączniku 2.

⁶ Na przykład A. Larson: Preservice teachers' field experience surprises: Some things never change. *Physical Educator*, 2005, 62(3), 154–163; K. Zeichner: Rethinking the practicum in the professional development school partnership. *Journal of Teacher Education*, 1992, 43(4), 296–307.

szkoły. W naszym przypadku był to Wydział Edukacji i Dział Projektów Edukacyjnych w Gminie Wrocław, a zwłaszcza organ wytypowany do współpracy w realizacji projektu w imieniu Gminy – Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (WCDN). Współpraca z WCDN została podjęta już na etapie pisania wniosku konkursowego. Dzięki temu udało się ustalić m.in. niektóre wskaźniki, które mogły być osiągnięte w trakcie realizacji projektu. Co więcej, to właśnie dzięki współpracy z WCDN możliwe było rozwiązanie kilku trudności, które pojawiły się w trakcie realizacji praktyk. Były to np. niejasności formalno-prawne (badania sanitarno-epidemiologiczne studentów przed praktykami, pozwolenie na obecność osób trzecich na terenie szkoły, zasady przekazywania sprzętu sportowego szkołom i wiele innych).

W trzech przedstawianych w serii publikacjach zawarto wszystkie założenia praktyk pedagogicznych zrealizowanych w ramach projektu. Co więcej, oceniono efektywność praktyk. Pozwala to badaczom, ale nie tylko im, na spojrzenie na realizację praktyk od strony analitycznej. Na każdym poziomie edukacji, tj. w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, przeprowadzono badanie ewaluacyjne wśród 565 studentów i studentek po praktykach w szkołach podstawowych oraz 567 studentów i studentek po praktykach w gimnazjach. Rezultatem badań ewaluacyjnych było zgromadzenie prawie 600 ankiet w grupie nauczycieli i nauczycielek szkolnych oraz prawie 200 w grupie nauczycieli i nauczycielek akademickich. Chociaż materiał ten zbierany był często od tych samych osób (w ramach nadzoru nauczyciele szkolni często brali udział w kolejnych edycjach praktyk, podobnie nauczyciele akademicy), to liczba uczestników pozwalała na wyciąganie wniosków natury ogólnej.

W publikacjach przedstawiono odpowiednio:

1. W opracowaniu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych” – założenia praktyk oraz wyniki badań z ich realizacji w szkołach podstawowych.
2. W pracy „Nowa jakość praktyk pedagogicznych w gimnazjach” – założenia praktyk oraz wyniki badań z ich realizacji w szkołach gimnazjalnych.
3. W książce „Field-based practicum – a new teaching practice approach in primary and secondary schools” – założenia projektu oraz całościową analizę jego realizacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w języku angielskim. Przedstawiono także pokrótce historię wychowania fizycznego w Polsce oraz informacje, które mogą być ciekawe dla czytelnika z zagranicy.

Autorzy opracowań są przekonani, że wyżej wymienione publikacje nie tylko umożliwią zapoznanie się z założeniami projektu, lecz także pozwolą na wykorzystanie w całości lub w części przedstawionych pomysłów w planowaniu własnych praktyk przygotowujących studentów do pracy w zawodzie nauczyciela.

Autorzy

Wstęp do monografii „Nowa jakość praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych”

W niniejszej monografii przedstawiono założenia praktyk pedagogicznych realizowanych w latach 2011–2014, tj. obejmujących pełne trzy lata akademickie, w szkołach podstawowych⁷.

Ponieważ projekt „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” dotyczył kształcenia studentów – przyszłych nauczycieli wychowania fizycznego – na poziomie studiów licencjackich, to zgodnie z obowiązującymi wtedy przepisami studenci musieli odbyć praktykę w szkołach zarówno podstawowych, jak i w gimnazjach. Założenia dotyczące realizacji praktyk w szkołach podstawowych znacząco różniły się jednak od przewidzianych dla praktyk w gimnazjach. Dotyczyło to nie tylko spraw fundamentalnych (np. liczby przewidzianych godzin, akcentów położonych na samodzielną pracę studenta), lecz także szczegółowych, np. zadań stawianych przed studentem, a uwzględniających chociażby kwestię wyższego roku studiów (praktyki w szkołach podstawowych odbywały się na 2 roku studiów, a w gimnazjach na 3 roku) i związaną z tym posiadaną wiedzą i umiejętnościami. Postanowiono więc, że osobno zostaną przedstawione zarówno założenia, jak i badania, które były prowadzone przy okazji realizowania praktyk w szkołach podstawowych i w gimnazjach.

Autorzy

⁷ Lista szkół biorących udział w projekcie została przedstawiona w załączniku 3.

1. Praktyki pedagogiczne i badania nad ich efektywnością w Polsce

Praktyki pedagogiczne są integralną częścią wszystkich programów studiów na uczelniach, które zajmują się kształceniem przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela. Ich zasady reguluje Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela oraz wcześniejsze, które miało zastosowanie do praktyk realizowanych w ramach projektu (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli, Dz.U. 2004 nr 207 poz. 2110). O ważności zagadnienia świadczą organizowane publiczne dyskusje na różnorodnych forach naukowych i dydaktycznych, które na przykład odbyły się w roku 2012: Seminarium naukowe: „Modelowy program praktyk pedagogicznych w kształceniu przyszłych nauczycieli” (www.krakow.janski.edu.pl), Ogólnopolska konferencja naukowa „Praktyki pedagogiczne ważnym ogniwem w procesie kształcenia nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej” (www.pwsz.wloclawek.pl) czy Konferencja teoretyczno-metodyczna „Profesjonalne praktyki – profesjonalni nauczyciele. O poprawę jakości praktyk pedagogicznych” (www.konin.edu.pl). Ukazujące się publikacje naukowe (będące pokłosiem tych konferencji) mieszczą się w dwóch nurtach⁸. Do pierwszego można zaliczyć opracowania teoretyczne związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym w procesie kształcenia w szkole wyższej, opisy programów i przebiegu praktyk pedagogicznych na poszczególnych uczelniach, a do drugiego – projektowanie modelowych rozważań autorów opartych na ich doświadczeniach nabytych w toku praktyk (patrz tab. 1.1).

Omawiając publikacje teoretyczne o praktycznym przygotowaniu zawodowym, należy wspomnieć o artykułach informujących o systemie praktycznego kształcenia nauczycieli w różnych krajach. Autorzy na podstawie własnych obserwacji i przeglądu

⁸ S. Sendłak: Przygotowanie zawodowe studentów akademii wychowania fizycznego po monitorowanej praktyce w szkole podstawowej. Praca magisterska, AWF we Wrocławiu, 2013.

Tabela 1.1. Klasyfikacja wybranych publikacji naukowych dotyczących praktyk pedagogicznych

Autor	Analizowane zagadnienia
Janikowska-Siatka M. (2006), Umiastowska D., Makris M. (2003)	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka programu praktyk pedagogicznych – cele i zadania praktyki studenckiej z uwzględnieniem jej rodzaju, obowiązki zarówno studenta, jak i opiekuna praktyk, sposób organizacji i realizacji praktyk na konkretnych uczelniach wyższych
Michalski J. (2004)	<ul style="list-style-type: none"> – krytyka uczelnianych programów praktyk ze względu na ich ogólnikowość, małą precyzję w formułowaniu zadań, fragmentaryczność zapisów (niemożność wypracowania przez studentów różnorodności metodycznej, schematyzm i nagminne powielanie tych samych metod, form i środków)
Zdrojewska-Bielawska U. (2004)	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca liczba godzin przewidziana programowo na praktykę – zbyt mała liczba samodzielnie przeprowadzonych lekcji (20 godz.) i hospitacji (20 godz.) – zbyt krótki czas uniemożliwiający zdobycie umiejętności wychowawczych, tj. panowania nad grupą (najbardziej tracą na tym studenci łączący swą przyszłość z pracą w szkole)
Jarmowicz K. (2004)	<ul style="list-style-type: none"> – rola nauczyciela wychowania fizycznego – konieczność przygotowania do zajęć, pogłębiania wiedzy w celu uniknięcia odtwarzania tych samych ćwiczeń – im trudniejsze warunki pracy ma na początku młody nauczyciel, tym lepiej dla niego; przeszkody i komplikacje nie tylko wzmacniają charakter, lecz przyczyniają się także do wzrostu kreatywności i samodzielności nauczyciela już na początku pracy w szkole – zadania stojące przed młodymi nauczycielami nie tylko odbywającymi praktyki
Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2005)	<ul style="list-style-type: none"> – wnioski z badania przeprowadzonego wśród studentów AWF we Wrocławiu odbywających praktyki pedagogiczne w latach 2004 i 2005 na wszystkich etapach edukacji szkolnej: – istnieje niepokojąco duża niezgodność ocen wystawianych studentowi przez nauczyciela w szkole i opiekuna dydaktycznego na uczelni – nie występują istotne statystycznie różnice między ocenami końcowymi wystawianymi przez nauczyciela w szkole za przygotowanie teoretyczne i praktyczne studenta do praktyki – bardzo często nauczyciele w szkołach nie kontrolują poprawności prowadzenia zapisów w dzienniku praktyki przez studenta i niejednokrotnie, pomimo stwierdzonych przez opiekuna z uczelni ewidentnych braków i błędów, stawiają mu wysoką ocenę za prowadzenie dokumentacji i przygotowanie teoretyczne

Autor	Analizowane zagadnienia
Guta-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2008)	<ul style="list-style-type: none"> – poddano analizie i ocenie program kształcenia nauczycieli w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu – zwrócono uwagę na brak integracji w programie kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego oraz niewystarczające wykorzystanie praktyki pedagogicznej w tym procesie – w funkcjonującym aktualnie programie studiów w odczuciu autorów nie wprowadzono istotnych jakościowo zmian w procesie przygotowywania do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego – kształcenie bardziej przypomina przygotowywanie do roli instruktora ćwiczeń fizycznych, a nie przewodnika po kulturze ludzkiego ciała – opisano dla porównania inne wzorce krajów europejskich w doskonaleniu kompetencji zawodowych (model holenderski, angielski, francuski, niemiecki)
Woltman L. (2009)	<ul style="list-style-type: none"> – dobry start zawodowy to wynik sumiennego przygotowania praktycznego studenta za sprawą dobrze zaplanowanej przez szkołę wyższą praktyki studenckiej – efektywna praktyka pedagogiczna, podczas której student ma wystarczająco dużo czasu na zdobycie cennego doświadczenia i na obserwację pracy twórczego i kompetentnego nauczyciela mentora, przyczynia się do skrócenia adaptacji zawodowej młodego nauczyciela
Głodzik B., Czechowska- -Bieluga M. (2007)	– kształcenie nauczycieli na przykładzie nauczania w Polsce i Holandii
Horzela J. (2008)	– kształcenie nauczycieli w Niemczech, a konkretnie w Saksonii
Źródło: oprac. własne.	

literatury opisują organizację i sposoby nabywania przez studentów praktycznych umiejętności zawodowych.

Głodzik i Czechowska-Bieluga (2007)⁹ przedstawiają kształcenie nauczycieli na przykładzie Polski i Holandii, natomiast Horzela (2008)¹⁰ w Niemczech, a konkretnie w Saksonii.

Kształcenie przyszłych nauczycieli w Saksonii odbywa się w dwóch etapach. Pierwszy, trwający 8 semestrów, dotyczy wyposażenia studenta w wiedzę teoretyczną, egzekwowaną podczas egzaminu państwowego. Drugi etap to przygotowanie praktycz-

⁹ B. Głodzik, M. Czechowska-Bieluga: Pedagogiczne kształcenie na poziomie wyższym w krajach Unii Europejskiej na przykładzie Polski i Holandii. *Edukacja Dorosłych*, 2007, 1–4, 127–137.

¹⁰ J. Horzela: Ewaluacja szkoły, kształcenie nauczycieli i nadzór pedagogiczny w polskim i niemieckim systemie oświaty – podobieństwa i różnice. <http://www.npseo.pl/data/various/files/Joanna.pdf>.

ne, podczas którego student doskonali własne kompetencje i zdobywa doświadczenie. Praktyka pedagogiczna trwa 16 miesięcy, w tym 4 miesiące przeznaczone są na teorię, 8 miesięcy na praktykę i 4 miesiące na przygotowanie do egzaminu. W tym czasie student 4 dni w tygodniu uczęszcza na zajęcia praktyczne do szkoły, a raz w tygodniu do Instytutu Jakości Szkół i Kształcenia Nauczycieli. Etap ten kończy się egzaminem, podczas którego student przeprowadza po jednej lekcji z dwóch wybranych przez siebie przedmiotów, dokonuje podsumowania przeprowadzonych lekcji i dzieli się refleksjami na ich temat. Egzamin kończy publiczne kolokwium obejmujące 30-minutową prezentację na wybrany przez studenta temat oraz 30-minutową dyskusję. Pozytywna ocena uzyskana na egzaminie umożliwia nauczycielowi pracę we wszystkich niemieckich landach.

W Holandii natomiast kształcenie przyszłych nauczycieli odbywa się w czteroletnich szkołach wyższych, w których liczba semestrów w każdym roku jest inna i przybiera postać bloków tematycznych, a praktyki pedagogiczne prowadzone są równoległe z zajęciami w danym semestrze. Najdłuższa praktyka odbywa się w ostatnim semestrze 4 roku studiów. W tym czasie student uczęszcza do szkoły 4 razy w tygodniu. Na konsultacje, porady i omówienia prowadzonych przez siebie lekcji przeznacza jeden dzień i w tym celu przychodzi na uczelnię. Dokładnie zobrazowany system przygotowania do zawodu nauczyciela holenderskiego przedstawia tabela 1.2.

Zarówno w Holandii, jak i w niemieckiej Saksonii bardzo duży nacisk kładzie się na praktyczne przygotowanie zawodowe. W krajach tych młodzi nauczyciele wchodzi do szkół z dużym zapleczem doświadczenia oraz bazą narzędzi przydatną do radzenia sobie w różnych sytuacjach w pracy z młodzieżą. Co jeszcze, oprócz bardziej skutecznego przygotowania studentów do zawodu, różni Polskę od omówionych wyżej krajów? Głodzik i Czechowska-Bieluga¹¹ piszą o szczególnej polityce zatrudnienia, w większości krajów Unii Europejskiej innej niż w Polsce. Instytucje kształcące nauczycieli w Polsce nie ograniczają dostępności do zawodu. Natomiast władze wielu państw członkowskich kontrolują rynek oświatowy, czuwając nad równowagą między popytem a podażą (np. w Niemczech, Holandii). Z tego względu wprowadzane są limity miejsc na studiach kształcących przyszłych nauczycieli czy sprawdzana struktura demograficzna w odniesieniu do danego poziomu nauczania (np. w Walii, Anglii, Portugalii). Może być to cena wskazówka dla Ministerstwa Edukacji Narodowej w Polsce.

¹¹ B. Głodzik, M. Czechowska-Bieluga: *Pedagogiczne kształcenie...*, *op. cit.*

Tabela 1.2. Struktura kształcenia przyszłych nauczycieli w Holandii

4 rok	Semestr 1 Zajęcia na uczelni	Semestr 2 Praktyka w szkole		
3 rok	Semestr 1 Zajęcia na uczelni	Semestr 2 Zajęcia na uczelni		Semestr 3 Zajęcia na uczelni
	Praktyka	Praktyka		Praktyka
2 rok	Semestr 1 Zajęcia na uczelni	Semestr 2 Zajęcia na uczelni	Semestr 3 Zajęcia na uczelni	Semestr 4
	–	Praktyka	–	Praktyka
1 rok	Semestr 1	Semestr 2	Semestr 3	Semestr 4
	–	Praktyka	–	Praktyka

Źródło: S. Sendłak, 2013¹²

Inne publikacje naukowe przedstawiające problem efektywności praktyk, ich roli i funkcji są pracami empirycznymi, które opierają się na opiniach studentów, wypowiedziach nauczycieli opiekunów praktyk oraz dyrektorów szkół. Autorzy tych prac poszukują wskazówek dotyczących modyfikacji programów praktyk studenckich (tab. 2.1).

¹² S. Sendłak: Przygotowanie zawodowe studentów..., *op. cit.*

2. Praktyki pedagogiczne na studiach o profilu wychowanie fizyczne

Współczesne uczelnie wyższe kształcą przyszłych nauczycieli wychowania fizycznego pod względem teoretycznym i praktycznym. Praktyki pedagogiczne są jedyną okazją sprawdzenia predyspozycji zawodowych, podjęcia decyzji co do uprawiania nauczycielskiej profesji i wzbogacenia warsztatu praktycznego przyszłego nauczyciela wychowania fizycznego. Na pozytywne aspekty praktyki składają się różnorodne czynniki, m.in. stopień zainteresowania praktykami kierownictwa szkoły, aktywna współpraca nauczyciela opiekuna ze studentami i zapoznanie ich z różnymi formami pracy szkolnej oraz zaangażowanie i chęć nabywania nowych doświadczeń związanych z problematyką pracy w szkole przez samych studentów¹³. Warto podkreślić, że nabywanie nauczycielskich umiejętności przez studenta nie polega na odtwórczym naśladowaniu czynności nauczyciela opiekuna. Wcielając się w nauczyciela, ma on pełnić swoją rolę w sposób twórczy, szukać własnych metod pracy z uczniami i realizować cele wychowania fizycznego, nie tylko techniczne, ale przede wszystkim aksjologiczne¹⁴, a nauczyciel opiekun ma w tych działaniach pomagać i służyć radą. Tylko synteza i integracja wszystkich wymienionych czynników korzystnie wpłynie na jakość odbywanej praktyki pedagogicznej. Uczelnie wyższe systematycznie dążą do podnoszenia jakości kształcenia w zakresie kultury fizycznej, dlatego też angażują się w liczne projekty oświatowe. Obecnie wiele publicznych i niepublicznych szkół wyższych uczestniczy w projektach unijnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Przykładem takiego przedsięwzięcia może być projekt konkursowy o nazwie „Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli”, dotyczący lepszego przygotowania zawodowego nauczycieli wychowania fizycznego poprzez praktyki pedagogiczne. Projekt ten był urzeczywistniany w ramach

¹³ M. Janikowska-Siatka: Materiały pomocnicze do ćwiczeń z metodyki wychowania fizycznego. Wydawnictwo AWF w Krakowie, Kraków, 2006.

¹⁴ S. Sulisz: Nauczyciel wobec inspiracji oraz dylematów teorii i metodyki wychowania fizycznego, *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*, 2007, 4, 26–31.

Tabela 2.1. Wybrane badania dotyczące praktyk pedagogicznych w ramach studiów wychowania fizycznego w Polsce

Autor	Analiza wyników badań
Madejski E. (2008)	67% studentów krakowskiej Akademii Wychowania Fizycznego uważa, że praktyki pedagogiczne dobrze przygotowują do pracy zawodowej. Zdecydowana większość studentów AWF w Krakowie (71,8%) pozytywnie ocenia tamtejszy system praktyk.
Koszczyk M., Skarul A., Wójcik A. (2003)	Studenci wrocławskiej Akademii Wychowania Fizycznego (71%) po praktyce w gimnazjum wysoko oceniają swoje przygotowanie praktyczne.
Cieśliński R. (2007)	61,4% studentów Zamiejscowego Wydziału Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej wyraża pozytywną opinię na temat uczelnianych praktyk pedagogicznych. Ponadto białopodlascy studenci zauważają przede wszystkim funkcję wdrożeniową (12%) i sprawdzającą (8,8%) praktyk pedagogicznych, natomiast najslabiej oceniają korzyści płynące z poznawczej (2,5%), kształcącej (1,3%) i integracyjnej (1,3%) funkcji praktyk.
Kosińska G., Madejski E. (2009)	62% studentów pozytywnie ocenia realizację zadań przez nauczycieli opiekunów; pozostała część ankietowanych nie widziała pozytywów w wizerunku mentora i 18% z nich stwierdziło, że opiekunowie nie spełnili ich oczekiwań. Przyczyn niezadowolenia autorzy dopatrują się w typach osobowości nauczycieli opiekunów, zbyt liberalnych i biernych w działaniu lub po prostu wykorzystujących praktykantów.
Skibniewski S. (2011)	Badani nauczyciele, posługując się skalą od 1 do 5, najwyższej ocenili kompetencje moralne (3,8) i komunikacyjne (3,64) studentów warszawskiej Akademii Wychowania Fizycznego, najniższej ocenione zostały zaś kompetencje kreatywne (3,23), tj. działania niestandardowe czy twórcze rozwiązywanie problemów, oraz kompetencje informatyczno-medialne (2,9).
Skibniewski S. (2008)	Nawiązując do innych badań w sferze kompetencji pedagogicznych, warto tu przytoczyć wyniki oceny wpływu praktyk na kompetencje pedagogiczne w opinii studentów. Ich zdaniem praktyki najbardziej wpływają na rozwój kompetencji współdziałania (4,10) i komunikacyjnych (3,54), najmniej natomiast na kompetencje kreatywne (3,20), informatyczne (3,15) i moralne (3,10). Opierając się na zebranych informacjach, autor postuluje poprawę efektywności praktyk i procesu kształcenia studentów, szczególnie w sferze kompetencji kreatywnych i informatycznych.

Autor	Analiza wyników badań
Butny K. (2003)	<p>Na praktykach asystenckich studenci najslabiej oceniani są w zakresie orientacji w zagadnieniach kultury fizycznej oraz pod względem umiejętności rozwiązywania konfliktów i panowania nad grupą. W czasie praktyki przedmiotowo-metodycznej najniżej oceniane jest prowadzenie systematycznej dokumentacji, przygotowanie metodyczne i umiejętność prowadzenia innych lekcji (np. wychowawczych). W odniesieniu do praktyki ciągłej najslabiej oceniane jest przygotowanie metodyczne oraz prowadzenie dokumentacji. Autor zauważa, że wraz z kolejną praktyką wymagania nauczycieli opiekunów rosną, szczególnie w przypadku przygotowania metodycznego. Niekorzystne jest to, że opiekunowie oceniają przygotowanie metodyczne wyłącznie pod kątem prowadzenia lekcji, nie uwzględniają takich umiejętności, jak formułowanie tematu lekcji czy zadań szczegółowych.</p>
Warchoń K., Momola I. (2008)	<p>Z przeprowadzonych wśród studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie badań ankietowych nad założonymi i rzeczywistymi funkcjami praktyk pedagogicznych wynikało, że zgodną z programem liczbę hospitacji zadeklarowało 85,1%, bieżącą dokumentację prowadziło 61,7% studentów, a 48,9% studentów prowadziło lekcje wychowania fizycznego bez pisemnego przygotowania.</p>
Krzak M., Kumala R. (2011)	<p>Zdiagnozowano, które z zadań są rzeczywiście realizowane przez studentów wrocławskiej Akademii Wychowania Fizycznego podczas praktyki, a które z nich są fikcyjne. Przeprowadzenie zgodnej z programem liczby hospitacji zadeklarowało 94% studentów, bieżącą dokumentację prowadziło 64% studentów, a 83% studentów prowadziło lekcje wychowania fizycznego bez pisemnego przygotowania. Autorki podważają uczciwość i rzetelność opiekunów, gdyż z odpowiedzi badanych wynika, że opiekunowie w 36% podpisywali dokumentację łącznie z konspektami <i>in blanco</i>. Uważają też, że mało solidne podejście do pracy nauczycieli opiekunów obniża jakość i efektywność praktyk pedagogicznych. Dodają także, że należałoby zmienić tradycyjny program praktyk. Sugerują ponadto, aby wprowadzić praktykę monitorowaną przez nauczyciela akademickiego, zwiększyć kontrolę nauczycieli opiekunów nad studentami i sprawić, by byli bardziej rygorystyczni.</p>
Czollek K. (2008)	<p>Studenci chcieliby uczestniczyć w większej liczbie lekcji (50%). Wydłużyć czas trwania praktyki proponuje 10,8% badanych przez Cieślińskiego (2008). Wśród innych pomysłów studenci wymieniają ograniczenie dokumentacji (24,7%) i zmianę terminu praktyki (6,3).</p>
Cieśliński R. (2008)	<p>Praktyka nie powinna być oceniana wyłącznie na podstawie dziennika praktyk.</p>

Autor	Analiza wyników badań
Kübler M., Wójcik-Grzyb A., Guła-Kubiszewska H., Starościk W. (2011); Wójcik-Grzyb A., Kübler M., Starościk W., Guła-Kubiszewska H. (2009); Wójcik-Grzyb A., Kübler M., Starościk W., Guła-Kubiszewska H. (2011); Kübler M., Wójcik-Grzyb A., Guła-Kubiszewska H., Starościk W. (2013)	<p>W zdecydowanej większości studenci realizowali podczas praktyki zadania związane z przygotowaniem uczniów do uczestnictwa w obszarze kultury rekreacji (zakres umiejętności 65%, wiadomości 55%). Treść zadania sprowadzała się najczęściej do wykonywania elementów technicznych gier zespołowych (87,8%), a najrzadziej do organizowania wycieczek (3,3%). Autorzy podkreślają, że uczeń na tym etapie powinien być przygotowywany do roli organizatora aktywnego wycieczek, dlatego proporcje te powinny być odwrotne. Studenci w małym zakresie realizowali zadania rozwijające kompetencje uczniów do uczestnictwa w zachowaniach estetycznych (głównie umiejętności gimnastyczne – 66,9%, natomiast samodzielność w planowaniu i demonstrowaniu układów gimnastycznych i tanecznych – 11,8%).</p>
Starościk W., Lewandowski M., Guła-Kubiszewska H., Czyż S. (2013); Starościk W., Guła-Kubiszewska H., Czyż S., Lewandowski M. (2014)	<p>Badania nad jakością oraz związane z tym prace nad modernizacją programu i form realizacji praktyki pedagogicznej rozpoczęły się w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu w 2005 r. Efektem podjętych badań były działania ukierunkowane na przebudowę zadań i celów praktyki. Modernizacji podlegały również, specjalnie opracowane dla każdego etapu edukacyjnego, dzienniki praktyki pedagogicznej, w których studenci dokumentowali swoją pracę w szkole. Przełomowym momentem w pracach zespołu zajmującego się programami praktyki pedagogicznej w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu było opracowanie projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”, który uzyskał dofinansowanie w ramach konkursu nr 6/POKL/3.3.2/2009. Otrzymanie pieniędzy umożliwiło przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli opiekunów w szkołach oraz przeszkolenie nauczycieli akademickich, którzy mieli przygotować się do monitoringu i superwizji.</p> <p>Z badań po praktyce w szkole podstawowej wynikało, że studenci zdecydowanie gorzej niż nauczyciele ocenili dziennik praktyki, także studenci niżej ocenili dziennik niż sam program praktyki. Trzy czwarte studentów oceniło program pozytywnie (w tym 13% bardzo wysoko), a tylko około 10% studentów nie zaakceptowało nowego programu praktyki. Ponad połowa badanych studentów zaakceptowała realizację nowego programu praktyki zawodowej w szkole podstawowej. Realizacja programu praktyki w szkole gimnazjalnej nie znalazła akceptacji głównie u studentek.</p>
Źródło: oprac. własne.	

Priorytetu III Wysoka jakość systemu oświaty Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 (<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>). Realizację unijnych działań projektowych w zakresie praktyk pedagogicznych w obszarze wychowania fizycznego podjęła m.in. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu (<http://www.praktyki.awf.wroc.pl/>), Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie (<http://www.praktykiwf.awf.krakow.pl/>) oraz Wyższa Szkoła Kultury Fizycznej i Turystyki im. Haliny Konopnickiej w Pruszkowie (<http://www.wskfit.pl/UE.html>).

3. Projekt „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

„Nowa jakość praktyk pedagogicznych” to innowacyjny projekt realizowany w okresie od 1.02.2011 do 31.12.2014 roku w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu współfinansowany ze środków budżetu państwa oraz środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, którego działanie ukierunkowane jest na podniesienie jakości kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego. Celem podjętej przez uczelnię inicjatywy jest wszechstronna zmiana organizacji i poprawa jakości praktyk pedagogicznych odbywających się w Akademii. Nowatorski projekt był skierowany do studentów 3 roku studiów licencjackich na Wydziale Wychowania Fizycznego, którzy odbywają praktyki w szkołach podstawowych i gimnazjach, oraz do nauczycieli mianowanych i dyplomowanych, będących opiekunami praktyk we wrocławskich szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem realizację: autorskiego programu praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych i gimnazjach, programu dokształcania nauczycieli szkolnych i wyposażenia ich w nowoczesne materiały szkoleniowe z zakresu praktyki oraz przeszkolenia wybranych nauczycieli akademickich do roli superwizorów (osób monitorujących przebieg praktyki).

W okresie objętym działaniami projektowymi każdy student 3 roku Wydziału Wychowania Fizycznego był zobowiązany do odbycia 120 godzin praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej oraz 90 godzin w gimnazjum. Przebieg każdej praktyki był monitorowany, tzn. przeprowadzana była superwizja, czyli co najmniej dwa spotkania nauczyciela akademickiego ze studentem i nauczycielem szkolnym – opiekunem. Dzięki temu praktykant otrzymywał natychmiastową informację zwrotną bezpośrednio od superwizora i opiekuna szkolnego. Bieżąca ocena prowadzonych lekcji, wskazówki co do ich modyfikacji czy ulepszania oraz kontrola prowadzonej dokumentacji dawały studentowi możliwość analizy postępowania dydaktyczno-wychowawczego oraz zdobycia dodatkowych kompetencji praktycznych i pogłębienia wiedzy przedmiotowej (<http://www.praktyki.awf.wroc.pl/>).

3.1. Organizacja praktyk na AWF we Wrocławiu do roku 2011

Praktyki pedagogiczne na AWF we Wrocławiu na przestrzeni lat zmieniały formę realizacji pod względem zarówno merytorycznym, jak i formalnym (organizacyjnym). Można to odnaleźć w kolejnych zarządzeniach rektora.

1. Do roku 2004 praktyka pedagogiczna odbywała się pod nadzorem bezpośrednim opiekuna dydaktycznego, którym był pracownik uczelni. Do jego obowiązków należało przeprowadzenie minimum 3-krotnej kontroli studenta w szkole i udokumentowanie współpracy ze środowiskiem szkolnym. Jeden opiekun z ramienia uczelni prowadził kontrolę 10 studentów we wskazanych przez uczelnię szkołach na terenie Wrocławia i okolic (Opole, Wałbrzych, Brzeg Dolny, Legnica...). Praktyka trwała 4 tygodnie w szkole podstawowej, 3 tygodnie w szkole gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Obejmowała również praktyki zawodowe w szkole specjalnej (3 tygodnie) i w klubach sportowych (4 tygodnie). Opiekunem mógł być każdy pracownik dydaktyczny uczelni.
2. Zarządzenie nr 35/2006 z dnia 13 listopada 2006 r. zmieniło przede wszystkim formę nadzoru pedagogicznego nad studentami realizującymi praktyki. Wymiar czasowy praktyk pozostał bez zmian, natomiast zrezygnowano z bezpośredniej kontroli studenta i kontaktu opiekuna uczelnianego ze szkołą, w której student odbywał praktykę. Studenci mogli praktykę realizować we wskazanej przez siebie szkole w dowolnym miejscu na terenie Polski. Jeden pracownik uczelni, będący opiekunem, sprawował nadzór pedagogiczny nad 20 studentami. Nadzór ten obejmował spotkanie przed praktykami (omówienie celów i zadań praktyki) oraz ocenę praktyki na podstawie dokumentacji (dziennika praktyk). Opiekunem studenta był pracownik działu metodyki szkolnego wychowania fizycznego lub innych metodyk szczegółowych.
3. Zarządzenie nr 44/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. wprowadziło zmianę dotyczącą liczebności grupy studentów będącej pod opieką 1 pracownika uczelni; grupa powinna liczyć nie mniej niż 20 osób.
4. Zarządzenie nr 49/2009 z dnia 4 grudnia 2009 r. wprowadziło zmiany liczebności grup w zależności od stawki wynagrodzenia z tytułu nadzoru pedagogicznego. Grupy mogły być: 15–25-osobowe, 26–35-osobowe, ponad 35-osobowe. Ocena praktyk wynikała (tak jak poprzednio) z kontroli dziennika praktyki.
5. Zarządzenie nr 25/2011 z dnia 27 czerwca 2011 r. uchyliło wcześniejsze zarządzenia z tytułu sprawowania nadzoru pedagogicznego nad grupą studentów i efektem tego było zniesienie kontroli dokonywanej przez pracowników zakładów metodycznych. Oceny wystawiał kierownik Pracowni Praktyk Pedagogicznych.

Analiza wyników badań własnych i innych autorów oraz sygnałów ze strony studentów (negatywnej oceny formy realizacji praktyk) aktywizowała metodyków wychowania fizycznego do wprowadzania nowych rozwiązań, które umożliwiłyby studentom w trakcie praktyki kształtowanie kompetencji dydaktycznych i pobudzałyby samoreflexję profesjonalną w wyniku monitorowania (a nie nadzorowania) działań studenta. Ponadto kontrola NIK z roku 2010¹⁵ obnażyła słabości polskiego systemu edukacji odpowiedzialnego za przygotowanie zawodowe nauczycieli wychowania fizycznego. Kolejna kontrola w roku 2013¹⁶ zakończyła się podobnymi konkluzjami jak poprzednia.

Należy przyjąć, że najbardziej użyteczna wiedza praktyczna tkwi w skutecznych i efektywnych codziennych działaniach edukacyjnych. Konieczne wydaje się wykorzystanie zawodowego doświadczenia nauczycieli, które może być źródłem wskazówek dla kandydatów do zawodu i dostarcza niezbędnych podstaw do ich zawodowej aktywności, jeżeli wystarczająco dużo czasu poświęci się na ich wdrażanie w działaniu. Jednak należy podejść aplikacyjne praktyki (adaptowanie do działalności praktycznej wyników prac naukowych pedagogów i stosowanie mistrzostwa technicznego w czynnościach rutynowo powtarzanych) zastąpić działaniami wspierającymi indywidualny wysiłek studentów w rozwijaniu własnej autonomii oraz aktywizującymi ich do zaangażowania się w kreowanie nowej rzeczywistości szkolnej (edukacyjnej). Dotyczy to również procesu przygotowywania do zawodu nauczycieli wychowania fizycznego. Niestety, studenci kierunków nauczycielskich zdobywają informacje o przyszłej pracy dość często w sposób znacznie odbiegający od założeń programowych¹⁷.

3.2. Organizacja praktyk na AWF we Wrocławiu po roku 2011

Próbując zmienić opisaną powyżej sytuację, w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu opracowano projekt, który od roku akademickiego 2011/12 znacznie zmodyfikował zasady realizacji praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej i gimnazjalnej¹⁸.

Szczególny akcent w projekcie położono na indywidualne ukierunkowanie rozwoju każdego studenta pod kątem jak najlepszego przygotowania go do wykonywa-

¹⁵ Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, NIK, Informacja o wynikach kontroli. Wychowanie fizyczne i sport w szkołach publicznych, KNO-410-01-00/2009, Warszawa, 2010.

¹⁶ Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, NIK, Wychowanie fizyczne i sport w szkołach publicznych i niepublicznych, KNO-4101-06-00/2012, Warszawa, 2013.

¹⁷ W. Komar: Współczesność i nauczyciel – perspektywy edukacji bez dogmatów. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa, 2000, 149–174.

¹⁸ „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” – Numer projektu: POKL.03.03.02-00-069/10; nr konkursu 6/POKL/3.3.2/2009, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

nia zawodu nauczyciela wychowania fizycznego. Ważnym narzędziem zwiększenia efektywności pracy w realizacji zadań i celów praktyki było wprowadzenie superwizji¹⁹. Superwizja (ang. *supervision*) w ujęciu pedagogicznym oznacza nadzorowanie lub przeglądanie i jest procesem obustronnego uczenia się, mającym na celu wzmacnianie rozwoju zawodowego studenta przy jednoczesnym czuwaniu nad jego praktyką (dla dobra jego wychowanków). Jest więc procesem wzajemnej wymiany doświadczeń, przemyśleń, wspólnym zastanawianiem się nad źródłami trudności, szukaniem istoty problemu oraz dochodzeniem do nowych rozwiązań²⁰. Korzyścią zawodową, jaką odnosi się z superwizji, jest uzyskanie lepszego wglądu w przyczyny trudności pojawiających się w pracy, dzięki ponownej analizie dokonanej z udziałem innych osób. Efektem tej analizy jest uzyskanie nowej, szerszej perspektywy widzenia danego problemu. Dzięki superwizji można wprowadzać istotne zmiany w sposobach pracy, a także dokonywać znaczących zmian we własnym życiu.

Nauczyciel akademicki poprzez kontakty ze studentami (oraz nauczycielem wychowania fizycznego będącym opiekunem praktyki) w szkole stara się wzmacniać procesy indywidualnego rozwoju studenta, ukierunkowuje wypracowanie własnych strategii kształcenia się i doksztalcenia studenta, pomaga studentowi w syntetyzowaniu wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiowania i wykorzystaniu jej we własnych działaniach pedagogicznych, zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami. Obowiązkiem nauczyciela akademickiego było pomaganie studentowi w samopoznaniu i samoocenie wiedzy na temat metodyki wychowania fizycznego, rozwiązywania trudności i problemów dydaktycznych i wychowawczych, umiejętności rozwijania własnych koncepcji i samodzielności działania (wyznaczania indywidualnych celów i wykorzystywania wybranych metod kształcenia). W związku z tym nauczyciel akademicki powinien stymulować studenta do rozwijania w sobie dociekliwości w poznawaniu własnych mocnych i słabych stron osobowości (budowanie adekwatnej samooceny), motywacji do uczenia się kreatywnego oraz odpowiedzialności za własne działania i rozwój²¹.

Istotnym elementem podnoszenia jakości praktyki pedagogicznej było wypracowanie nowej formy współpracy z nauczycielem wychowania fizycznego będącym opiekunem studenta w szkole. Przypisana mu rola mentora miała na celu pomaganie studentom w wykorzystaniu i rozwinięciu ich własnego potencjału poprzez własną pracę i działanie. Mentor powinien być osobą o rozwiniętych kompetencjach i godną zaufania, będącą, podobnie jak mistrz, wzorem do naśladowania. Mentoring oznacza partnerską relację

¹⁹ Z. Nęcki: *Komunikacja międzyludzka*. Kraków, 2000; R. Zuba: *Po co nam superwizja*. Praca Socjalna, 2005, 3.

²⁰ Z. Nęcki: *Komunikacja międzyludzka...*, *op. cit.*

²¹ H. Guła-Kubiszewska, M. Lewandowski: *Jak rozwijać samowiedzę uczestników kultury fizycznej*. Wydawnictwo AWF, Wrocław, 2007.

między mistrzem (nauczycielem) a studentem, zorientowaną na odkrywanie i rozwijanie potencjału studenta. Opiera się na inspiracji, stymulowaniu i przywództwie. Student, dzięki odpowiednim zabiegom mistrza, poznaje siebie, rozwija samoświadomość i wybiera swoją drogę do samorealizacji zawodowej. Monitoring obejmował więc doradztwo, ewaluację oraz pomoc w programowaniu sukcesu studenta, przyszłego kompetentnego nauczyciela wychowania fizycznego, przewodnika po świecie kształtowania ciała.

Nowy model praktyk pedagogicznych oparty na kreatywnej współpracy ze studentami i środowiskiem szkolnym w formie superwizji i monitoringu praktyki wymagał od wszystkich podmiotów uczestniczących w realizacji praktyk (student – nauczyciel szkolny (mentor) – nauczyciel akademicki (superwizor) przygotowania merytorycznego. W tym celu przeprowadzono szkolenia dla nauczycieli biorących udział w projekcie z każdego etapu edukacyjnego. Były to seminaria szkoleniowo-dyskusyjne (48 godzin) dla nauczycieli szkoły podstawowej (2011/12/13) i gimnazjum (2012/13/14). Miały one na celu przygotowanie nauczycieli wychowania fizycznego do wprowadzenia zmiany jakościowej i organizacyjnej w odbywaniu praktyk studenckich w szkołach w zakresie realizacji procesu wychowania fizycznego.

Celem szkolenia było więc przygotowanie nauczyciela do współmonitoringu pracy studenta we wszystkich ogniwach pracy dydaktyczno-wychowawczej. Chodziło o:

- refleksyjne podejście do prowadzenia diagnozy pedagogicznej w procesie szkolnego WF;
- rozumienie zasad operacjonalizacji celów lekcji WF;
- doskonalenie umiejętności opisu tematu i zadań szczegółowych lekcji w perspektywie realizacji wymagań programowych określonych w blokach tematycznych etapu szkoły podstawowej i gimnazjalnej;
- dobór treści dydaktycznych i wychowawczych w planowaniu zadań związanych z asystowaniem i prowadzeniem zajęć WF;
- prowadzenie hospitacji oceniającej, doradczo-kształtującej i diagnozującej;
- rozwijanie autorefleksji zawodowej studenta podczas nabywania kompetencji nauczyciela wychowania fizycznego;
- wykorzystywanie metod i form pracy adekwatnie do celów operacyjnych w jednostce metodycznej, wynikających z bloków tematycznych podstawy programowej;
- kreatywne programowanie i planowanie celów perspektywnych (długo- i średnioterminowych);
- autorskie opracowanie przedmiotowego systemu oceniania, który aktywizowałby uczniów do uczestnictwa w lekcjach wychowania fizycznego oraz samodzielnego uczestnictwa w kulturze fizycznej i autoedukacji w różnych obszarach kultury fizycznej: sportowym, rekreacyjnym, zdrowotnym czy estetycznym (zgodnie z autorskim programem nauczania w szkole).

Zostały określone obowiązki mentora – opiekuna praktyki z ramienia szkoły, oraz superwizora – opiekuna praktyki z ramienia uczelni.

Precyzując obowiązki mentora, stwierdzono, że:

1. Mentorem, czyli nauczycielem będącym opiekunem praktyk pedagogicznych, może zostać nauczyciel w szkole, który ma pełne przygotowanie zawodowe (jest mianowany lub dyplomowany), pracuje na pełnym etacie lub na pół etatu i wziął udział w szkoleniu dotyczącym sposobu realizacji praktyk monitorowanych.
2. Mentor powinien prowadzić nadzór i opiekę nad studentem realizującym praktykę pedagogiczną w szkole oraz umożliwić mu realizację zadań wynikających z programu praktyki zgodnie z ustaloną kolejnością, a także nadzorować jakość ich wykonania.
3. Mentor aktywizuje studenta do praktycznej weryfikacji wiedzy i umiejętności w kreatywnym planowaniu lekcji.
4. Opiekun wspólnie ze studentem ustala ramowy plan pracy studenta i akceptuje jego zapis w dzienniku praktyki najpóźniej w 3 dniu praktyki.
5. Mentor omawia ze studentem oraz z superwizorem jakość realizacji poszczególnych zadań praktyki.

Obowiązki superwizora, będącego opiekunem praktyki z ramienia uczelni, były także bardzo istotne:

1. Superwizorem, czyli nauczycielem będącym opiekunem praktyk pedagogicznych, może zostać nauczyciel z grupy pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych akademii, który wziął udział w szkoleniu dotyczącym sposobu realizacji superwizji. Superwizja oznacza nadzorowanie lub przeglądanie; jest procesem obustronnego uczenia się, mającym na celu wzmacnianie rozwoju zawodowego studenta przy jednoczesnym czuwaniu nad jego praktyką dla dobra jego wychowanków.
2. Zadania nauczyciela akademickiego superwizora to:
 - a) omawianie relacji, jakie student tworzy ze swoimi uczniami;
 - b) wzmacnianie procesów indywidualnego rozwoju studenta oraz rozwijanie jego własnych strategii kształcenia się i doksztalcania;
 - c) pomaganie studentowi w syntetyzowaniu wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiowania i wykorzystaniu jej we własnych działaniach pedagogicznych, zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami;
 - d) pomaganie studentowi w samopoznaniu i samoocenie wiedzy na temat metodyki rozwiązywania trudności i problemów w procesie wychowania fizycznego, umiejętności rozwijania własnych koncepcji i samodzielności działania (wyznaczania indywidualnych celów i wykorzystywania wybranych metod kształcenia);
 - e) stymulowanie studenta do rozwijania w sobie dociekliwości w poznawaniu własnych mocnych i słabych stron osobowości (budowanie adekwatnej samooceny),

motywacji do uczenia się kreatywnego oraz odpowiedzialności za własne działania i rozwój.

3.3. Regulaminy i programy opracowane na potrzeby praktyk w szkołach podstawowych

Regulamin i zasady pracy nauczycieli szkolnych i superwizorów akademickich w kilku aspektach pokrywały się²². Jednak założenia praktyk w kontekście celów, zadań, a nawet trwania praktyk (w szkołach podstawowych są dłuższe niż w gimnazjach) zdecydowanie się różniły. Poniżej przedstawiono więc regulamin, program i zasady realizacji praktyki w szkołach podstawowych²³.

3.3.1. Regulamin naboru nauczycieli szkolnych i ich pracy jako opiekunów praktyk pedagogicznych

Regulamin przyjęty w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.

Rozdział 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Praktyka pedagogiczna stanowi integralną część procesu kształcenia studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz podlega obowiązkowemu zaliczeniu.
2. Podstawę praktyk pedagogicznych stanowi:
 - Art. 66 ustawy z dnia 23 maja 2012 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. nr 0/2012, poz. 572), § 13 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. nr 164/2007, poz. 1166, zał. 113).

²² Znajduje to odzwierciedlenie w brzmieniu regulaminów. Patrz pozostałe publikacje dotyczące praktyk w ramach projektu.

²³ Wprowadzone regulaminy były zatwierdzane przez Pełnomocnika Dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego ds. Studenckich Praktyk Pedagogicznych.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. nr 207, poz. 2110).
 - § 52 ust. 2 Statutu Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu w związku z § 16 ust. 5 Regulaminu Studiów Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.
 - Art. 42 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela.
3. Pojęcia stosowane w regulaminie:
- Zasady – zasady wyboru i zasady pracy nauczyciela szkolnego opiekuna praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu.
 - Projekt – projekt nr WND 03.03.02-00-069/10, „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
 - Akademia – Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, lider projektu.
 - Partner – Gmina Wrocław, organ upoważniony Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (WCDN).
 - NS – nauczyciel szkolny, opiekun praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej lub gimnazjum (K/M).
 - NA – nauczyciel akademicki opiekun praktyki pedagogicznej z ramienia Akademii (K/M).

§ 2

1. Zasady obowiązują nauczycieli szkolnych podejmujących rolę opiekuna praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w szkołach podstawowych i gimnazjach przez studentów studiujących na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wieczorowych w semestrach 5 i 6 w Akademii w latach 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014.
2. Za realizację praktyk pedagogicznych Akademii na Wydziale Wychowania Fizycznego i kierunku wychowanie fizyczne odpowiada Dziekan Wydziału WF.
3. Jednostkami odpowiedzialnymi za organizację i realizację praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu po stronie lidera projektu są Zakład Metodyki Szkolnego Wychowania Fizycznego i Pracownia Praktyk Pedagogicznych po stronie partnera projektu WCDN.

Rozdział 2

KRYTERIA NABORU NAUCZYCIELI SZKOLNYCH

§ 3

1. Nauczyciele szkolni zostaną wyłonieni z grupy nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zatrudnionych we wrocławskich szkołach podstawowych i gimnazjach zgodnie z kryteriami naboru NS (tab. 1).

Tabela 1. Kryteria wyboru nauczycieli wychowania fizycznego i gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej do pełnienia roli opiekuna praktyki pedagogicznej monitorowanej w szkole podstawowej i gimnazjum w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) i dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna)

KRYTERIUM	PUNKTY
Tytuł naukowy	mgr – 1; dr – 2
Tytuł zawodowy	mianowany – 2; dyplomowany – 3; profesor oświaty – 4
Staż pracy w szkole na stanowisku nauczyciela wychowania fizycznego lub gimnastyki korekcyjnej	do 5 lat – 1; do 10 lat – 2; do 15 lat – 3; do 20 lat – 4; do 25 lat – 5; powyżej 25 lat – 6
Uprawnienia do realizacji dwóch rodzajów zajęć edukacyjnych – wychowanie fizyczne i gimnastyka korekcyjna	5
Funkcja kierownicza (stanowisko lub lider zespołu samokształceniowego w zespole nauczycielskim)	3
Publikacje metodyczne	3 (bez względu na liczbę)
Uprawnienia instruktorskie lub trenerskie	każde – 1
Współpraca z uczelnią w ramach „szkoły ćwiczeń”*	10
Nadzór dydaktyczny nad realizacją praktyk pedagogicznych przez studentów*	w ciągu 5 lat był opiekunem: 1 raz – 1pkt; 2 razy – 2 pkt itd. do maks. 15 pkt

* Dotyczy NS w zakresie wychowania fizycznego.

- Nabór podstawowy zostanie przeprowadzony w pierwszym roku realizacji projektu.
- W wyniku naboru przewiduje się zakwalifikowanie minimum 220 NS (w tym 110 ze szkół podstawowych i 110 z gimnazjów) oraz stworzenie listy rezerwowej NS.
- NS, przystępując do naboru, składa deklarację przystąpienia do projektu zgodnie z wymogami PEFS.
- W razie konieczności możliwe jest przeprowadzenie naboru dodatkowego, o którym decyzję podejmuje kierownik projektu.
- Jeżeli NS wyłoniony w trakcie naboru podstawowego lub dodatkowego zrezygnuje z uczestnictwa w projekcie lub nie realizuje zasad pracy określonych w § 4 pkt 2, zastępuje go NS z listy rezerwowej.
- Jeżeli NS nie realizuje zasad pracy określonych w § 4 pkt 2, to decyzją kierownika projektu może zostać wyłączony z udziału w projekcie. Zastępuje go NS z listy rezerwowej.

Rozdział 3

ZASADY PRACY I WYNAGRADZANIA NAUCZYCIELI SZKOLNYCH

§ 4

1. NS zostaną wyłonieni z grupy nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zgodnie z kryteriami naboru NS określonych w § 3.
2. NS realizujący praktykę sprawuje nadzór i opiekę nad grupą:
 - a) od 1 do 2 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) w szkole podstawowej i gimnazjum oraz przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna) w gimnazjum; zgodnie z pismem MEN nr DFS-WM-MW-0902/069(7)/2011/8565 z dnia 12.07.2011 r. liczba studentów objętych opieką przez NS może zostać zwiększona w uzasadnionych indywidualnych przypadkach;
 - b) od 1 do 6 studentów w zakresie przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna) w szkole podstawowej;
 - c) podczas kierowania studentów do poszczególnych NS mogą być uwzględniane preferencje studentów.
3. Obowiązki NS:
 - a) NS prowadzi nadzór i opiekę nad studentem realizującym praktykę pedagogiczną w szkole.
 - b) Umożliwia studentowi realizację zadań wynikających z programu praktyki zgodnie z ustaloną kolejnością oraz nadzoruje jakość ich wykonania.
 - c) Aktywizuje studenta do praktycznej weryfikacji wiedzy i umiejętności podczas kreatywnego planowania lekcji.
 - d) Wspólnie ze studentem ustala ramowy plan pracy i akceptuje jego zapis w dzienniku praktyki najpóźniej w 3 dniu praktyki.
 - e) Omawia ze studentem oraz z NA jakość realizacji poszczególnych zadań praktyki.
 - f) Po każdym dniu zajęć wpisuje uwagi w arkusz monitoringu pracy studenta.
 - g) Zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia NA w przypadku nierzetelnego realizowania przez studenta zadań praktyki pedagogicznej (np. spóźniania się, nieprzestrzegania wyznaczonych godzinowych limitów dziennych i tygodniowych przebywania w szkole, braków w obowiązującej dokumentacji praktyki itp.).
 - h) Wspólnie z NA ustala ocenę końcową.

§ 5

1. Za opiekę nad studentem NS otrzymuje wynagrodzenie według stawki godzinowej brutto określonej w szczegółowym budżecie projektu.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 6

1. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem podpisania, z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 2011 roku.
2. Regulamin w pełnym zakresie obowiązuje NS, którzy będą opiekunami praktyk pedagogicznych w szkole podstawowej w latach 2011–2013 i w gimnazjum w latach 2012–2014.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem i w kwestiach spornych decyzje podejmuje Rektor Akademii w uzgodnieniu z kierownikiem projektu.
4. Regulamin może zostać zmieniony w dowolnym zakresie. Podstawą zmian mogą być m.in. zmiany w projekcie, zmiany merytoryczne dokonywane na wniosek nauczycieli szkolnych, studentów i nauczycieli akademickich, które uzyskały akceptację osób odpowiedzialnych za merytoryczny nadzór nad praktykami. Ewentualne zmiany w regulaminie będą ogłoszone przed rozpoczęciem praktyki i podane do wiadomości NS przed podpisaniem deklaracji uczestnictwa w praktyce.

3.3.2. Regulamin wyboru nauczycieli akademickich i ich pracy jako superwizorów praktyk pedagogicznych

Regulamin przyjęty w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.

Rozdział 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Praktyka pedagogiczna stanowi integralną część procesu kształcenia studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz podlega obowiązkowemu zaliczeniu.
2. Podstawę praktyk pedagogicznych stanowi:
 - Art. 66 Ustawy z dnia 23 maja 2012 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. nr 0/2012, poz. 572), § 13 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. nr 164/2007, poz. 1166, zał. 113).
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. nr 207, poz. 2110).

- § 52 ust. 2 Statutu Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu w związku z § 16 ust. 5 Regulaminu Studiów Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.
3. Pojęcia stosowane w regulaminie:
- Regulamin – regulamin wyboru nauczyciela akademickiego jako opiekuna praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu i jego pracy.
 - Projekt – projekt nr WND 03.03.02-00-069/10, „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
 - Akademia – Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, lider projektu.
 - Partner – Gmina Wrocław, organ upoważniony Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (WCDN).
 - NS – nauczyciel szkolny, opiekun praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej lub gimnazjum (K/M).
 - NA/Superwizor – nauczyciel akademicki superwizor praktyki pedagogicznej z ramienia Akademii (K/M).
 - Student – student lub studentka (K/M).

§ 2

4. Regulamin obowiązuje nauczycieli akademickich podejmujących rolę superwizora praktyk pedagogicznych realizowanych w szkołach podstawowych i gimnazjach przez studentów studiujących na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wieczorowych w semestrach 5 i 6 w Akademii w latach 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
5. Za realizację praktyk pedagogicznych Akademii na Wydziale Wychowania Fizycznego i kierunku wychowanie fizyczne odpowiada Dziekan Wydziału WF.
6. Jednostkami odpowiedzialnymi za organizację i realizację praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu po stronie lidera projektu są Zakład Metodyki Szkolnego Wychowania Fizycznego Biuro Projektu, a po stronie partnera projektu WCDN.

Rozdział 2

KRYTERIA NABORU NAUCZYCIELI AKADEMICKICH

§ 3

1. Nauczyciele akademicy zostaną wyłonieni z grupy pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Akademii z minimum 3-letnim doświadczeniem zawodowym w pracy dydaktycznej na podstawie kryteriów naboru NA (tab. 1).
2. Nabór zostanie przeprowadzony z zachowaniem zasady równości szans z równym dostępem dla kobiet i mężczyzn.

Tabela 1. Kryteria wyboru NA do roli opiekuna praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej i gimnazjum w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) i dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna)

KRYTERIUM	PUNKTY
Tytuł naukowy	mgr – 1; dr – 2; dr hab. – 3; prof. – 4
Stanowisko	asystent – 1; starszy wykładowca – 2; adiunkt – 3; docent – 4, prof. nadzw. – 5; prof. – 6
Staż pracy w Akademii	do 5 lat – 1; do 10 lat – 2; do 15 lat – 3; do 20 lat – 4; do 25 lat – 5; powyżej 25 lat – 6
Staż pracy w szkole* Staż pracy w placówce realizującej ćwiczenia korekcyjne**	do 5 lat – 1; do 10 lat – 2; do 15 lat – 3; do 20 lat – 4; do 25 lat – 5; powyżej 25 lat – 6
Funkcja kierownicza w Akademii	3
Zatrudnienie w zakładach lub zespołach realizujących przedmioty kierunkowe, takie jak: metodyka wychowania fizycznego, teoria i metodyka: gier sportowych, gimnastyki, lekkoatletyki, pływania; zabawy i gry ruchowe*	2
Zatrudnienie w zakładach realizujących zajęcia w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej**	1
Publikacje metodyczne	1 (bez względu na liczbę)
Współpraca ze szkołą w ramach „szkoły ćwiczeń”*	10
Nadzór dydaktyczny realizacji praktyk pedagogicznych przez studentów*	w ciągu 5 lat był opiekunem: 1 raz – 1 pkt; 2 razy – 2 pkt itd. do maks. 15 pkt

* Dotyczy NA aplikujących do roli opiekuna praktyki w zakresie wychowania fizycznego.
** Dotyczy NA aplikujących do roli opiekuna praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

3. Nabór podstawowy zostanie przeprowadzony w pierwszym roku realizacji projektu.
4. W wyniku naboru przewiduje się zakwalifikowanie minimum 38 NA, w tym 10 z zakresu przedmiotu gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna i 28 z zakresu przedmiotu wychowanie fizyczne, oraz stworzenie listy rezerwowej.
5. NA, przystępując do naboru, składa deklarację przystąpienia do projektu zgodnie z wymogami PEFS oraz kwestionariusz naboru do projektu.
6. W razie konieczności możliwe jest przeprowadzenie naboru dodatkowego, w tym przypadku decyzję podejmuje kierownik projektu.
7. Jeżeli NA wyłoniony w trakcie naboru podstawowego lub dodatkowego zrezygnuje z uczestnictwa w projekcie lub nie realizuje obowiązków określonych w § 4 pkt 2, zastępuje go NA z listy rezerwowej.
8. Jeżeli NA nie realizuje obowiązków określonych w § 4 pkt 2, to decyzją kierownika projektu może zostać wyłączony z udziału w projekcie, wówczas zastępuje go NA z listy rezerwowej.

Rozdział 3

OBOWIĄZKI I WYNAGRODZENIA NAUCZYCIELI AKADEMICKICH

§ 4

1. NA sprawuje nadzór i opiekę nad grupą 6–15 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) oraz nad grupą 14–22 studentów w zakresie przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna).
2. Obowiązki NA:
 - a) NA zobowiązuje się do wzięcia udziału w szkoleniu dotyczącym sposobu realizacji superwizji i obowiązków wynikających z roli w projekcie oraz prowadzenia nadzoru nad realizacją praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych i gimnazjach odbywanych przez studentów Akademii wymienionych w § 8, pkt 1.
 - b) NA prowadzi superwizję (ang. *supervision*) oznaczającą nadzorowanie lub przyglądanie się; jest to proces obustronnego uczenia się, mający na celu wzmacnianie rozwoju zawodowego studenta przy jednoczesnym czuwaniu nad jego praktyką dla dobra jego wychowanków.
 - c) Zadania NA polegają na omawianiu relacji, jakie student tworzy ze swoimi uczniami, rozwijaniu jego świadomości oraz osobistego stylu wchodzenia w kontakt pedagogiczny i budowania relacji z innymi.
 - d) NA poprzez kontakty ze studentami oraz NS stara się wzmacniać procesy indywidualnego rozwoju studenta, ukierunkowuje wypracowanie własnych strategii kształcenia się i dokształcania studenta, pomaga mu w syntetyzowaniu wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiowania i wykorzystaniu jej we własnych działaniach pedagogicznych, zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami.
 - e) Obowiązkiem NA jest pomaganie studentowi w samopoznaniu i samoocenie wiedzy na temat metodyki rozwiązywania trudności i problemów w procesie wychowania fizycznego, umiejętności rozwijania własnych koncepcji i samodzielności działania (wyznaczania indywidualnych celów i wykorzystywania wybranych metod kształcenia).
 - f) NA powinien stymulować studenta do rozwijania w sobie dociekliwości w poznawaniu własnych mocnych i słabych stron osobowości (budowanie adekwatnej samooceny), motywacji do uczenia się kreatywnego oraz odpowiedzialności za własne działania i rozwój.
 - g) Superwizja obejmuje nie mniej niż 2 spotkania NA, NS i studenta w zakresie przedmiotu wychowanie fizyczne i 1 spotkanie w zakresie przedmiotu gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna w trakcie trwania praktyki.
 - h) Superwizja powinna być poprzedzona spotkaniem wstępnym ze studentami i nauczycielami danej szkoły, którzy sprawują opiekę nad studentami, w trakcie którego powinny zostać zaprezentowane i omówione zasady i organizacja superwizji.

- i) Superwizja składa się z hospitacji lekcji lub zajęć prowadzonych przez studenta oraz ich omówienia.
- j) Na hospitację i omówienie lekcji lub zajęć NA powinien przeznaczyć nie mniej niż 2 godziny lekcyjne.
- k) Omówienie lekcji lub zajęć powinno odbywać się bezpośrednio po ich zakończeniu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość omówienia lekcji lub zajęć w dniu następnym.
- l) NA prowadzi dokumentację z przebiegu każdej sesji superwizji w arkuszu monitoringu praktyki pedagogicznej. Zapisuje uwagi swoje, NS i studenta dotyczące obserwowanych działań; proponuje zalecenia dotyczące dalszej pracy; zapisuje oceny częściowe swoje i NS oraz samooceny studenta; podczas ostatniej obserwacji dokonuje podsumowania pracy studenta i wspólnie z NS ustala ocenę.
- m) Ocena końcowa z poszczególnych części praktyki pedagogicznej powinna zostać wystawiona najpóźniej tydzień po zakończeniu praktyki.
- n) NA po wystawieniu oceny z monitorowanej części praktyki przekazuje niezwłocznie dokumentację do biura projektu.

§ 5

1. Za przeprowadzanie superwizji NA otrzymuje wynagrodzenie według stawki godzinowej brutto określonej w szczegółowym budżecie projektu.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 6

1. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem podpisania, z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 2011 roku.
2. Regulamin w pełnym zakresie obowiązuje NA, którzy będą opiekunami praktyk pedagogicznych w szkole podstawowej w latach 2011–2013 i w gimnazjum w latach 2012–2014.
3. W sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem i kwestiach spornych decyzje podejmuje rektor Akademii w uzgodnieniu z kierownikiem projektu.
4. Regulamin może zostać zmieniony w dowolnym zakresie. Podstawą zmian mogą być m.in. zmiany w projekcie, zmiany merytoryczne dokonywane na wniosek nauczycieli szkolnych, studentów i nauczycieli akademickich, które uzyskały akceptację osób odpowiedzialnych za merytoryczny nadzór nad praktykami. Ewentualne zmiany w regulaminie ogłoszone zostaną przed rozpoczęciem praktyki i podane do wiadomości NA przed podpisaniem deklaracji uczestnictwa w praktyce.

3.3.3. Regulamin organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych

Regulamin przyjęty w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” (obowiązujący studentów).

Rozdział 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Praktyka pedagogiczna stanowi integralną część procesu kształcenia studentów i studentek studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i podlega obowiązkowemu zaliczeniu.
2. Podstawę praktyk pedagogicznych stanowi:
 - Art. 66 Ustawy z dnia 26 marca 2012 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. nr 0/2012, poz. 572), § 13 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. nr 164/2007, poz. 1166, zał. 113).
 - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. nr 207, poz. 2110).
 - § 55 ust. 2 Statutu Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu w związku z § 16 ust. 5 Regulaminu Studiów Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.
 - Art. 42 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela.
3. Pojęcia stosowane w regulaminie:
 - Regulamin – regulamin organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
 - Projekt – projekt nr WND 03.03.02-00-069/10, „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
 - Akademia/Lider – Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.
 - Partner – Gmina Wrocław, organ upoważniony Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli (WCDN).
 - NS – nauczyciel szkolny opiekun praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej lub gimnazjum.
 - NA – nauczyciel akademicki opiekun praktyki pedagogicznej z ramienia Akademii.
 - Dziennik – dziennik praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej lub gimnazjum.

§ 2

1. Regulamin organizacji i realizacji praktyk pedagogicznych określa sposoby organizacji i realizacji oraz warunki zaliczenia i obowiązki organizatorów i uczestników praktyk realizowanych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”.
2. Za realizację praktyk pedagogicznych Akademii na Wydziale Wychowania Fizycznego i kierunku wychowanie fizyczne odpowiada Dziekan Wydziału Wychowania Fizycznego.
3. Porozumienie o prowadzeniu praktyk zawodowo-pedagogicznych ciągłych studentów Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii z placówkami oświatowymi zostaje zawarte pomiędzy Rektorem Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu reprezentowanym przez Dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego a dyrektorem szkoły na określony termin.
4. Porozumienie określa zasady odbywania praktyki, tj. potwierdzenie przyjęcia na praktykę i wyznaczenia miejsca jej odbywania, termin realizacji, podstawę prawną wynagrodzenia nauczycieli szkolnych opiekunów praktyk pedagogicznych oraz obowiązki szkoły przyjmującej studenta na praktykę.
5. Jednostkami odpowiedzialnymi za organizację i realizację praktyk pedagogicznych realizowanych w ramach projektu po stronie lidera projektu są Zakład Metodyki Szkolnego Wychowania Fizycznego Biuro Projektu, a po stronie partnera projektu WCDN.

§ 3

1. Regulamin praktyk pedagogicznych obowiązuje studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wieczorowych, odbywających studia pierwszego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne w semestrach 5 i 6 w Akademii w latach 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 z wyjątkiem studentów wymienionych w § 8 pkt 1, lit. a–c.
2. Regulamin określa ogólne zasady organizacji praktyk pedagogicznych, w tym cele i formy praktyki, miejsce i czas trwania, warunki zaliczenia oraz obowiązki studentów i opiekunów praktyki nauczycieli szkolnych i nauczycieli akademickich.

CELE PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

§ 4

1. Celem praktyk pedagogicznych, zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli, jest:
 - a) poznanie organizacji pracy różnych typów szkół i placówek, a w szczególności tych, w których absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie;

- b) nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć;
 - c) nabycie umiejętności obserwacji zajęć i jej dokumentowania;
 - d) nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyk przez opiekunów praktyk i studentów;
 - e) nabycie umiejętności analizowania własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.
2. Ogólne i szczegółowe cele, zadania poszczególnych praktyk pedagogicznych oraz prawa i obowiązki studentów Akademii dotyczące realizacji praktyk zamieszczone są w dziennikach praktyk.

PRAWA I OBOWIĄZKI STUDENTA LUB STUDENTKI

§ 5

1. Praktyka pedagogiczna podlega obowiązkowemu zaliczeniu z wpisem do indeksu.
2. Student odbywający praktykę pedagogiczną w szkole ma prawo do:
 - a) Popelniania błędów.
 - b) Opieki, pomocy i życzliwości ze strony osób nadzorujących praktykę.
 - c) Zapoznania się ze strukturą organizacyjną szkoły.
 - d) Zapoznania się z programem i planem pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły.
 - e) Zapoznania się z realizowanym przez nauczyciela opiekuna programem i planem pracy z zakresu wychowania fizycznego.
 - f) Prowadzenia rozmów i wywiadów z dyrektorem szkoły, nauczycielami, uczniami, pedagogiem szkolnym, przedstawicielem służby zdrowia itp.
 - g) Hospitowania zajęć NS oraz zajęć innych nauczycieli, którzy wyrażą na to zgodę.
 - h) Uczestniczenia w zebraniach rady pedagogicznej i zespołów samokształceniowych.
 - i) Otrzymania ramowego i szczegółowego programu swojej pracy w szkole najpóźniej w trzecim dniu praktyki.
3. Student jest zobowiązany do:
 - a) Godnego reprezentowania Akademii.
 - b) Wywiązywania się ze wszystkich zadań wynikających z praktyki zamieszczonych w dzienniku.
 - c) Wykonywania poleceń dyrektora szkoły, nauczyciela szkolnego i nauczyciela akademickiego opiekuna ze strony Akademii oraz pełnego uczestniczenia w życiu szkoły.
 - d) Przestrzegania przepisów BHP.
 - e) Prowadzenia na bieżąco zapisów w dzienniku praktyki.
 - f) Noszenia na terenie szkoły odzieży sportowej i obuwia zmiennego.
 - g) Zrealizowania praktyki w szkole w wyznaczonym przez Akademię terminie, zgodnie z wyznaczonymi limitami godzinowymi dziennymi i tygodniowymi (w tym z wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej).

- h) Przekazania opiekunowi z Akademii swojego ramowego planu pracy najpóźniej w trzecim dniu praktyki.
- i) Zrealizowania programu praktyki zawartego w dzienniku praktyki pedagogicznej.
- j) Informowania opiekuna ze strony Akademii o swojej nieobecności w szkole (np. z powodu choroby).

Rozdział 2

ORGANIZACJA I MIEJSCE PRAKTYK

§ 6

1. Praktyka pedagogiczna realizowana w ramach projektu odbywa się w wyznaczonych przez Akademię w porozumieniu z partnerem szkołach podstawowych i gimnazjach, zlokalizowanych na terenie Wrocławia.
2. Praktyka pedagogiczna na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych wieczorowych realizowana jest w formie ciągłej w następującym wymiarze:
 - a) w szkole podstawowej: 4 tygodnie (120 godzin: 90 godzin wychowania fizycznego i 30 godzin gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej);
 - b) w szkole gimnazjalnej: 3 tygodnie (90 godzin: 70 godzin wychowania fizycznego i 20 godzin gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej).
3. Praktykę pedagogiczną student odbywa w czasie wyznaczonym w programie studiów (szkoła podstawowa – semestr 5, gimnazjum – semestr 6).
4. Student przed przystąpieniem do praktyki składa oświadczenie o przystąpieniu do projektu zgodne z wymogami PEFS.
5. Studenta obowiązuje czas pracy zgodny z Kartą Nauczyciela (5–7 godzin dziennie).
6. Tygodniowy czas pracy studenta odbywającego praktykę w szkole wynosi 30 godzin.
7. Student jest zobowiązany do wykonania zadań w ramach praktyki w sobotę i niedzielę, jeżeli wynika to z zadań edukacyjnych realizowanych przez szkołę.
8. Praktyka podlega bieżącej ocenie pod względem jakości realizacji celów i zadań danego programu dzięki systematycznym kontaktom NS i NA ze studentem w trakcie praktyki.
9. Istnieje możliwość zwalniania studentów z obowiązku odbywania praktyk zawodowych na podstawie zaświadczenia o pracy w szkole, jeżeli student jest zatrudniony na minimum 1/2 etatu w charakterze nauczyciela wychowania fizycznego i przepracował co najmniej 3 miesiące.

Rozdział 3

OPIEKUNOWIE LUB OPIEKUNKI PRAKTYKI I OCENY ZA REALIZACJĘ PRAKTYKI

§ 7

1. NS zostaną wyłonieni z grupy nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zgodnie z kryteriami naboru NS określonych w odrębnym regulaminie.
2. NS realizujący praktykę sprawuje nadzór i opiekę nad grupą:
 - a) od 1 do 2 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) w szkole podstawowej i gimnazjum oraz przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna) w gimnazjum; zgodnie z pismem MEN nr DFS-WM-MW-0902/069(7)/2011/8565 z dnia 12.07.2011 r. liczba studentów objętych opieką przez NS może zostać zwiększona w uzasadnionych indywidualnych przypadkach;
 - b) od 1 do 6 studentów w zakresie przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna) w szkole podstawowej;
 - c) przy kierowaniu studentów do poszczególnych NS mogą być uwzględniane preferencje studentów.
3. Obowiązki NS:
 - a) NS prowadzi nadzór i opiekę nad studentem realizującym praktykę pedagogiczną w szkole.
 - b) Umożliwia studentowi realizację zadań wynikających z programu praktyki zgodnie z ustaloną kolejnością oraz nadzoruje jakość ich wykonania.
 - c) Aktywizuje studenta do praktycznej weryfikacji wiedzy i umiejętności w kreatywnym planowaniu lekcji.
 - d) Wspólnie ze studentem ustala ramowy plan pracy studenta i akceptuje jego zapis w dzienniku praktyki najpóźniej w 3 dniu praktyki.
 - e) Omawia ze studentem oraz z NA jakość realizacji poszczególnych zadań praktyki.
 - f) Po każdym dniu zajęć wpisuje uwagi w arkusz monitoringu pracy studenta.
 - g) Zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia NA w przypadku nierzetelnego realizowania przez studenta zadań praktyki pedagogicznej (np. spóźniania się, nieprzestrzegania wyznaczonych godzinowych limitów dziennych i tygodniowych przebywania w szkole, braków w obowiązującej dokumentacji praktyki itp.).
 - h) Wspólnie z NA ustala ocenę końcową.
4. NA zostaną wyłonieni z grupy pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Akademii zgodnie z kryteriami naboru NA określonymi w odrębnym regulaminie.
5. NA sprawuje nadzór i opiekę nad grupą od 6 do 15 studentów w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) oraz nad grupą od 14 do 22 studentów w zakresie przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna).

6. Obowiązki NA:

- a) NA zobowiązuje się do wzięcia udziału w szkoleniu dotyczącym sposobu realizacji superwizji i obowiązków wynikających z jego roli w projekcie oraz prowadzenia nadzoru nad realizacją praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych i gimnazjach odbywanych przez studentów Akademii wymienionych w § 8, pkt 1.
- b) NA prowadzi superwizję (ang. *supervision*) oznaczającą nadzorowanie lub przyglądanie się; jest to proces obustronnego uczenia się, mający na celu wzmacnianie rozwoju zawodowego studenta przy jednoczesnym czuwaniu nad jego praktyką dla dobra jego wychowanków.
- c) Zadania NA polegają na omawianiu relacji, jakie student tworzy ze swoimi uczniami, rozwijaniu jego świadomości, osobistego stylu wchodzenia w kontakt pedagogiczny i budowania relacji z innymi.
- d) NA poprzez kontakty ze studentami oraz NS stara się wzmacniać procesy indywidualnego rozwoju studenta, ukierunkowuje wypracowanie własnych strategii kształcenia się i doksztalcania studenta, pomaga studentowi w syntetyzowaniu wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie studiowania i wykorzystania jej we własnych działaniach pedagogicznych, zgodnie z oczekiwaniami i możliwościami.
- e) Obowiązkiem NA jest pomaganie studentowi w samopoznaniu i samoocenie wiedzy na temat metodyki rozwiązywania trudności i problemów w procesie wychowania fizycznego, umiejętności rozwijania własnych koncepcji i samodzielności działania (wyznaczania indywidualnych celów i wykorzystywania wybranych metod kształcenia).
- f) NA powinien stymulować studenta do rozwijania w sobie docieklivosti w poznawaniu własnych mocnych i słabych stron osobowości (budowania adekwatnej samooceny), motywacji do uczenia się kreatywnego oraz odpowiedzialności za własne działania i rozwój.
- g) Superwizja obejmuje nie mniej niż 2 spotkania NA, NS i studenta w zakresie przedmiotu wychowanie fizyczne i 1 spotkanie w zakresie przedmiotu gimnastyka kompensacyjno korekcyjna w trakcie trwania praktyki.
- h) Superwizja powinna być poprzedzona spotkaniem wstępnym ze studentami i nauczycielami danej szkoły, którzy sprawują opiekę nad studentami, w trakcie którego powinny zostać zaprezentowane i omówione zasady i organizacja superwizji.
- i) Superwizja składa się z hospitacji lekcji lub zajęć prowadzonych przez studenta oraz ich omówienia.
- j) Na hospitację i omówienie lekcji lub zajęć NA powinien przeznaczyć nie mniej niż 2 godziny lekcyjne.
- k) Omówienie lekcji lub zajęć powinno odbywać się bezpośrednio po ich zakończeniu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość omówienia lekcji lub zajęć w dniu następnym.

- l) NA prowadzi dokumentację z przebiegu każdej sesji superwizji w arkuszu monitoringu praktyki pedagogicznej. Zapisuje uwagi swoje, NS i studenta dotyczące obserwowanych działań; proponuje zalecenia co do dalszej pracy; zapisuje oceny częściowe swoje i NS oraz samooceny studenta; podczas ostatniej obserwacji dokonuje podsumowania pracy studenta i wspólnie z NS ustala ocenę.
- m) Ocena końcowa z poszczególnych części praktyki pedagogicznej powinna zostać wystawiona najpóźniej tydzień po zakończeniu praktyki.
- n) NA po wystawieniu oceny z monitorowanej części praktyki przekazuje niezwłocznie dokumentację do biura projektu.
7. Ocena końcowa poszczególnych części praktyki nie jest tylko średnią ocen częściowych efektów realizowanych zadań, ale jako ocena wspierająca powinna zawierać wskazówki do dalszej pracy studenta i w ten sposób pomagać mu w uzyskiwaniu wyższych osiągnięć. Ocena końcowa ma na celu stymulowanie i wspieranie rozwoju zawodowego studenta oraz rzetelne informowanie o efektach jego starań. Jeżeli w trakcie praktyki student rozwija swoją wiedzę i umiejętności według uwag bieżących NS i pohospitacyjnych NA, to ocena końcowa winna być wyższa niż średnia ocen z poszczególnych zadań, a w sytuacji odwrotnej – niższa.
8. Ocena końcowa z przebiegu praktyki jest średnią ważoną obliczaną według wzoru:

$$\text{Ocena końcowa} = A \times 0,75 + B \times 0,25,$$

gdzie:

A – ocena za część praktyki z zakresu przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne);

B – ocena za część praktyki z zakresu przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna).

Ocena końcowa może być pozytywna tylko wówczas, gdy obydwie składowe *A* i *B* są ocenami co najmniej dostatecznymi.

9. Ocenę końcową wystawia NA realizujący superwizję w zakresie przedmiotu podstawowego, uwzględniając ocenę NA realizującego superwizję w zakresie przedmiotu dodatkowego. Ocena powinna zostać wpisana do protokołu zaliczeniowego, indeksu i karty zaliczeniowej studenta w terminach wyznaczonych przez dziekana Wydziału Wychowania Fizycznego.

WARUNKI REALIZACJI I ZALICZENIA PRAKTYKI

§ 8

1. Praktyki pedagogiczne realizowane w ramach projektu w szkole podstawowej i gimnazjum odbywają studenci studiujący w Akademii na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych wieczorowych w semestrach 5 i 6 w latach 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, z wyjątkiem studentów wymienionych w lit. a–c.
 - a) Studenci realizujący praktykę pedagogiczną w szkole podstawowej i gimnazjum w terminie innym niż przewidziany w programie studiów mogą być zakwalifikowani do projektu tylko za zgodą kierownika projektu.
 - b) Studenci powtarzający praktykę pedagogiczną mogą być zakwalifikowani do projektu tylko za zgodą kierownika projektu.
 - c) Studenci studiów niestacjonarnych zaocznych nie mogą być zakwalifikowani do projektu.
2. Student realizuje programy kolejnych praktyk pedagogicznych zgodnie z etapami edukacji: szkoła podstawowa, gimnazjum.
3. W uzasadnionych przypadkach (np. krótka choroba nie dłuższa niż 3 dni) istnieje możliwość zaliczenia praktyki pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii NA oraz odrobienia zaległych dni po zakończeniu praktyki. Termin i miejsce odpracowania zaległości muszą być uzgodnione z NA.
4. Student, który nie uzyska pozytywnego wyniku zaliczenia praktyki pedagogicznej realizowanej w ramach projektu, może ponownie przystąpić do praktyki w terminie ustalonym przez Dziekana Wydziału WF i zgodnie z Regulaminem Studiów Akademii.
5. Nieusprawiedliwiona nieobecność na praktyce trwająca 1 dzień jest równoznaczna z niezaliczeniem praktyki.

§ 9

W celu zaliczenia praktyki pedagogicznej student lub studentka ma obowiązek:

1. Zgłosić się w terminie określonym przez dziekana po odbiór dokumentów do biura projektu.
2. Przed rozpoczęciem praktyki zgłosić się do NA na spotkanie organizacyjne w celu omówienia szczegółowych warunków realizacji zadań praktyki. Podjęcie praktyki bez uczestnictwa w spotkaniu organizacyjnym oznacza złamanie warunków zaliczenia praktyki i ocenę niedostateczną (bez sprawdzania dokumentacji praktyki).
3. Terminy spotkań zostaną podane każdorazowo przed rozpoczęciem praktyki na stronie projektu w zakładce „Aktualności” oraz na tablicy informacyjnej biura projektu.
4. Najpóźniej w ciągu 3 dni od rozpoczęcia praktyki przesłać pod adresem NA szczegółowy plan do zatwierdzenia.

5. Odbycć praktykę w wyznaczonym przez Akademię miejscu i terminie.
6. Zrealizować wszystkie zadania wynikające z programu praktyki.
7. Wypełnić kartę samooceny oraz napisać sprawozdanie z praktyki (*Twoje spostrzeżenia na temat praktyki, Ocena i uwagi nauczyciela opiekuna ze szkoły, Samoocena studenta*).
8. Złożyć NA dziennik praktyki najpóźniej w trzecim dniu po zakończeniu praktyki.
9. Uzyskać pozytywną ocenę za swoją pracę i prowadzoną dokumentację u NS i NA.

KOSZTY I WYNAGRODZENIE

§ 10

1. Koszty wyżywienia, noclegów oraz dojazdów związanych z odbywaniem praktyki poza miejscem zamieszkania ponosi student. Akademia nie zwraca poniesionych w tym zakresie wydatków.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 11

1. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem 1 maja 2011 roku i obowiązuje przez cały okres trwania projektu.
2. Regulamin w pełnym zakresie obowiązuje studentów i studentki, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2009/2010, 2010/2011 oraz studentów i studentki, którzy rozpoczną studia w roku akademickim 2011/2012.
3. Studenci, którzy rozpoczęli studia w przed rokiem 2009/2010, realizują praktykę pedagogiczną zgodnie z wcześniejszymi zasadami i nie mogą zostać zakwalifikowani do uczestnictwa w projekcie.
4. Lider zastrzega sobie prawo do decydowania w sprawach spornych i nieobjętych regulaminem.
5. Lider zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w niniejszym regulaminie.
6. Informacja o zmianie regulaminu zostanie zamieszczona na stronie internetowej projektu oraz będzie dostępna w biurze projektu.

3.3.4. Zasady realizacji praktyk w szkołach podstawowych w zakresie wychowania fizycznego

W ramach projektu został szczegółowo określony program oraz zasady realizacji praktyk. Określono także zadania, jakie student lub studentka powinni wykonać w ramach praktyk. Poniżej przedstawiono założenia praktyk, obowiązujące studentów podczas realizacji projektu²⁴.

PROGRAM PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Cele praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej dotyczyły czterech ważnych aspektów wynikających z programu kształcenia studentów. Przede wszystkim były ukierunkowane na rozwijanie kompetencji pragmatycznych związanych z doskonaleniem umiejętności studentów koniecznych do projektowania, planowania, organizacji i realizacji zajęć ruchowych z dziećmi w szkole podstawowej w klasach zarówno I–III, jak i IV–VI. Dotyczyły rozwijania wiedzy studentów na temat funkcjonowania szkoły jako instytucji i zakresu programów dydaktyczno-wychowawczych realizowanych przez kadrę pedagogiczną, szczególnie wynikających z powinności nauczyciela wychowania fizycznego.

Praktyka miała na celu rozwijanie u studentów kompetencji kreatywnych oraz autorefleksji nad działaniami dotyczącymi weryfikacji przygotowania do pełnienia roli nauczyciela zachowań prozdrowotnych, rekreacji, sportu i estetyki zachowań ruchowych na pierwszym i drugim poziomie edukacji. Studenci mieli także zapoznać się z rozwiązaniami merytoryczno-organizacyjnymi w zakresie realizacji programów profilaktyki zdrowotnej i edukacji zdrowotnej wynikających z podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej i obowiązującej w klasach IV–VI szkoły podstawowej.

ZADANIA DO WYKONANIA PODCZAS PRAKTYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ

1. Analiza struktury organizacyjnej szkoły:

- a) przeprowadzenie wywiadów z dyrektorem szkoły, nauczycielami wychowania fizycznego (mentorami) oraz pozostałym personelem szkolnym na temat struktury organizacyjnej szkoły oraz zasad i rodzaju współpracy dydaktyczno-wychowawczej;
- b) udział w obywatelskich w szkole zebraniach rady pedagogicznej, zebraniach zespołów samokształceniowych oraz innych spotkaniach wynikających z działalności społecznej w szkole.

²⁴ Zasady realizacji praktyk zaczerpnięto z: M. Lewandowski, H. Guła-Kubiszewska: *Dziennik praktyki pedagogicznej. Wychowanie fizyczne, szkoła podstawowa (klasy I–VI), rok szkolny 2013/2014*. Wyd. 3. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław, 2013.

2. Zapoznanie się z dokumentacją szkoły w zakresie programów i planów dydaktyczno-wychowawczych, programu wychowania fizycznego i edukacji zdrowotnej oraz innych działań podejmowanych w szkole:
 - a) przeprowadzenie rozmowy z dyrektorem szkoły w zakresie realizacji programu dydaktyczno-wychowawczego, zewnątrzszkolnego i przedmiotowego systemu oceniania ucznia, możliwości współpracy z radą rodziców oraz innymi podmiotami środowiska lokalnego;
 - b) przeprowadzenie wywiadu z mentorem oraz z pielęgniarką szkolną (lekarzem) na temat realizacji programu i planów pracy wychowania fizycznego i edukacji prozdrowotnej na terenie szkoły oraz oceny zdrowia uczniów;
 - c) przeprowadzenie wywiadu z wybranym nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej (klasy I–III) na temat realizacji programu i planu pracy dydaktyczno-wychowawczej ze szczególnym uwzględnieniem roli i miejsca zajęć ruchowych;
 - d) przeprowadzenie wywiadu z wybranym wychowawcą klasy na temat form i metod pracy wychowawczej, zasad kontaktów i współpracy z rodzicami itp.;
 - e) przeprowadzenie wywiadu z pedagogiem szkolnym na temat problemów wychowawczych, współpracy z rodzicami, form pracy itp.;
 - f) zapoznanie się z dokumentacją szkolną: dziennikami, arkuszami ocen, kartami zdrowia, dokumentacją wychowawcy klasy, nauczyciela wychowania fizycznego i nauczycieli przedmiotowych;
 - g) analiza spójności programów i planów przedmiotowych z programem i planem działalności szkoły.
3. Przeprowadzenie bezpośrednich działań związanych z programowaniem i planowaniem jednostek metodycznych na I i II etapie edukacji ze szczególnym uwzględnieniem wychowania fizycznego:
 - a) hospitacja zajęć ruchowych (klasy I–III) oraz lekcji wychowania fizycznego (klasy IV–VI) realizowanych w szkole zgodnie ze strategią mieszaną procesu wychowania fizycznego (w systemie klasowo-lekcyjnym i fakultatywnym) oraz pozalekcyjnych zajęć ruchowych;
 - b) hospitacja lekcji wychowawczej i wybranych lekcji przedmiotowych, w tym zajęć zintegrowanych w klasach I–III;
 - c) asystowanie mentorowi, prowadzenie wybranych części lekcji;
 - d) prowadzenie zajęć ruchowych w klasach I–III i lekcji wychowania fizycznego w klasach IV–VI oraz sportowo-rekreacyjnych zajęć pozalekcyjnych;
 - e) przeprowadzenie lekcji wychowawczej.
4. Rozpoznanie właściwości podmiotowych uczniów w szkole podstawowej w sferze psychomotorycznej, poznawczej, fizycznej i psychicznej:
 - a) analiza i ocena rozwoju psychomotorycznego, poznawczego, fizycznego i emocjo-

nalnego uczniów w klasach I–III i IV–VI na podstawie przygotowanych własnych projektów diagnozy pedagogicznej;

- b) przeprowadzenie wywiadów z uczniami na temat ich wiedzy, nastawienia, zainteresowań oraz postaw wobec kultury fizycznej;
- c) analiza dokumentacji dotyczącej zdrowia oraz kierunku zmian w rozwoju psychofizycznym uczniów (dla jednej wybranej klasy i jednego wybranego ucznia).

ZADANIA SZCZEGÓŁOWE DO REALIZACJI W CZASIE PRAKTYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ W ZAKRESIE WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Na realizację wszystkich zadań podczas praktyki z wychowania fizycznego przeznaczono 90 godzin. W ramach tej puli godzin studenci mają przeprowadzić zróżnicowane zadania wynikające z realizacji procesu wychowania fizycznego w szkole podstawowej. Zadania podzielono na część badawczą dotyczącą głównie diagnozy pedagogicznej i wywiadu, część obserwacyjną związaną z hospitowaniem zajęć prowadzonych przez nauczyciela szkolnego opiekuna praktyki, innych nauczycieli lub studentów oraz na część praktyczną związaną z asystowaniem nauczycielowi poprzez samodzielne prowadzenie części (fragmentów) lekcji lub samodzielne prowadzenie całych lekcji wychowania fizycznego lub zajęć pozalekcyjnych.

Szczegółowy opis zadań do realizacji w trakcie praktyki w szkole podstawowej jest opisany w dzienniku praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego. Zakres zadań dla studenta zmieniano w trakcie trwania projektu, zmiany wynikały z obserwacji autorów dziennika, zespołu projektu, a przede wszystkim były wynikiem opinii i sugestii studentów i studentek, nauczycieli i nauczycielek szkolnych oraz akademickich zaangażowanych w realizację projektu. Poniżej zaprezentowano zadania do realizacji przez studenta w ramach praktyki w zakresie wychowania fizycznego obowiązujące w roku akademickim 2013/2014²⁵. Można je uznać za ostateczną wersję programu praktyki wypracowaną w trakcie realizacji projektu.

DIAGNOZA PEDAGOGICZNA (20 godz.) ze szczegółowym opisem zadań dotyczących poszczególnych jej zakresów: diagnozy osobniczej, grupowej i środowiskowej; zadania do wykonania zaprezentowano poniżej.

DIAGNOZA OSOBNICZA W KLASACH I–III (2 godz.). Należy określić cel badań, a zebrany materiał poddać rzetelnej analizie i ocenie. Wyniki i wnioski z badań należy wpisać do dziennika praktyk, należy dołączyć także do niego wszelką dokumentację (wy-

²⁵ Zadania szczegółowe do realizacji w trakcie praktyki w zakresie wychowania fizycznego zaczerpnięto z: M. Lewandowski, H. Guła-Kubiszewska: Dziennik praktyki pedagogicznej..., *op. cit.*

pełnione ankiety, karty wywiadu itp.). Obszary rozpoznania osobniczego i grupowego:

- rozwój fizyczny,
- sprawność fizyczna lub wydolność organizmu,
- umiejętności ruchowe,
- wiadomości,
- zainteresowania.

DIAGNOZA OSOBNICZA W KLASACH IV–VI (5 godz.). Dobór narzędzi i zakres prowadzonego rozpoznania (metody i techniki zbierania danych) powinny być inne niż w klasach I–III. Należy określić cel badań, a zebrany materiał poddać rzetelnej analizie i ocenie. Wyniki i wnioski należy wpisać do dziennika praktyk, dołączając do niego wszelką dokumentację (wypełnione ankiety, wywiady, pomiary, testy itp.). Obszary rozpoznania osobniczego i grupowego:

- rozwój fizyczny,
- sprawność fizyczna lub wydolność organizmu,
- umiejętności ruchowe,
- wiadomości,
- zainteresowania kulturą fizyczną lub postawy wobec kultury fizycznej,
- zespołowy projekt studencki: modyfikacja PSO z wychowania fizycznego w kontekście opinii uczniów diagnozowanej klasy.

DIAGNOZA GRUPOWA W KLASACH I–VI (1 godz.). Studenci samodzielnie określają cel i metodę badania, przeprowadzają badanie socjometryczne i analizują zebrane wyniki.

DIAGNOZA ŚRODOWISKOWA (12 godz.) z podziałem na zadania szczegółowe.

Baza i struktura organizacyjna szkoły (2 godz.):

1. Zapoznanie się ze strukturą organizacji zarządzania szkołą (schemat).
2. Liczba nauczycieli wychowania fizycznego oraz ich kwalifikacje (wykształcenie, stopnie specjalizacji itp.) oraz liczebność pozostałego personelu pedagogicznego i pomocniczego.
3. Liczba uczniów w szkole, w klasach I–III, IV–VI oraz przeciętna liczebność uczniów w klasie.
4. Formy współpracy ze środowiskiem lokalnym i rodzicami.
5. Organizacja opieki zdrowotnej.
6. Organizacja opieki pedagogiczno-psychologicznej.
7. Liczba i zasady funkcjonowania zespołów samokształceniowych.
8. Baza szkolna (liczba budynków, klas, pracowni).

Program i plan pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły (3 godz.):

1. Program i plan pracy szkoły.
2. Program nauczania w klasach I–III ze szczególnym uwzględnieniem metod i form realizacji zajęć ruchowych (na podstawie jakich programów realizowane jest nauczanie zintegrowane).
3. Program nauczania w klasach IV–VI (system klasowo-lekcyjny i fakultatywny).
4. Osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze szkoły.
5. Program opieki zdrowotnej (np. edukacji prozdrowotnej lub wychowania zdrowotnego).
6. Ogólna ocena zdrowia uczniów szkoły (higienistka, lekarz szkolny).
7. Program wsparcia pedagogiczno-psychologicznego ucznia (pedagog, psycholog szkolny).
8. Działalność pozalekcyjna – świetlica szkolna, zajęcia pozalekcyjne itp.
9. Formy i zasady kontaktów z rodzicami uczniów klas I–III i IV–VI (rozmowy z wychowawcami klas).
10. Sprawozdanie z zebrania rady pedagogicznej i zespołu samokształceniowego (o ile takie odbędą się w czasie praktyki).

System oceny szkolnej (2 godz.):

1. System oceniania uczniów w klasach I–III (rodzaj oceny opisowej).
2. System oceniania uczniów w klasach IV–VI (w tym ocena z zachowania).
3. Przedmiotowy System Oceniania (PSO) uczniów w klasach IV–VI z wychowania fizycznego.
4. Opinie uczniów na temat kryteriów i systemu oceniania z wychowania fizycznego (wywiad lub ankieta w losowo wybranej klasie IV–VI).

Szkolny program wychowania fizycznego (2 godz.):

1. Program nauczania wychowania fizycznego realizowany w szkole (cele i zadania, autor).
2. Współpraca nauczycieli klas I–III z nauczycielami wychowania fizycznego (formy współpracy, doszkalanie, pomoc itp.).
3. Współpraca między nauczycielami wychowania fizycznego.
4. Znajomość celów i zadań szkolnego wychowania fizycznego wśród uczniów (wywiad lub ankieta w losowo wybranej klasie IV–VI).
5. Najczęściej stosowane metody i formy pracy w czasie zajęć ruchowych w klasach I, II i III.
6. Najczęściej stosowane metody i formy pracy w czasie lekcji wychowania fizycznego w klasach IV, V i VI.

Ocena warunków realizacji wychowania fizycznego (3 godz.):

1. Baza do realizacji zajęć z wychowania fizycznego (basen, liczba sal, boisk i innych pomieszczeń oraz obiektów przeznaczonych do realizacji wychowania fizycznego – ich stan, przystosowanie, wyposażenie oraz wymiary itp.).
2. Wyposażenie w podstawowe przybory dydaktyczne (np. liczba piłek do gier zespołowych w tym minipiłek, szarf, skakanek, pachołków, piłek lekarskich, lasek gimnastycznych itp.).
3. Wyposażenie w podstawowe przyrządy do gier drużynowych, lekkoatletyki i gimnastyki (np. konstrukcje do kosza, siatka i słupki do piłki siatkowej, drążek i poręcz gimnastyczne, skrzynia i kozioł, bloki startowe itp.).
4. Liczba grup ćwiczebnych oraz przeciętna liczebność grupy w czasie godziny lekcyjnej w klasach I–III i IV–VI.
5. Analiza planu zajęć pod kątem racjonalnego wykorzystania szkolnej bazy do wychowania fizycznego.
6. Dostęp do bazy szkolnej i wyposażenia do zajęć z wychowania fizycznego w klasach I–III i IV–VI.
7. Kwalifikacje zawodowe nauczycieli prowadzących zajęcia z wychowania fizycznego (stopień specjalizacji zawodowej, staż pracy, ukończone kursy itp.).
8. Ocena stanu bazy i wyposażenia szkoły do realizacji wychowania fizycznego.

HOSPITACJE (22 godz.). Minimum 22 hospitacje, w tym co najmniej:

- 2 zajęć ruchowych w klasach I–III;
- 12 lekcji wychowania fizycznego w klasach IV–VI;
- 1 lekcji wychowawczej;
- 1 lekcji w klasach I–III;
- 1 lekcji z innego przedmiotu w klasach IV–VI;
- 2 pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych prowadzonych w ramach UKS lub SKS.

WYWIADY. Zadaniem studenta jest określenie celu wywiadu oraz pytań. Odpowiedzi, a także ich ocena powinny zostać wpisane do dziennika według następującego schematu: data, godzina, miejsce, cel wywiadu, badani (np. uczniowie klasy IIIA), pytania i odpowiedzi.

ASYSTY (12 godz.). Przeprowadzenie pod kierunkiem nauczyciela wybranych części lekcji (wstępnej, głównej i końcowej). Należy opracować konspekt (plan) prowadzenia wybranej części lekcji i omówić go przed lekcją z nauczycielem. Minimum 12 lekcji, w czasie których należy samodzielnie przeprowadzić co najmniej:

- 4 części wstępnych lekcji;
- 4 części głównych lekcji;
- 4 części końcowych lekcji (z uwzględnieniem ćwiczeń kompensacyjno-korekcyjnych).

PROWADZENIE LEKCJI (16 godz.). Lekcje wychowania fizycznego (w klasach I–III zajęcia ruchowe) mogą dotyczyć takich zagadnień, jak:

- zdrowie, higiena i bezpieczeństwo;
- pomoc, asekuracja i ochrona przy wykonywaniu ćwiczeń;
- organizacja i prowadzenie zabaw, gier, ćwiczeń oraz zajęć ruchowych;
- samoocena i samokontrola ciała, jego funkcji oraz umiejętności ruchowych;
- zasady i metody rozwijania i doskonalenia zdolności kondycyjnych i koordynacyjnych;
- zasady i metody nauczania i doskonalenia techniki i taktyki sportowej;
- lekcja wychowawcza.

Należy przeprowadzić samodzielnie minimum 16 lekcji, w tym co najmniej:

- 1 zajęcia ruchowe w klasach I–III;
- 1 lekcję wychowawczą;
- po 3 lekcje w każdym obszarze kultury fizycznej (zdrowie, rekreacja, sport, estetyka zachowań ruchowych);
- 2 zajęcia pozalekcyjne (jeżeli w szkole nie są prowadzone, należy zamienić na lekcje WF).

KONSULTACJE Z NAUCZYCIELEM SZKOLNYM LUB NAUCZYCIELEM AKADEMICKIM (20 godz.). Każdego dnia 1 godzina przeznaczona na omówienie zajęć oraz sprawdzanie bieżące dokumentacji.

3.3.5. Zasady realizacji praktyk w szkołach podstawowych w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej

W ramach realizacji praktyk w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej założono realizację dwóch celów²⁶:

²⁶ Cele i zadania zostały zaczerpnięte z: E. Bieć, M. Lewandowski: Dziennik praktyki pedagogicznej. Gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna. Szkoła podstawowa (klasy I–VI), rok szkolny 2013/2014. Wyd. 3. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław, 2013.

- zdobywanie wiedzy, doświadczenia i umiejętności niezbędnych do projektowania, planowania, organizacji i realizacji zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej z dziećmi w klasach I–III oraz z uczniami klas IV–VI szkoły podstawowej;
- rozwijanie świadomości prozdrowotnej u studenta lub studentki oraz u dzieci i młodzieży.

Założono także realizację czterech zadań:

1. Zapoznanie się ze strukturą organizacyjną szkoły.
2. Zapoznanie się z ogólnym programem wychowania fizycznego i zdrowotnego oraz pozostałą dokumentacją szkoły.
3. Praktyczne zapoznanie się z planowaniem, organizacją oraz realizacją zajęć na I i II etapie edukacji ze szczególnym uwzględnieniem gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.
4. Rozpoznanie dysfunkcji narządu ruchu u dzieci oraz młodzieży w szkole podstawowej.

W ramach zadania pierwszego przewidziano przeprowadzenie wywiadów z dyrektorem szkoły, nauczycielami wychowania fizycznego oraz pozostałym personelem szkolnym na temat struktury organizacyjnej szkoły w odniesieniu do promowania prozdrowotnego stylu życia oraz przeprowadzenie rozmowy z dyrektorem szkoły na temat realizacji programu prozdrowotnego, współpracy z radą rodziców oraz środowiskiem lokalnym w odniesieniu do tego programu.

Studenci mieli także za zadanie przeprowadzić wywiad z nauczycielem prowadzącym zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej na temat realizacji programu i planów pracy dotyczących edukacji prozdrowotnej, a także z pielęgniarką szkolną (lekarzem) na temat realizacji zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej i wychowania prozdrowotnego na terenie szkoły oraz oceny zdrowia uczniów. W obowiązkach studentów było także zapoznanie się z dokumentacją szkolną: kartami zdrowia, dokumentacją wychowawcy klasy i nauczyciela wychowania fizycznego.

Zadanie trzecie obejmowało swym zakresem m.in.: hospitację zajęć gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej, asystowanie nauczycielowi wychowania fizycznego, prowadzenie fragmentów zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej oraz prowadzenie zajęć korekcyjnych w klasach I–III i ćwiczeń kompensacyjno-korekcyjnych na lekcjach wychowania fizycznego w klasach IV–VI.

W ramach ostatniego zadania studenci mieli przeprowadzić oceny postawy ciała, testy funkcjonalne i motoryczne, przeanalizować dokumentację dotyczącą zdrowia i rozwoju fizycznego dzieci z wybranej klasy i wybranego ucznia oraz przeanalizować i ocenić występowanie zmian w postawie ciała oraz rozwoju fizycznym uczniów w klasach I–III i IV–VI.

3.3.6. Szkolenie dla nauczycieli szkół podstawowych

Jednym z ważniejszych elementów praktyk pedagogicznych było odpowiednie przygotowanie nauczycieli szkolnych do roli opiekunów praktyk. W ramach projektu opracowane zostały zasady współpracy z nauczycielami szkolnymi, co znalazło odzwierciedlenie w poniższym dokumencie.

ZADANIA I OBOWIĄZKI NADZORU PEDAGOGICZNEGO W TRAKCIE REALIZACJI PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ

Przygotowanie studenta do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego wymaga indywidualnego ukierunkowania jego rozwoju zawodowego. Optymalizację efektów pracy ze studentem w realizacji zadań praktyki można osiągnąć poprzez wykorzystanie superwizji jako ważnego narzędzia zwiększenia efektywności pracy i rozwoju pracowników.

Superwizja to wzajemna wymiana doświadczeń, przemyśleń, wspólne zastanawianie się nad źródłami trudności, szukanie istoty problemu, dochodzenie do nowych rozwiązań. Korzyścią zawodową, jaką odnosi się z superwizji, jest uzyskanie, dzięki ponownej analizie dokonanej z udziałem innych osób, lepszemu wglądowi w przyczyny trudności pojawiających się w pracy. Efektem tej analizy jest uzyskanie nowej, szerszej perspektywy widzenia danego problemu. Dzięki superwizji można wprowadzać istotne zmiany w sposobach pracy, a także dokonywać znaczących zmian we własnym życiu.²⁷

Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne prowadzone było przez kadrę pracowników naukowo-dydaktycznych (o bardzo wysokich kompetencjach zawodowych) Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Obejmowało ono 48 godzin wykładów i warsztatów metodycznych dla nauczycieli wychowania fizycznego ze szkół wrocławskich. Szczegółowy program szkolenia został opracowany i przekazany nauczycielom w formie trzech zeszytów:

1. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M., Bieć E. (maj–czerwiec 2011): Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych. Nowa jakość praktyk pedagogicznych, AWF Wrocław.
2. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M., Bieć E. (maj 2012): Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych. Nowa jakość praktyk pedagogicznych, AWF Wrocław.
3. Guła-Kubiszewska H., Bieć E. (maj 2013): Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych. Nowa jakość praktyk pedagogicznych, AWF Wrocław.

²⁷ Z. Nęcki: *Komunikacja międzyludzka...*, *op. cit.*; R. Zuba: *Po co nam superwizja...*, *op. cit.*

Szkolenie I

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Cele praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej i gimnazjalnej – Prawa i obowiązki studenta odbywającego praktykę – Organizacja i miejsce praktyk – Zasady pracy nauczyciela akademickiego będącego opiekunem – Program praktyki w szkole podstawowej i gimnazjalnej – Ogólne i szczegółowe zadania praktyki – Warunki zaliczenia praktyki – Koszty i wynagrodzenie – Dziennik praktyk pedagogicznych i karta monitoringu praktyki – Podstawa programowa – założenia realizacji szkolnego wychowania fizycznego w systemie klasowo-lekcyjnym i fakultatywnym – Kompetencje uczestnika kultury fizycznej (ucznia) jako efekt edukacji w procesie szkolnego wychowania fizycznego – Diagnoza osobnicza, diagnoza środowiskowa, diagnoza grupowa 	<p>1 godz.: powitanie nauczycieli akademickich oraz przedstawienie treści związanych z organizacją praktyki w szkole podstawowej i gimnazjalnej, zasad pracy studenta oraz nauczyciela akademickiego jako opiekuna podczas praktyki;</p> <p>1 godz.: omówienie programu praktyki w szkole podstawowej i gimnazjalnej (zadania ogólne i szczegółowe zadania praktyki, warunki zaliczenia, koszty i wynagrodzenie); omówienie dokumentacji związanej z monitoringiem praktyki: dziennik praktyk pedagogicznych i karta monitoringu praktyki;</p> <p>1 godz.: wyjaśnienie najistotniejszych zmian w realizacji szkolnego wychowania fizycznego wynikających z podstawy programowej w systemie klasowo-lekcyjnym i fakultatywnym; omówienie zadań realizowanych podczas praktyki w kontekście zakładanych efektów edukacyjnych – uzyskania kompetencji uczestnika kultury fizycznej (ucznia); ćwiczenie praktyczne: zastosowanie narzędzia do oceny przebiegu praktyki;</p> <p>2 godz.: omówienie zakresu i celowości prowadzenia diagnozy pedagogicznej w procesie wychowania fizycznego (diagnoza osobnicza, diagnoza środowiskowa, diagnoza grupowa); przegląd narzędzi diagnostycznych oraz ćwiczenia praktyczne w dokumentowaniu wyników diagnozy w dzienniku praktyk (arkusz diagnozy: cel, metoda, narzędzia i podmiot diagnozy, tworzenie zbiorczego arkusza wyników, analiza ilościowa i jakościowa, wnioski oraz prognoza pedagogiczna); wyjaśnienie procedury opracowania zespołowego projektu studenckiego: „Modyfikacja Przedmiotowego Systemu Oceny z wychowania fizycznego w kontekście opinii uczniów diagnozowanej klasy”; ćwiczenie praktyczne: zastosowanie narzędzia przez nauczyciela akademickiego do oceny efektów pracy studenta</p>

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Lekcja – typy i rodzaje, struktura – Tok lekcji wychowania fizycznego – Zadania edukacyjne realizowane w części wstępnej, głównej i końcowej lekcji WF – Hospitacja lekcji: rodzaje hospitacji, problemy, zagadnienia hospitacyjne – Arkusz hospitacji: część informacyjna i metodyczna – Konspekt lekcji: część informacyjna i metodyczna – Operacjonalizacja celów lekcji (tematu i zadań szczegółowych lekcji WF) – Asysty w lekcji WF (planowanie zadań poszczególnych części lekcji) – Metody realizacji zadań ruchowych i intensyfikujące lekcję WF – Formy organizacyjne stosowane na lekcji WF 	<p>1 godz.: omówienie typów lekcji oraz toku lekcji wychowania fizycznego; wyjaśnienie różnic w zapisie zadań toku lekcji w części głównej ze względu na typ lekcji (nauczająca, doskonaląca, kontrolna, mieszana); omówienie zadań edukacyjnych realizowanych w poszczególnych częściach lekcji wychowania fizycznego w kontekście treści (standardów wymagań) zawartych w blokach tematycznych w podstawie programowej;</p> <p>1 godz.: omówienie zadań i problematyki hospitacyjnej (ze względu na rodzaj hospitacji: oceniającej, doradczo-kształcącej, diagnozującej); praktyczne ćwiczenie – stosowanie narzędzia przez nauczyciela akademickiego do oceny realizacji celów lekcji;</p> <p>2 godz.: omówienie części informacyjnej i metodycznej konspektu lekcji; wyjaśnienie zasad operacjonalizacji celów lekcji wychowania fizycznego; ćwiczenie praktyczne – zapis tematu lekcji WF oraz zadań szczegółowych w różnych typach lekcji (podająca, doskonaląca, kontrolna, mieszana); omówienie arkusza asysty oraz zasad opracowania przez studenta konspektów lekcji; ćwiczenie praktyczne: zastosowanie narzędzia przez studenta do obserwacji przeprowadzonej lekcji;</p> <p>1 godz.: omówienie metod i form stosowanych w realizacji zadań lekcji wychowania fizycznego; ćwiczenia praktyczne: formułowanie zadań ruchowych różnymi metodami z grupy metod reprodukcyjnych, proaktywnych i kreatywnych)</p>

Szkolenie II

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Powitanie uczestników kursu i przedstawienie programu – Pojęcie standardów i wskaźników jakości edukacji szkolnej – Ocena jakości pracy szkoły (realizacji szkolnego WF) – Pojęcie, cele i zakresy kontroli – Zadania kontroli – Metody i formy kontroli stosowane w edukacji szkolnej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powitanie nauczycieli oraz przedstawienie treści związanych z organizacją praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej. 2. Dyskusja – plusy i minusy praktyki monitorowanej po I edycji. 3. Wypełnienie karty ewaluacji. <p>„Kula śnieżna”: każdy uczestnik na arkuszu zadań kontrolnych zapisuje, co powinno podlegać kontroli w procesie WF; następnie uczestnicy łączą się w pary, porównują pomysły i wypracowują wspólny wynik; łączą się w czwórki i ponownie uzupełniają notatkę; łączą się w ósemki i uzupełniają pomysły; każda grupa prezentuje swoją koncepcję i wspólnie z prowadzącym ustalają końcowy efekt w postaci arkusza zadań kontrolnych.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Osiągnięcia ucznia określone w podstawie programowej w kategoriach celów operacyjnych – Budowanie wymagań programowych (zadania kontrolno-oceniające) 	<p>Uczestnicy otrzymują podstawę programową dla SP i G z wychowania fizycznego: praca w zespołach – weryfikacja arkusza zadań kontrolnych. Czy w projekcie były zawarte wszystkie obszary tematyczne (zgodnie z efektami kształcenia w blokach tematycznych podstawy programowej z WF)?</p> <p>Praca w parach. Do podanego cyklu tematycznego opracowanie zadań kontrolnych w zakresie: umiejętności, wiadomości i postaw wobec KF; odpowiedź na pytanie: Co zgodnie z moim oczekiwaniem po zakończeniu cyklu uczeń powinien umieć zrobić? (Praca na wybranych treściach programu Kierczak. Głos SP i G).</p>

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Interpretacja rozporządzenia MEN w sprawie oceniania i promowania uczniów – Pojęcie, cele, funkcje, cechy i rodzaje oceny (ocenianie w wąskim i szerokim znaczeniu w WF) – Ocenianie wspomagające – Metody i formy oceny 	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Drzewo decyzyjne”. Uczestnicy w zespołach 3-osobowych na arkuszu drzewa wpisują po kolei: pień drzewa – problem – za co oceniać; gałęzie drzewa – własne propozycje; następnie z boku gałęzi – pozytywne konsekwencje, negatywne konsekwencje; w koronie drzewa wpisują cele i wartości związane z wystawianiem oceny. 2. Arkusze „drzewa” zostają przypięte na tablicy. Wszyscy uczestnicy porównują propozycje, wymieniają argumenty; razem z prowadzącym ustalają, co powinno być przedmiotem oceny (i w jakiej formie) zgodnie z rozporządzeniem MEN (z wychowania fizycznego); na podstawie drzewa opracowują wspólnie składowe PSO; porównują z wybranymi modelami; uczestnicy odpowiadają na pytanie: W jaki sposób uczeń wykaże, że się nauczył? (Zadania oceniające do zadań kontrolnych).
<ul style="list-style-type: none"> – Przedmiot i kryteria oceny z WF – Wewnątrzszkolny system oceniania, przedmiotowy system oceniania (zakres zadań oceniających w zakresie celów kierunkowych i instrumentalnych) – Przedmiotowy system oceniania z WF oparty na modelu Madejskiego, Frołowicza, Pośpiecha 	<ol style="list-style-type: none"> 1. W zespołach 4-osobowych uczestnicy opracowują wymagania programowe: I część uczestników według modelu dwupoziomowego, II część uczestników według modelu wielopoziomowego; odpowiadają na pytanie: Jakie efekty zachowania ucznia można uznać za dowód, że się nauczył? 2. Praca w parach. Opracowanie kryteriów oceniania w zakresie realizacji celów operacyjnych: zadanie w zakresie wiadomości, umiejętności, postaw i motoryczności.

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Samowiedza i jej składniki, uczenie się autoregulowane, podmiotowość i autoregulacja w procesie wychowania fizycznego – Pojęcia: samokontrola, samoocena, forma, postacie i metody samokontroli – Rozwój zdolności do samooceny u ucznia oraz znaczenie przebiegu rozwoju dla celów edukacyjnych – Dokumentowanie samodzielnej pracy ucznia: karty osiągnięć uczniów (KOU, portfolio), karta SiS, dzienniczek SiS, inwentarze, przeglądy, autoprezentacje, listy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Burza mózgów”. W jaki sposób uczniowie mogą dokumentować systematyczne wyniki realizacji wymagań programowych z WF? 2. Podsumowanie: znaczenie samokontroli i samooceny uczniów w PSO. 3. Na zakończenie zajęć każdy uczestnik na kartce ma dokończyć zdanie: „W planowaniu wyników najważniejsze jest.....”. Wszystkie kartki zostają przypięte do tablicy; uczestnicy grupują podobne odpowiedzi; wspólne podsumowanie. 4. Wypełnienie przez nauczycieli karty ewaluacji. 5. Wypełnienie przez nauczycieli ankiety oceny szkolenia. 6. Podziękowanie nauczycielom za aktywny udział w szkoleniu i pożegnanie.

Szkolenie III

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Powitanie nauczycieli oraz przedstawienie treści związanych z organizacją praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej – Kompetencje ucznia jako uczestnika kultury zdrowotnej, rekreacyjnej, sportowej i estetycznej – Wymagania MEN związane z opracowaniem programu nauczania 	<p>Dyskusja: plusy i minusy praktyki monitorowanej po II edycji. Wypełnienie karty ewaluacji.</p> <p>Dyskusja: współczesna koncepcja wychowania fizycznego – kompetencje ucznia jako uczestnika kultury fizycznej; standardy wymagań (efekty kształcenia) opisane w podstawie programowej.</p> <p>Praca w zespołach: opracowanie oferty szkoły dotyczącej realizacji wychowania fizycznego.</p> <p>Praca w zespołach: praca nad tekstem – programy alternatywne (dopuszczone do użytku powszechnego), analiza struktury dokumentu, sposoby opisywania.</p>

Treści	Zakres pracy trenera
<ul style="list-style-type: none"> – Planowanie kierunkowe – budżet godzin (w skali makro – etapu 3-letniej edukacji; w skali mikro – poziomu edukacji) – Operacjonalizowanie celów ogólnych podstawy programowej na cele szczegółowe nieoperacyjne w blokach tematycznych programu nauczania 	<p>Praca w parach: budżet godzin realizacji wychowania fizycznego w systemie klasowo-lekcyjnym w poszczególnych obszarach kultury fizycznej w okresie 3-letnim.</p> <p>Wymiana projektów w parach – mocne i słabe strony projektów.</p> <p>Praca w zespołach. Każdy zespół pracuje nad wybranym blokiem tematycznym i opisuje treści do realizacji 2 zadań cyklu (w semestrze I i II).</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Rozkład materiału – szczegółowy plan pracy – Programowanie procesu wychowania szkolnego: z poziomu heteroedukacji do poziomu autoedukacji 	<p>Praca w trójkach: obliczanie liczby godzin lekcyjnych do realizacji poszczególnych form aktywności ruchowej zgodnie z zainteresowaniami uczniów; dobór treści do realizacji zadań cyklu tematycznego.</p> <p>Planowanie zajęć w systemie fakultatywnym.</p> <p>Praca zespołowa z podstawą programową. Opracowanie kompetencji uczestnika kultury fizycznej do wybranego cyklu tematycznego – samowiedzy i procesu autoedukacji ucznia szkoły podstawowej.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – Ocena jakości pracy szkoły w realizacji szkolnego procesu wychowania fizycznego (narzędzia ewaluacji opinii nauczycieli i uczniów) – Dyskusja nad zagadnieniami, które należałoby kontynuować na kolejnych szkoleniach – Podziękowanie nauczycielom za aktywny udział w szkoleniu i pożegnanie 	<p>Praca z tekstem. Przegląd dostępnych narzędzi oceny i samooceny pracy nauczyciela wychowania fizycznego.</p> <p>Praca badawcza nauczyciela WF – formy publikacji wyników badań.</p> <p>Wypełnienie przez nauczycieli karty ewaluacji.</p> <p>Wypełnienie przez nauczycieli ankiety oceny szkolenia.</p>

4. Ewaluacja efektywności praktyk w szkołach podstawowych

W ramach ewaluacji efektywności praktyk przeprowadzono kilka badań. Po pierwsze, przeanalizowano wyniki badań ankietowych dotyczących opinii studentów, nauczycieli szkolnych oraz superwizorów (nauczycieli akademickich). Po drugie, przeprowadzono testy wiedzy zarówno na początku, jak i na końcu każdej praktyki. W ten sposób można było sprawdzić, czy praktyki pedagogiczne umożliwiły nabycie nowej wiedzy.

4.1. Ankiety ewaluacyjne

Cel badania

Celem poznawczym badania było dowiedzenie się, jakie są opinie studentów, nauczycieli szkolnych i nauczycieli akademickich biorących udział w praktykach pedagogicznych w zakresie wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej realizowanych w szkołach podstawowych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w latach 2011–2013.

Celem praktycznym badania było dokonanie analizy zebranych opinii respondentów i wprowadzenie udoskonaleń w realizowanym programie praktyk, dziennikach oraz narzędziach służących do monitorowania przebiegu praktyk. Opinie zbierane po każdej z kolejnych praktyk były wykorzystywane do modyfikowania programu, dziennika i karty monitoringu.

Pytania badawcze

1. Jak respondenci oceniają programy i dzienniki praktyk oraz narzędzia do monitoringu praktyki?
2. Czy poszczególne grupy badanych – studenci, nauczyciele szkolni i nauczyciele akademicy – różnią się między sobą w opiniach?

3. Czy w poszczególnych grupach badanych występują zróżnicowane opinie ze względu na płeć?

Charakterystyka badanej grupy

W badaniach uczestniczyli studenci i studentki realizujący praktyki pedagogiczne w latach 2011–2013, nauczyciele i nauczycielki szkolne opiekunowie praktyk pedagogicznych oraz akademicy nauczyciele i nauczycielki superwizorzy praktyk. W tabeli 4.1 zamieszczono szczegółowe dane dotyczące liczebności poszczególnych grup w kolejnych latach z podziałem na płeć.

Tabela 4.1. Studenci i studentki, nauczyciele i nauczycielki szkolni i akademicy biorący udział w realizacji praktyk pedagogicznych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w latach 2011–2013

Grupa	Płeć	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Projekt 2011–2013
Studenci	M	93	97	116	306
	K	85	89	85	259
	<i>Suma</i>	<i>178</i>	<i>186</i>	<i>201</i>	<i>565</i>
Nauczyciele szkolni	M	30	36	40	106
	K	49	67	66	182
	<i>Suma</i>	<i>79</i>	<i>103</i>	<i>106</i>	<i>288</i>
Nauczyciele akademicy	M	16	15	13	44
	K	16	16	18	50
	<i>Suma</i>	<i>32</i>	<i>31</i>	<i>31</i>	<i>94</i>
Wszyscy	M	139	148	169	456
	K	150	172	169	491
	<i>Suma</i>	<i>289</i>	<i>320</i>	<i>338</i>	<i>947</i>

W roku 2011 badaniu poddani zostali wszyscy studenci biorący udział w praktyce (178 osób, w tym 93 mężczyzn i 85 kobiet), nauczyciele szkolni (79 osób, w tym 30 mężczyzn i 49 kobiet) i nauczyciele akademicy (32 osoby, w tym 16 mężczyzn i 16 kobiet). Struktura płci badanej grupy wygląda następująco: przebadano 139 mężczyzn i 150 kobiet.

W roku 2012 badaniu poddani zostali wszyscy studenci biorący udział w praktyce (186 osób, w tym 97 mężczyzn i 89 kobiet), nauczyciele szkolni (103 osoby, w tym 36 mężczyzn i 67 kobiet) i nauczyciele akademicy (31 osób, w tym 15 mężczyzn i 16 kobiet). Struktura płci badanej grupy wygląda następująco: przebadano 148 mężczyzn i 172 kobiety.

W roku 2013 badaniu poddani zostali wszyscy studenci biorący udział w praktyce (201 osób, w tym 116 mężczyzn i 85 kobiet), nauczyciele szkolni (106 osób, w tym 40 mężczyzn i 66 kobiet) i nauczyciele akademicy (31 osób, w tym 13 mężczyzn

i 18 kobiet). Struktura płci badanej grupy wygląda następująco: przebadano 169 mężczyzn i 169 kobiet.

Wśród nauczycieli akademickich 10 osób realizowało superwizję praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej, a 21 osób w zakresie wychowania fizycznego.

Zastosowana metoda badania oraz techniki i narzędzia badawcze

W przeprowadzonych badaniach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego²⁸, wykorzystując technikę ankietową. Zastosowano kwestionariusz ankietowy własnej konstrukcji. Ankieta składała się z dwóch części, pierwsza z nich stanowiła metryczkę ankiety, druga to dziesięć pytań skierowanych do respondenta. W metryczce respondenci byli proszeni o podanie informacji na temat: wieku, płci oraz roli, jaką pełnili w projekcie. Respondenci podawali wiek w latach, zakreślali pola wyboru dotyczące płci i roli (student, nauczyciel szkolny, nauczyciel akademicki). W części badawczej ankiety sformułowano 10 pytań, w tym pięć zamkniętych, w których respondenci mieli za zadanie ustosunkować się do zadanego pytania w pięciostopniowej skali Likerta (5 – oceniam bardzo wysoko, 4 – oceniam wysoko, 3 – nie wiem, nie mam zdania, 2 – oceniam nisko, 1 – oceniam bardzo nisko), pozostałe pięć pytań było pytaniami otwartymi. Pytania 1 i 2 dotyczyły opinii na temat programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego oraz propozycji jego modyfikacji, pytania 3 i 4 dotyczyły opinii na temat dziennika w zakresie wychowania fizycznego oraz propozycji zmian w jego treści. Pytania 5 i 6 oraz 7 i 8 były podobnej konstrukcji i dotyczyły odpowiednio programu i dziennika w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Pytania 9 i 10 odnosiły się do opinii respondenta na temat wykorzystywanej w procesie superwizji studenta na praktyce karty monitoringu oraz propozycji zmian w karcie. Kwestionariusz ankiety zastosowanej w badaniach stanowi załącznik 4 do niniejszego raportu.

Do przeprowadzenia analiz wykorzystano program statystyczny STATISTICA 9.1²⁹. Zastosowano następujące narzędzia statystyczne:

- statystyki opisowe – liczebności, średnie i mediany;
- nieparametryczny test U Manna-Whitneya;
- test kolejności par Wilcoxon.

²⁸ T. Pilch, T. Bauman: *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa, 2010.

²⁹ StatSoft, Inc. (2010). STATISTICA (data analysis software system), version 9.1. www.statsoft.com.

Analiza wyników badania

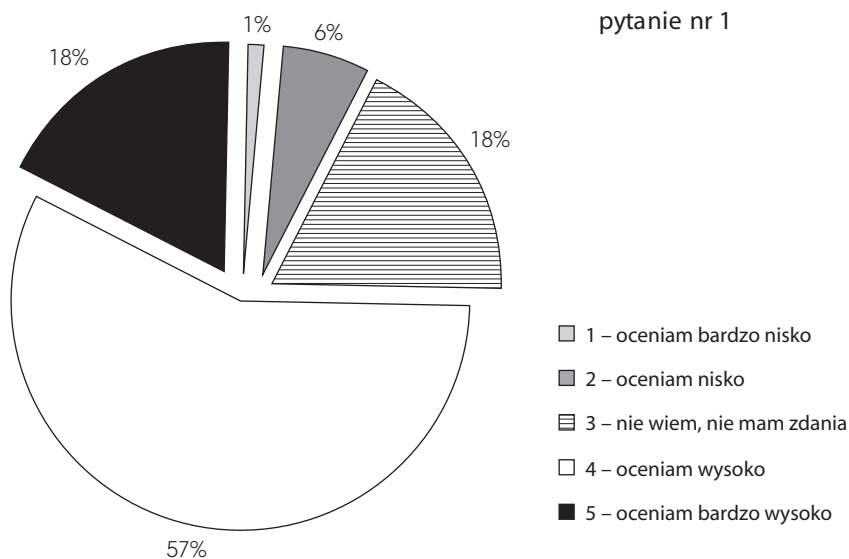
W celu przeprowadzenia analizy odpowiedzi respondentów na pytania zamknięte (pytania nr 1, 3, 5, 7, 9) dokonano obliczeń, ilu respondentów deklaroowało opinię na temat pytania według skali zastosowanej w ankiecie. Zebrane wyniki zostały przedstawione na rysunkach. Ze względu na liczebność badanej grupy dane przedstawiono w przeliczeniu na wartości procentowe. W niniejszym opracowaniu przedstawione są tylko analizy dotyczące pytań zamkniętych. Analiza pytań otwartych z zastosowanej w badaniu ankiety przekroczyłaby znacznie założoną objętość niniejszego raportu.

Przeprowadzono także analizę istotności różnic opinii badanych w przypadku pytań zamkniętych ze względu na płeć badanych za pomocą nieparametrycznego testu U Manna-Whitneya. Testowanie zostało wykonane dla całej badanej grupy z zastosowaniem podziału na grupę studentów, nauczycieli szkolnych i nauczycieli akademickich. Wyniki analiz przedstawione zostały z podziałem na poszczególne pytania. Za pomocą tego samego testu dokonano także porównania istotności różnic w opiniach trzech badanych grup, porównano opinie studentów z opiniami nauczycieli szkolnych, studentów z opiniami nauczycieli akademickich oraz opinie nauczycieli akademickich i nauczycieli szkolnych.

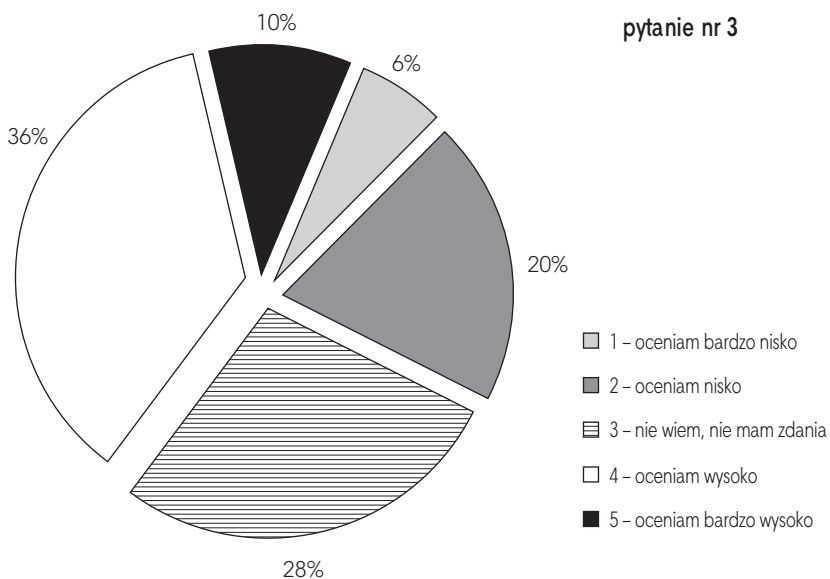
Analiza zebranych wyników badania w zakresie pytania badawczego: Jak respondenci oceniają programy i dzienniki praktyk oraz narzędzia do monitoringu praktyki?

W celu udzielenia odpowiedzi na pierwsze z postawionych pytań badawczych posłużono się statystykami opisowymi, obliczono odpowiedzi respondentów na pytania zamknięte w poszczególnych kategoriach odpowiedzi (5 – oceniam bardzo wysoko, 4 – oceniam wysoko, 3 – nie wiem, nie mam zdania, 2 – oceniam nisko, 1 – oceniam bardzo nisko). Wyniki zostały zaprezentowane na wykresach kołowych obejmujących wszystkich badanych z podziałem na płeć, a także z podziałem na poszczególne grupy: studentów, nauczycieli szkolnych, nauczycieli akademickich.

Program praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego został przez respondentów oceniony bardzo wysoko (18%) i wysoko (57%). Tylko 7% badanych wyraziło opinię negatywną na temat tego programu, ale aż 18% respondentów zadeklaroowała brak jednoznacznej opinii na temat programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego. Zatem po zsumowaniu opinii pozytywnych i bardzo pozytywnych okazuje się, że 71% badanych ocenia program praktyki pozytywnie. Taki wynik – jak się wydaje – jest dla autorów programu bardzo optymistyczny, jednak część respondentów wyraziła opinie negatywne lub okazała niezdecydowanie. Najbardziej niepokojące wydają się opinie negatywne, analiza danych zebranych od tej grupy respondentów być może pozwoliłaby na dalsze udoskonalanie programu praktyki.

Rysunek 4.1. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

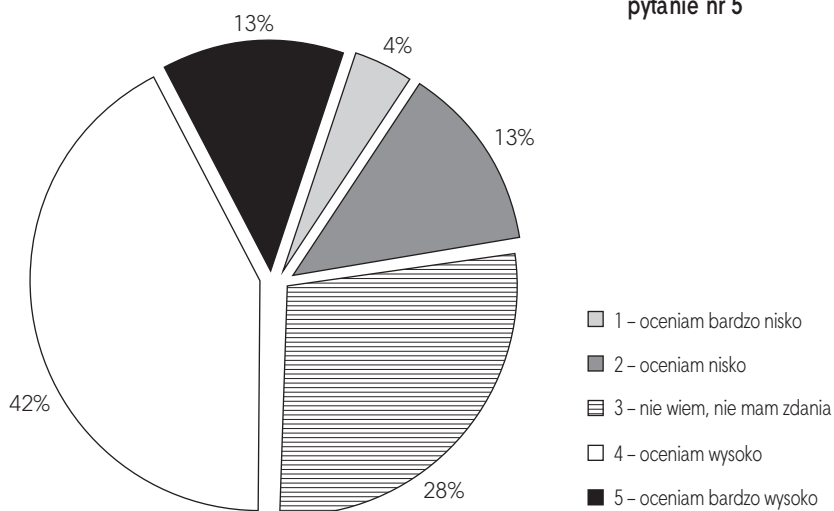
Rysunek 4.2. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rozkład opinii respondentów na pytanie dotyczące dziennika praktyki w zakresie wychowania fizycznego jest bardziej symetryczny niż rozkład odpowiedzi na temat programu praktyki. Opinie badanych na temat dziennika nie są już tak jednoznacznie pozytywne. Choć odpowiedzi pozytywnych (36%) i bardzo pozytywnych (10%) jest więcej niż negatywnych (20%) i bardzo negatywnych (6%), to jednak wyraźnie zaznacza się tendencja do niskiego oceniania dziennika. W dalszej części analizy wykazano, która z badanych grup najniżej oceniła dziennik praktyk, oraz przedstawiono interpretację tych ocen. Procent respondentów, którzy nie wyrazili jednoznacznej opinii na to pytanie, kształtował się na podobnym poziomie jak w przypadku poprzedniego pytania. Różnice między rozkładami odpowiedzi respondentów na pytanie 1 i 3 są istotne statystycznie. Do potwierdzenia istotności posłużono się nieparametrycznym testem kolejności par Wilcoxa ($T = 10385,50; p < 0,000001$).

Pytanie 5 dotyczyło opinii respondentów na temat programu praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. W przypadku tego pytania przeważają opinie pozytywne (42%) i bardzo pozytywne (13%), stanowiąc w sumie aż 55% zebranych odpowiedzi przy tylko 13% opinii negatywnych i 4% bardzo negatywnych. Zatem rozkład odpowiedzi na pytanie 5 zbliżony jest do rozkładu odpowiedzi na pytanie 1, z tą jednak różnicą, że więcej respondentów udzieliło odpowiedzi „3 – nie wiem nie mam zdania”, bo aż 28%, przy wyraźnie mniejszej liczbie odpowiedzi pozytywnych. Obserwowana tendencja jest następująca: przybywa opinii neutralnych lub niezdecydowanych kosztem pozytywnych. Trudno jednoznacznie zinterpretować taki rozkład zebranych opinii, ale większa liczba opinii neutralnych, niezdecydowanych może – zdaniem autorów – wynikać z proporcji czasu, jaki podczas praktyki badani poświęcali na realizację poszczególnych programów. Program wychowania fizycznego, o który pytano respondentów w pytaniu 1, zajmuje 90 ze 120 godzin praktyki pedagogicznej, natomiast program gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej stanowi 30 godzin ze 120 godzin. Zdaniem autorów większy procent niezdecydowanych opinii na temat programu praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej może wynikać z opisanych powyżej proporcji czasu poświęcanych przez respondentów na realizację poszczególnych programów. Chodzi o to, że im więcej czasu poświęca się danemu zjawisku, problemowi, zagadnieniu, tym naturalnie pojawia się większa szansa na powstanie jednoznacznej opinii wobec tego zjawiska, problemu, zagadnienia.

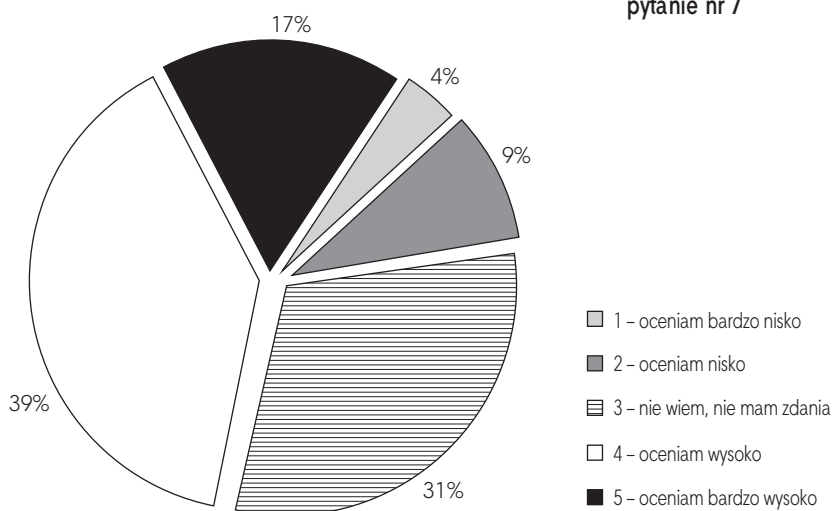
Opinie respondentów w odpowiedzi na pytanie nr 7 dotyczące dziennika praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej na pierwszy rzut oka mają prawie identyczny rozkład jak odpowiedzi na pytanie o program praktyki z tego przedmiotu. Odpowiednio uzyskano 39% opinii pozytywnych i 17% bardzo pozytywnych przy 9% opinii negatywnych i 4% bardzo negatywnych oraz 31% neutralnych. Jednak obserwowaną tendencją jest tu przyrost opinii neutralnych przy zmniejszeniu liczby opinii ne-

pytanie nr 5

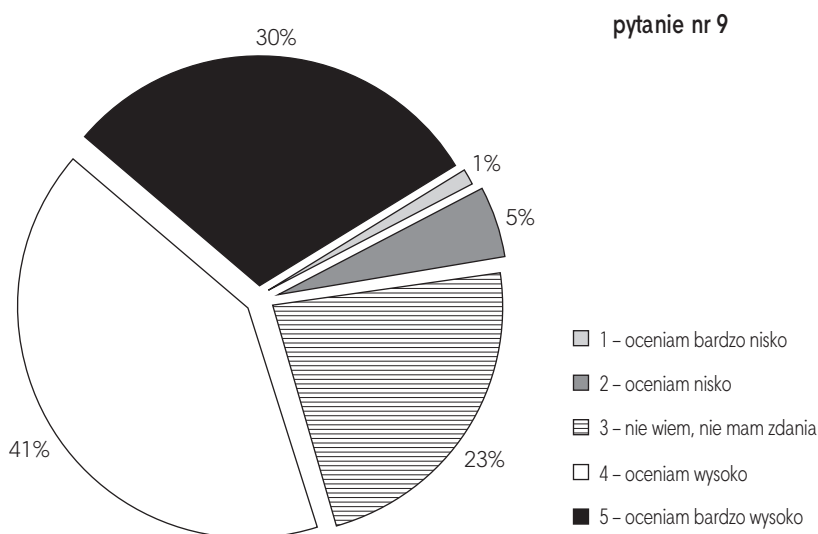

Rysunek 4.3. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

pytanie nr 7

Rysunek 4.4. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.5. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki – arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*

gatywnych. Badanie za pomocą testu kolejności par Wilcozona wykazało, że rozkłady odpowiedzi respondentów na pytanie 5 i 7 różnią się istotnie ($T = 215,50, p = 0,000073$).

Opinie respondentów na pytanie 9 są w przeważającej części pozytywne (41%) i bardzo pozytywne (30%), 23% respondentów nie wyraziło jednoznacznej opinii na to pytanie, zaznaczając odpowiedź „3 – nie wiem, nie mam zdania”, a tylko 5% zadeklarowało negatywną opinię i 1% bardzo negatywną opinię. Taki rozkład opinii badanych jest jednoznacznym dowodem na to, że zastosowany arkusz monitoringu przebiegu praktyki, który był *de facto* narzędziem pomagającym w ocenie poziomu realizacji zadań praktyki przez studentów lub studentki, spełnił swoją rolę i należy go w wykorzystanej w projekcie formie stosować w trakcie kolejnych praktyk realizowanych przez wrocławską Akademię Wychowania Fizycznego.

Podsumowanie i wnioski

Opinie badanych na temat programów i dzienników praktyk są w większości pozytywne.

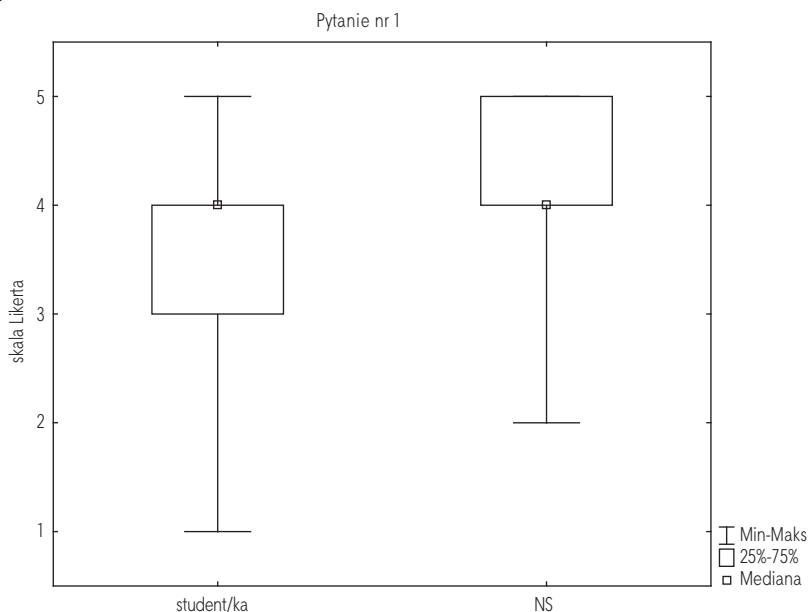
Najwięcej pozytywnych opinii badani wyrazili na temat arkusza monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej, dlatego narzędzie to będzie włączone w proces realizacji praktyk pedagogicznych w okresie trwałości projektu.

Badani wyżej ocenili programy praktyk niż dzienniki służące do dokumentowania ich realizacji, może to wynikać z faktu, że opiniując program odnosili się do założeń, które zawsze są swego rodzaju modelem idealnym, natomiast opiniując dzienniki odnosili się do konkretnego narzędzia, które wymagało od nich uwagi, zaangażowania, konkretnej pracy.

Analiza zebranych wyników badania w zakresie pytania badawczego: Czy poszczególne grupy badanych – studenci, nauczyciele szkolni i nauczyciele akademicy – różnią się między sobą w opiniach?

Opinie studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) – różnice

Do określenia istotności różnic między poszczególnymi grupami badanych posłużono się nieparametrycznym testem U Manna-Whitneya. Test ten jest nieparametryczną alternatywą dla testu t dla prób niezależnych³⁰. Odpowiedzi badanych studentów i nauczycieli szkolnych na wszystkie z analizowanych pytań różnią się od siebie istotnie. W dalszej części analizy opisane są szczegółowo różnice w zakresie poszczególnych pytań.

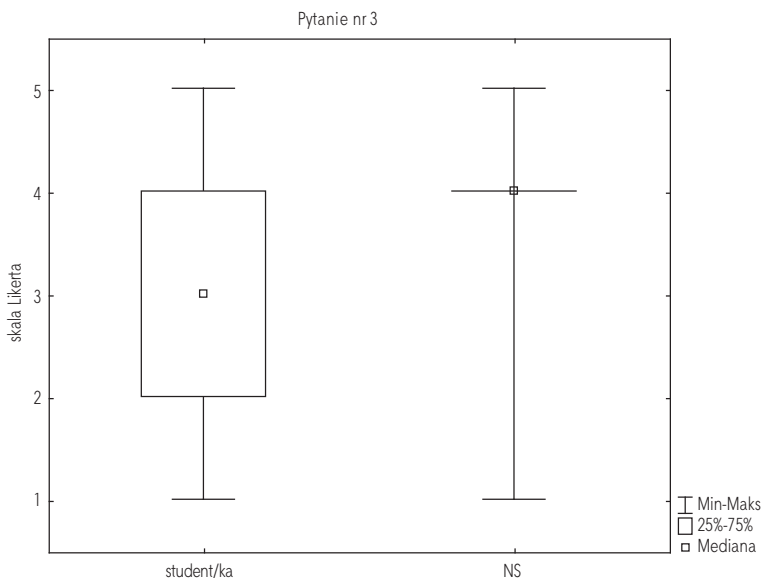
Rysunek 4.6. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

³⁰ StatSoft, Inc. (2010). STATISTICA (data analysis software system), version 9.1. www.statsoft.com.

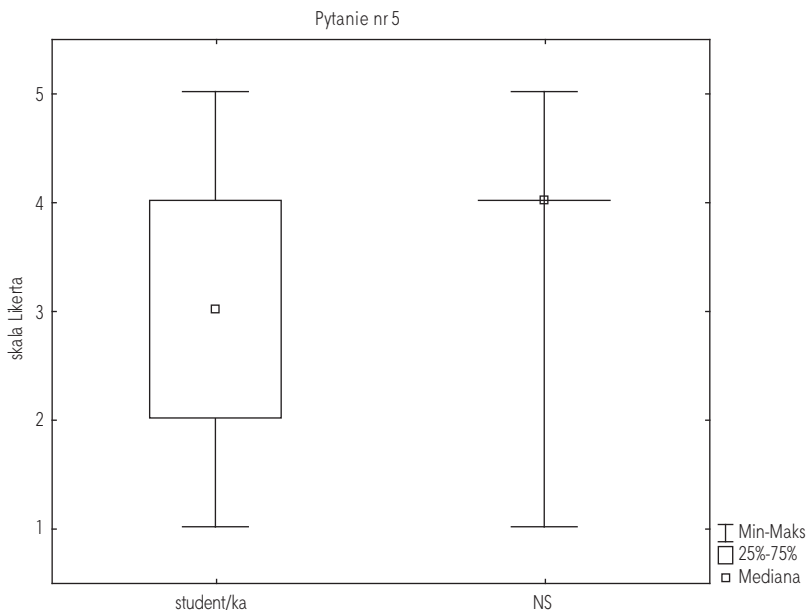
Na rysunku 4.6 zobrazowano różnice w opiniach studentów i nauczycieli szkolnych na temat programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego. Wartość testu U dla zobrazowanej na rysunku 4.6 różnicy wynosi $U = 42326,50$, a poziom istotności różnic $p < 0,0001$. Mimo iż mediana dla jednej i drugiej grupy jest taka sama (4), to warto zwrócić uwagę na odchylenie ćwiartkowe (25–75%) w przypadku obydwu grup. W grupie studentów mieści się ono między wartością 3 a wartością 4, natomiast w grupie nauczycieli szkolnych między wartościami 4 a 5.

Różnice w odpowiedziach studentów i studentek oraz nauczycieli i nauczycielek szkolnych na pytanie nr 3 obrazuje rysunek 4.7. Mediana odpowiedzi nauczycieli wynosi 4, odchylenie ćwiartkowe nie wykracza również poza tę wartość, co oznacza, że 50% odpowiedzi nauczycieli szkolnych przyjmowało wartość 4 – zdecydowanie wysoko oceniam. Natomiast mediana odpowiedzi studentów jest o jeden punkt niższa i wynosi 3 przy odchyleniu ćwiartkowym między wartością 2 a 4. Różnica między opiniami studentów i nauczycieli szkolnych jest istotna statystycznie, wartość testu $U = 26070,5$, $p < 0,001$.

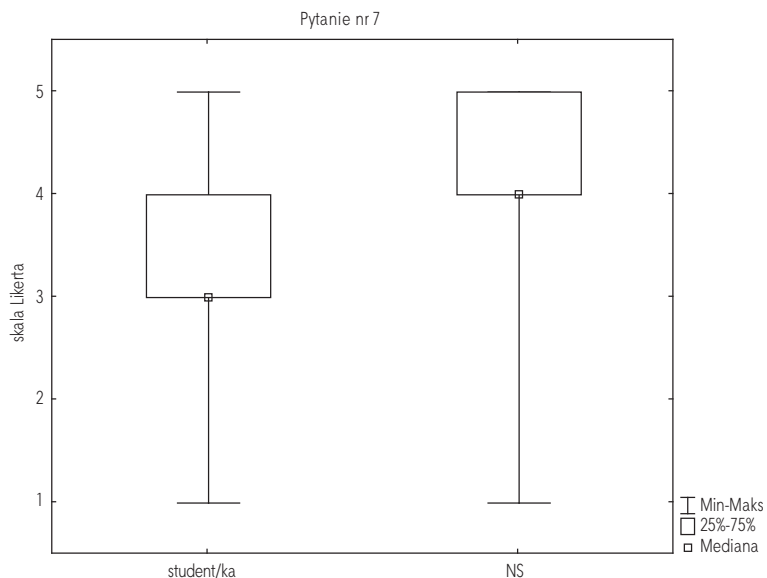
Kolejne dwa rysunki (4.8 i 4.9) obrazują różnice w odpowiedziach studentów i studentek oraz nauczycieli i nauczycielek szkolnych na pytania dotyczące ich opinii na temat programu praktyki i dziennika w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Różnice w obydwu przypadkach są istotne statystycznie na poziomie $p < 0,001$, test U przyjmuje wartości odpowiednio $U = 43797,50$ i $U = 47163,50$.

Rysunek 4.7. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.8. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.9. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Odchylenie ćwiartkowe (25–75%) w przypadku czterech powyższych rysunków (pytania 1, 3, 5, 7) układa się w podobny sposób dla obydwu zobrazowanych grup, a mianowicie górna granica trzeciego kwartyła w grupie studentów pokrywa się z dolną granicą drugiego kwartyła w grupie nauczycieli szkolnych.

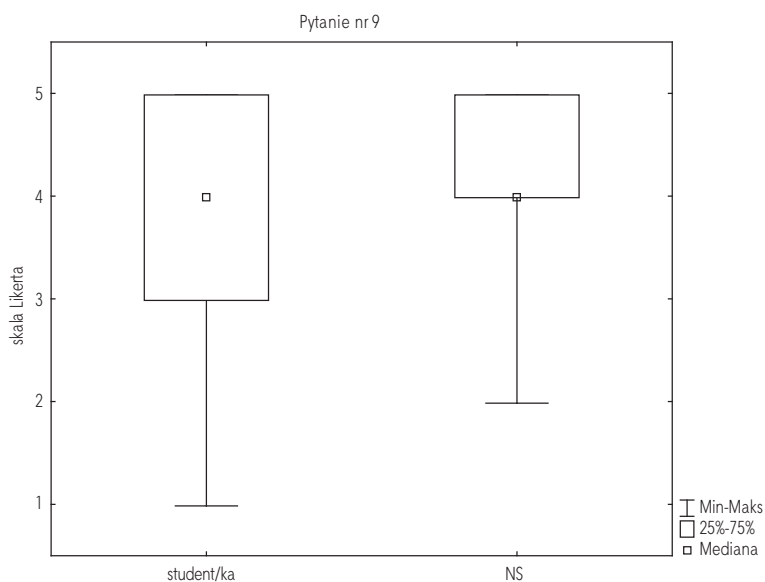
Odpowiedzi studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych na pytanie nr 9 również różnią się od siebie istotnie $U = 55955,50$, $p < 0,001$, jednak jedynie w przypadku tego pytania zakresy odchylenia ćwiartkowego (25–75%) zachodzą na siebie, tzn. górna granica w przypadku obydwu grup znajduje się w punkcie 5 – zdecydowanie wysoko oceniam, dolna w grupie studentów i studentek jest w punkcie 3 – nie wiem, nie mam zdania, a w grupie nauczycieli i nauczycielek szkolnych w punkcie 4 – wysoko oceniam. Mediany dla obydwu grup leżą na tym samym poziomie. Rozpiętość odchylenia ćwiartkowego w grupie studentów między 3 a 5, czyli duża liczba odpowiedzi neutralnych (25%), pokazuje efekt różnic między grupami. Natomiast warto podkreślić, że z wszystkich opiniowanych w ankiecie elementów arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej studenci ocenili najwyżej, tylko w pytaniu o to narzędzie górne granice drugiego kwartyła odpowiedzi pokryły się z górną granicą drugiego kwartyła odpowiedzi nauczycieli.

Podsumowanie i wnioski

Studenci niżej niż nauczyciele opiniowali zarówno programy, jak i dzienniki praktyki. Może to wynikać z różnych zadań obydwu grup w trakcie praktyki, jakie wynikały z realizacji programu i wypełniania dziennika.

W przypadku studenta lub studentki realizacja programu wiązała się ze 120 godzinami pracy oraz dodatkowymi godzinami, które musieli poświęcić na udokumentowanie tej pracy. Nie były prowadzone badania, które pozwoliłyby na oszacowanie czasu poświęcanego przez studentów na dokumentowanie pracy w dziennikach. Jednakże z pewnością studenci poświęcali na praktykach więcej czasu na uzupełnianie dzienników praktyk niż nauczyciele szkolni na ocenę jakości pracy i poprawności jej dokumentowania.

Zarówno studenci, jak i nauczyciele najwyżej ocenili arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej. Oceny studentów były istotnie statystycznie niższe niż oceny nauczycieli, co może wynikać z tego, że dla studentów był to kolejny dokument do wypełnienia w trakcie trwania praktyki, a dla nauczycieli jedyny. Ponadto nauczyciele mogli postrzegać arkusz jako konkretne narzędzie ułatwiające im pracę, polegającą przecież w pewnym stopniu na ocenianiu realizacji zadań praktyki przez studentów będących pod ich opieką. Zatem dla nauczycieli było to zdecydowanie korzystne. Uzupełnianie arkusza ułatwiało im pracę. Studenci natomiast dzięki arkuszowi mogli liczyć na zobiektywizowanie oceny swojej pracy z jednej strony, ale z drugiej – jak

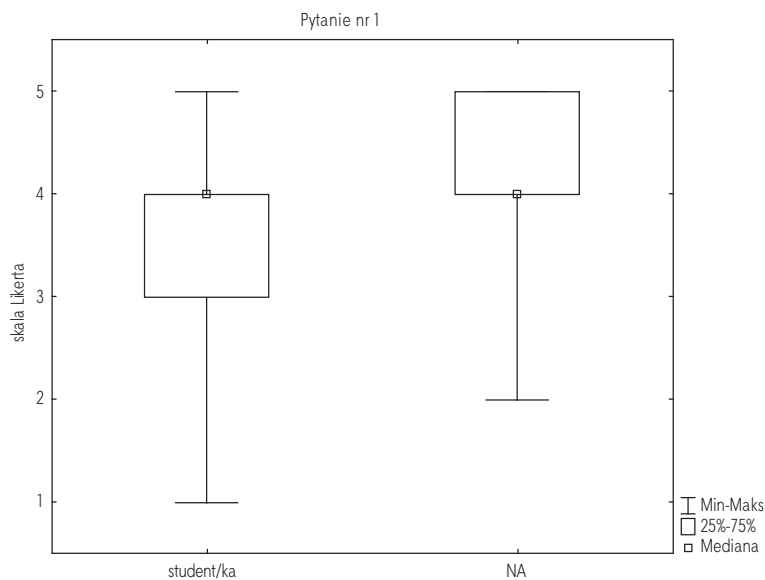
Rysunek 4.10. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki – arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*

zaznaczono powyżej – była to dodatkowa „papierkowa robota”. Zdecydowanie pozytywne opinie studentów są dlatego bardzo wartościowe i utwierdzają autorów w przekonaniu, że wprowadzenie arkusza do procesu realizacji praktyk było dobrą decyzją. Narzędzie to będzie nadal stosowane w okresie realizacji projektu.

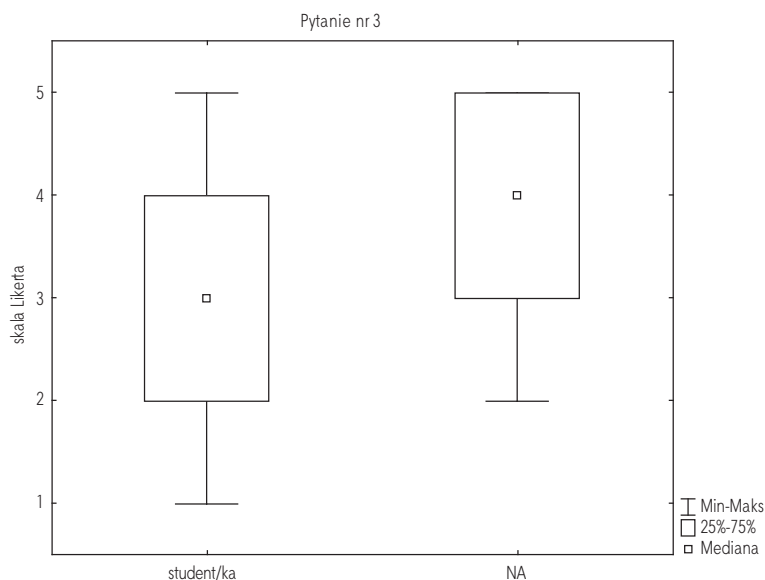
Opinie studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) – różnice

Na rysunku 4.11 zobrazowano różnice w opiniach studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich na temat programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego. Opinie studentów są istotnie statystycznie gorsze niż opinie nauczycieli akademickich: wartość testu $U = 12490,00$, $p = 0,000046$. Mediany w obydwu analizowanych grupach są na tym samym poziomie skali Likerta i wynoszą cztery (4), ale rozstęp odpowiedzi w grupie studentów jest większy (1–5) niż wśród nauczycieli (1–4), a odchylenia ćwiartkowe (25–75%) wahają się między wartością 3 i 4 u studentów i 4–5 u nauczycieli akademickich. Interpretacja obserwowanej różnicy w opiniach jest taka sama, jak w przypadku porównywania studentów i nauczycieli szkolnych.

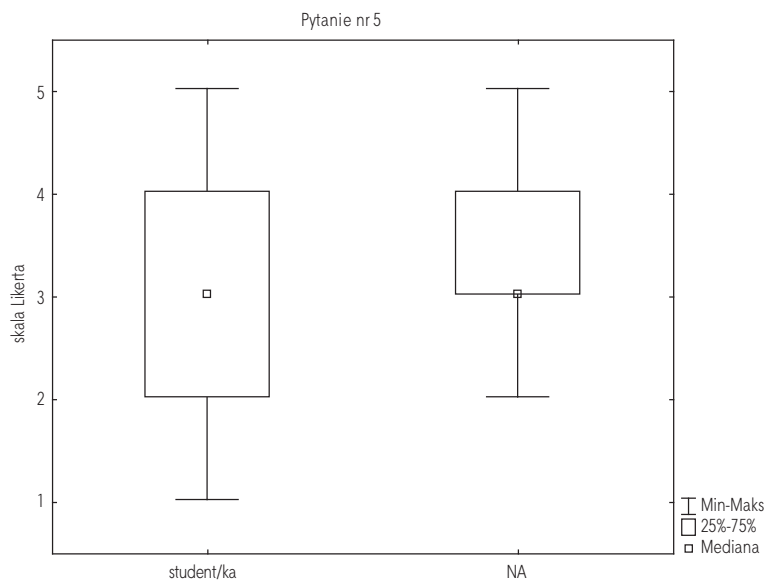
Odpowiedzi na pytanie 3, dotyczące opinii na temat dziennika praktyki w zakresie wychowania fizycznego, zobrazowano na rysunku 4.12. W tym przypadku również opinie studentów są istotnie statystycznie gorsze od opinii nauczycieli akademickich; war-

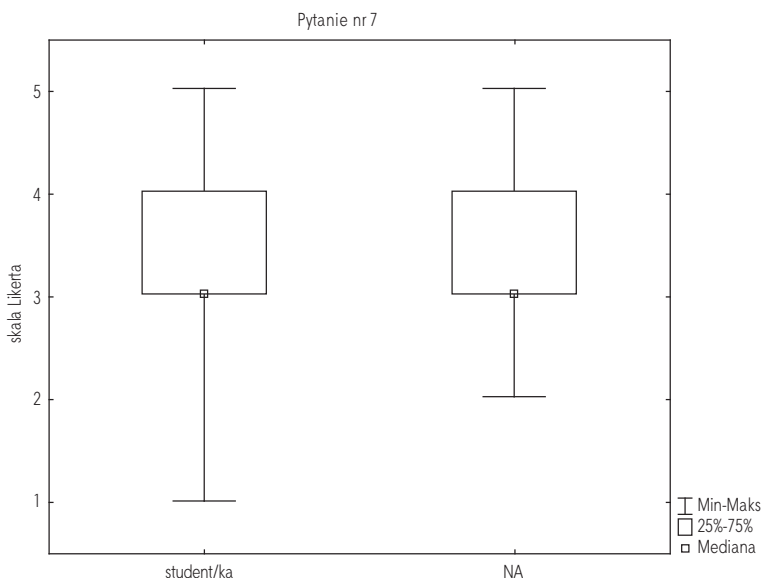
Rysunek 4.11. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

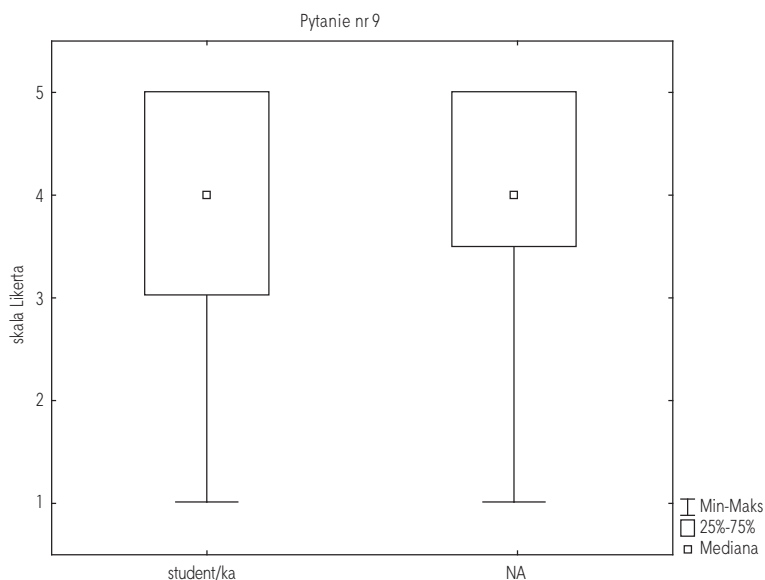
Rysunek 4.12. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.13. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.14. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.15. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki – arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*

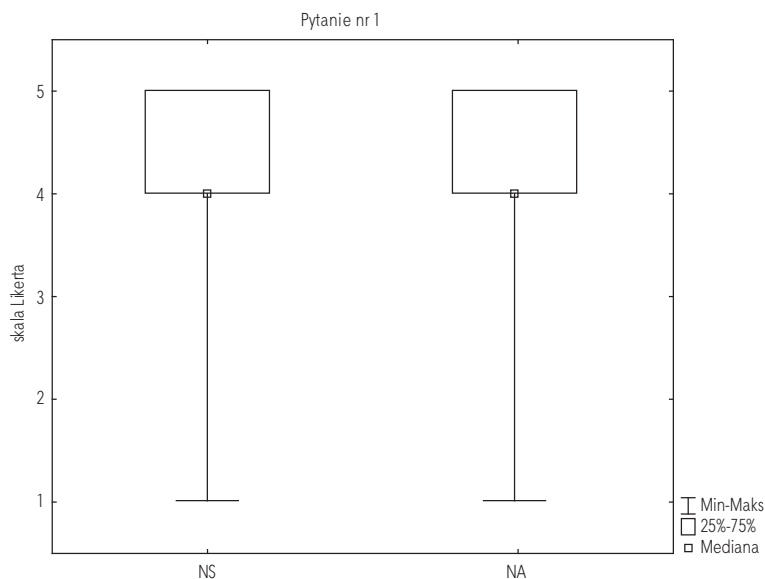
tość testu $U = 7574,00, p < 0,001$. Opinie studentów charakteryzują się medianą o punkt niższą niż u nauczycieli akademickich oraz odchyleniem ćwiartkowym (25–75%) w zakresie od 2 do 4 w skali Likerta przy odchyleniu w zakresie 3–5 w grupie akademików.

Rysunek 4.13 obrazuje istotne statystycznie różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich na temat programu praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej (wartość testu $U = 15620,50, p = 0,046279$). Grafika na rysunku 4.13 pokazuje, że opinie w grupie studentów są zbliżone do rozkładu normalnego z medianą w punkcie środkowym skali Likerta (pkt 3), natomiast opinie nauczycieli akademickich (NA) są wyraźnie skośne w stronę opinii pozytywnych, lecz znacznie mniej niż w przypadku poprzednich dwóch rysunków. Rozstęp opinii akademików jest taki jak w przypadku pytań 1 i 3, ale odchylenie ćwiartkowe jest w tym pytaniu między punktami 3 i 4 skali Likerta, zatem o jeden punkt niżej niż w przypadku opinii na temat programu w zakresie wychowania fizycznego. Taki rozkład może wynikać z dużej liczby odpowiedzi „3 – nie wiem, nie mam zdania”, udzielanych przez nauczycieli akademickich sprawujących superwizję w zakresie wychowania fizycznego na temat programu praktyki z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej, która to część była nadzorowana przez grupę specjalistów z zakresu ćwiczeń korekcyjnych.

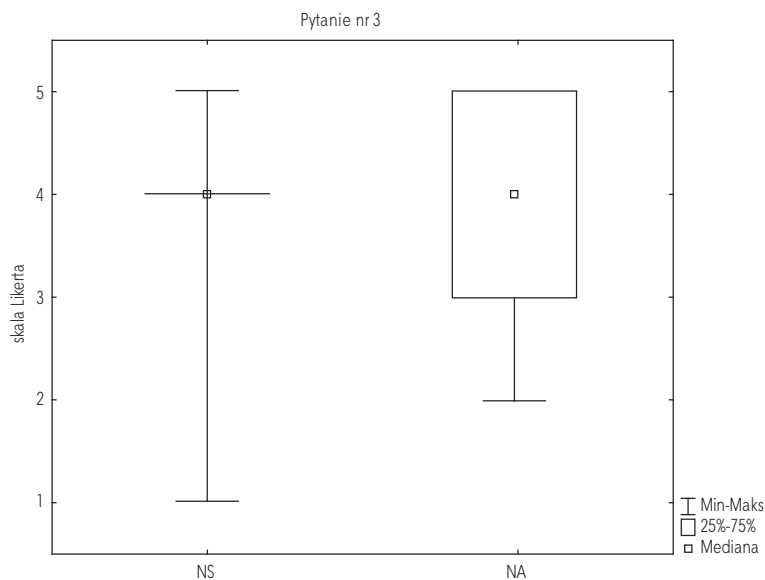
Rysunki 4.14 i 4.15 obrazują rozkład odpowiedzi studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich na pytania nr 7 i 9, dotyczące odpowiednio dziennika praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej oraz arkusza monitoringu praktyki. Testowanie za pomocą testu U Manna-Whitneya wykazało brak istotnych statystycznie różnic między opiniami studentów i nauczycieli akademickich (NA). Wartości testu $U = 16408,00$, $p = 0,154$ dla pytania nr 7 i $U = 17652,00$, $p = 0,265$ dla pytania nr 9. W obydwu przypadkach zarówno mediany, jak i odchylenia kwartyłowe (25–75%) są na tym samym poziomie w obydwu analizowanych grupach.

Podsumowanie i wnioski

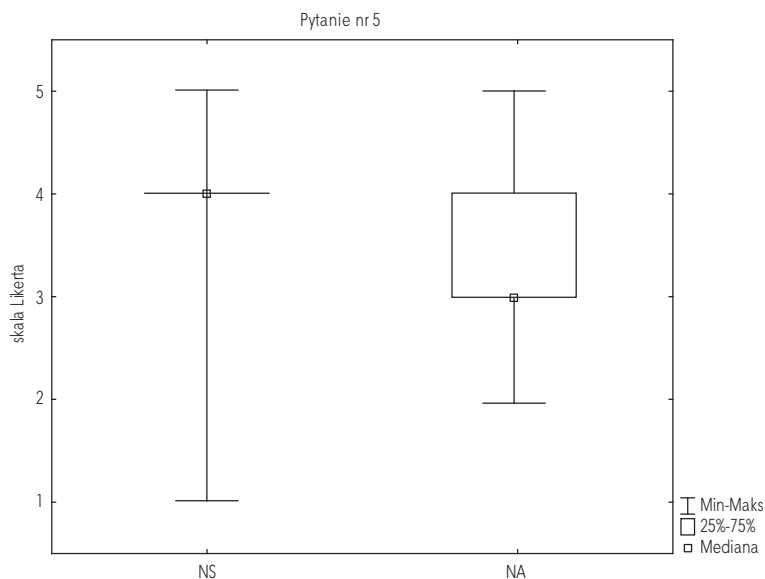
Opinia studentów i studentek na temat programu i dziennika praktyki w zakresie wychowania fizycznego i programu praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej jest istotnie statystycznie gorsza od opinii nauczycieli, nauczycielek akademickich. Bardziej pozytywna opinia grupy nauczycieli może wynikać – zdaniem autorów – z tego, że z racji pełnionej roli społecznej zupełnie inaczej niż studenci postrzegają oni proces realizacji praktyk pedagogicznych. Jak już napisano w podsumowaniu porównania studentów i nauczycieli szkolnych, w przypadku studenta lub studentki realizacja programu wiązała się ze 120 godzinami pracy i dodatkowymi godzinami, które musieli oni poświęcić na udokumentowanie tej pracy w dziennikach praktyk. Natomiast nauczyciele akademicy, po pierwsze, często są autorami lub współautorami programów i dzienników praktyk, zatem oceniają je wysoko. Po drugie, będąc odpowiedzialnymi za kształcenie studentów, w tym przygotowanie ich do zawodu nauczyciela zdają sobie sprawę ze specyfiki pracy nauczycieli wychowania fizycznego, która w dużej mierze wiąże się z pisemnym dokumentowaniem tej działalności.

Rysunek 4.16. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.17. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

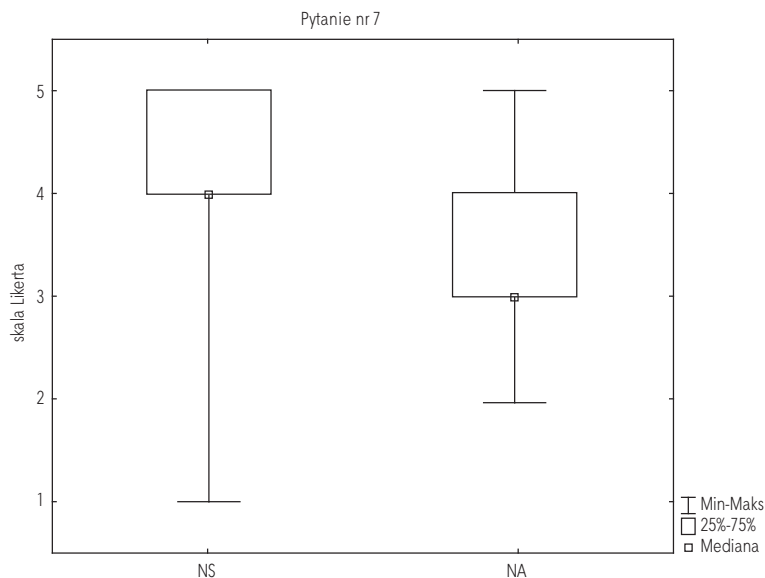
Rysunek 4.18. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Obydwie analizowane grupy wysoko oceniły arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej. Narzędzie to będzie nadal stosowane w okresie realizacji projektu.

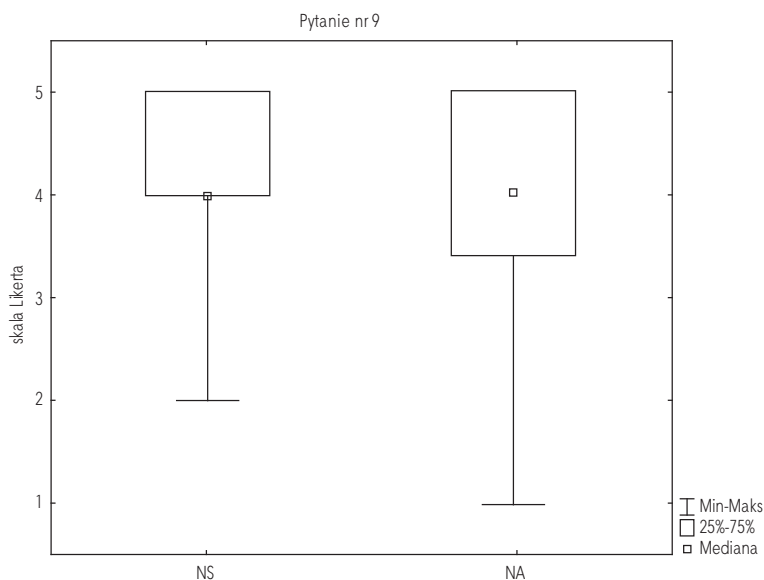
Opinie nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) – różnice

Obydwie grupy nauczycieli (NS) i (NA) wysoko oceniły zarówno program (rys. 4.16), jak i dziennik (rys. 4.17) praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego. Rozkłady opinii na temat programu są identyczne, natomiast odchylenie ćwiartkowe opinii dotyczących dziennika praktyki w grupie nauczycieli szkolnych skumulowane jest w punkcie mediany (4), a w grupie nauczycieli akademickich jest między punktem 5 a 3 na skali Likerta (rys. 4.17). Testowanie za pomocą testu U Manna-Whitneya nie wykazało istotności różnic w opiniach.

Opinie nauczycieli szkolnych i akademickich na temat programu i dziennika w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej różnią się od siebie istotnie statystycznie, wartości testu U i poziom istotności p przyjmują wielkości $U = 5845,50$, $p = 0,000105$ w przypadku pytania nr 5 o program praktyki (rys. 4.18), a w przypadku pytania nr 7 o dziennik praktyki (rys. 4.19) $U = 5983,50$, $p = 0,000238$.

Rysunek 4.19. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.20. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki – arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*

Zaobserwowane różnice mogą – zdaniem autorów – wynikać z dużej liczby odpowiedzi „3 – nie wiem nie mam zdania”, udzielanych przez nauczycieli akademickich sprawujących superwizję w zakresie wychowania fizycznego na temat programu i dziennika praktyki z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej, natomiast pozytywne i bardzo pozytywne opinie nauczycieli przeprowadzających superwizję praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej (tylko 10 osób) nie były w stanie znacząco zmienić rozkładu odpowiedzi na te pytania. Nauczyciele szkolni wysoko opiniowali zarówno program, jak i dziennik praktyki; mediana znalazła się w punkcie 4 – wysoko oceniam. Odchylenie ćwiartkowe (25–75%) dla pytania o program praktyki ma górną i dolną granicę w punkcie mediany, a dla pytania o dziennik praktyki ma górną granicę w punkcie 5, a dolną w punkcie 4 skali Likerta.

Opinie obydwu grup nauczycieli na temat arkusza zastosowanego do monitorowania przebiegu praktyki są pozytywne i bardzo pozytywne (rys. 4.20). Testowanie za pomocą testu U Manna-Whitneya wykazało, że różnice między opiniami nauczycieli szkolnych i akademickich są istotne: $U = 7479,00$, $p = 0,045926$. Mediany odpowiedzi obydwu grup są na tym samym poziomie, zatem różnica spowodowana jest rozstępem opinii nauczycieli akademickich (wartość minimalna to 1 – bardzo nisko oceniam) oraz dolną granicą drugiego kwartyla w grupie nauczycieli szkolnych, która jest w punkcie 4, a w grupie nauczycieli akademickich niżej (na poziomie 3,5).

Podsumowanie i wnioski

Obydwie grupy nauczycieli wysoko oceniają programy i dzienniki praktyk oraz zastosowany do monitorowania przebiegu praktyk arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej.

Obydwie grupy nie różnią się między sobą w opiniach na temat programu i dziennika praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego.

Różnice w opiniach dotyczą pytań o program i dziennik w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej oraz pytania o arkusz monitoringu. Opinie nauczycieli szkolnych były istotnie statystycznie wyższe od opinii nauczycieli akademickich.

Programy, dzienniki praktyk i arkusz monitoringu zostały wysoko ocenione przez nauczycieli szkolnych i akademickich biorących udział w projekcie „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”. Biorąc pod uwagę zebrane od tych grup opinie, należy uznać, że przygotowane do realizacji praktyk w projekcie programy i dzienniki spełniły swoją rolę w procesie przygotowania studentów do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Zastosowany do monitorowania przebiegu praktyk arkusz monitoringu jest narzędziem, które spełnia oczekiwania wszystkich badanych grup, dlatego zostanie na stałe włączony w proces realizacji praktyk pedagogicznych w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Należy nadal zbierać opinie studentów, nauczycieli szkolnych i akademickich w celu udoskonalania procesu realizacji praktyk pedagogicznych i dostosowywania go do rzeczywistości szkolnej oraz wprowadzanych zmian w przepisach prawa.

Zastosowane w trakcie realizacji projektu programy i dzienniki praktyk nie są wersją ostateczną, będą ewoluować w kolejnych latach, tak by mogły sprostać potrzebie przygotowania do zawodu nauczyciela kolejnych roczników studentów i studentek.

Analiza zebranych wyników badania w zakresie pytania badawczego: Czy w poszczególnych grupach badanych występują różnicowane opinie ze względu na płeć?

Podobnie jak w analizach dotyczących różnic między grupami studentów, nauczycieli szkolnych i akademickich do określenia różnic między mężczyznami i kobietami w obrębie poszczególnych grup posłużono się nieparametrycznym testem U Manna-Whitneya. W analizach przedstawione i opisane będą tylko te pytania, w których zaobserwowano istotne statystycznie różnice między opiniami kobiet i mężczyzn.

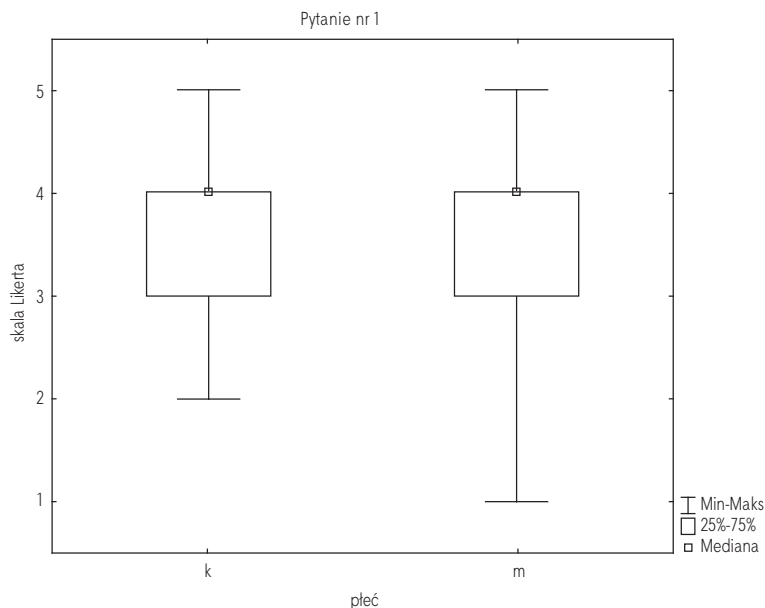
Opinie studentek i studentów – różnice

W grupie studentów zaobserwowano różnice w opiniach między kobietami i mężczyznami w pytaniach nr 1, 3 i 7, czyli opiniach na temat programu i dziennika praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego i opiniach na temat dziennika w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Różnice przedstawione są odpowiednio na rysunkach od 4.21 do 4.23.

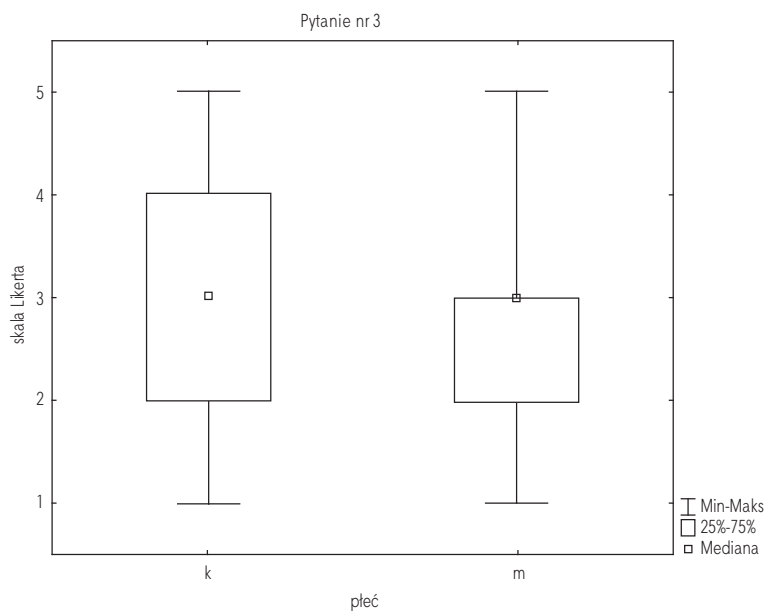
Różnice między opiniami studentek i studentów na temat programu praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego wynikają z tego, że kobiety nie udzielały odpowiedzi skrajnie negatywnych, natomiast w grupie mężczyzn takie odpowiedzi się pojawiły. Mediany i odchylenia ćwiartkowe są takie same, ale różnica między zanotowanymi minimami spowodowała, że różnice okazały się istotne statystycznie ($U = 34802,50, p = 0,029478$).

Odpowiedzi studentów na pytanie nr 3 dotyczące opinii badanych na temat dziennika praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego zobrazowano na rysunku 4.22. Zarówno mediany, jak i minima i maksyma w grupie kobiet i mężczyzn osiągają takie same wartości. Obserwowana różnica wynika z zakresów odchylenia kwartyłowego (25–75%), które w grupie studentek mieści się między punktami 2 i 4 na skali Likerta, a grupie studentów między punktami 2 i 3. Istotność różnic potwierdzono testem U Manna-Whitneya ($U = 3486,50, p = 0,004$).

Odpowiedzi studentów i studentek na pytanie nr 7 dotyczące opinii badanych na temat dziennika praktyki pedagogicznej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej zobrazowano na rysunku 4.23. Różnice są istotne statystycznie. Wartości testu U Manna-Whitneya są następujące: $U = 35121,00, p = 0,044$. Różnice są efektem niższej

Rysunek 4.21. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.22. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

mediany w grupie męskiej, jest ona na poziomie 3, a w grupie kobiet na poziomie 4, czyli o punkt wyżej.

Podsumowanie i wnioski

Opinie studentów w dotyczące programu i dziennika praktyki w zakresie wychowania fizycznego i dziennika praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej istotnie różnią się od opinii studentek. Uogólniając, można powiedzieć, że opinie mężczyzn są częściej mniej pozytywne od opinii kobiet. Najwyraźniej widać tę tendencję w opiniach dotyczących obydwu dzienników praktyk.

W odpowiedziach na pozostałe pytania kwestionariusza dotyczące programu praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej i arkusza monitoringu nie zanotowano istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami w tej grupie.

Opinie nauczycielek i nauczycieli szkolnych – różnice

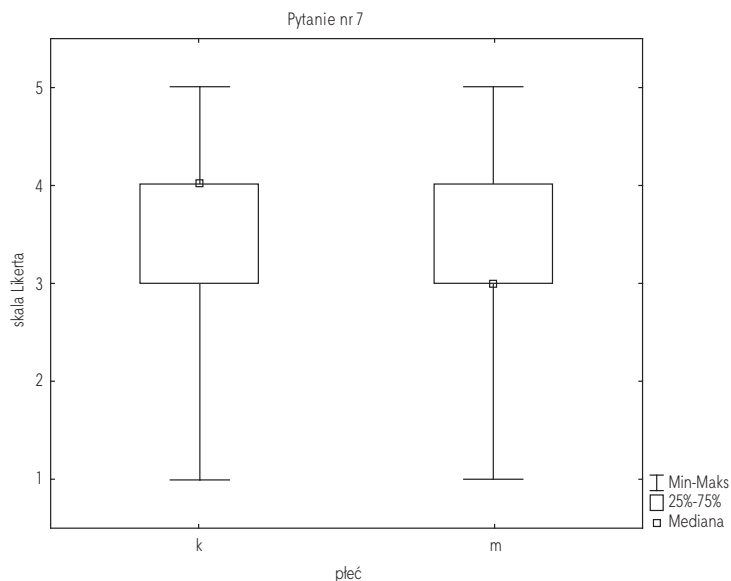
Opinie nauczycielek i nauczycieli szkolnych różnią się od siebie tylko w przypadku pytania nr 1 dotyczącego opinii na temat programu praktyk (rys. 4.24). Różnice są istotne na poziomie $p = 0,018$; test U Manna-Whitneya osiągnął wartość $U = 6427,00$. Warto podkreślić, że ani nauczycielki, ani nauczyciele nie wyrażali opinii skrajnie negatywnych (1 – zdecydowanie nisko oceniam), minima dla obydwu grup są na poziomie 2 – nisko oceniam. Znakomita większość opinii kobiet to jednak opinie pozytywne i bardzo pozytywne, świadczy o tym wartość mediany (4) i odchylenia ćwiartkowego (między 4 i 5) w tej grupie. Różnica między grupami wynika z nieco mniej pozytywnych opinii nauczycieli. W tej grupie zarówno mediana, jak i odchylenie ćwiartkowe są w tym samym punkcie (4), czyli nauczyciele udzielili mniej odpowiedzi skrajnie pozytywnych od kobiet, zastępując je opiniami pozytywnymi.

W odpowiedziach na pozostałe pytania kwestionariusza nie zanotowano istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami w tej grupie. Opinie te są pozytywne lub bardzo pozytywne.

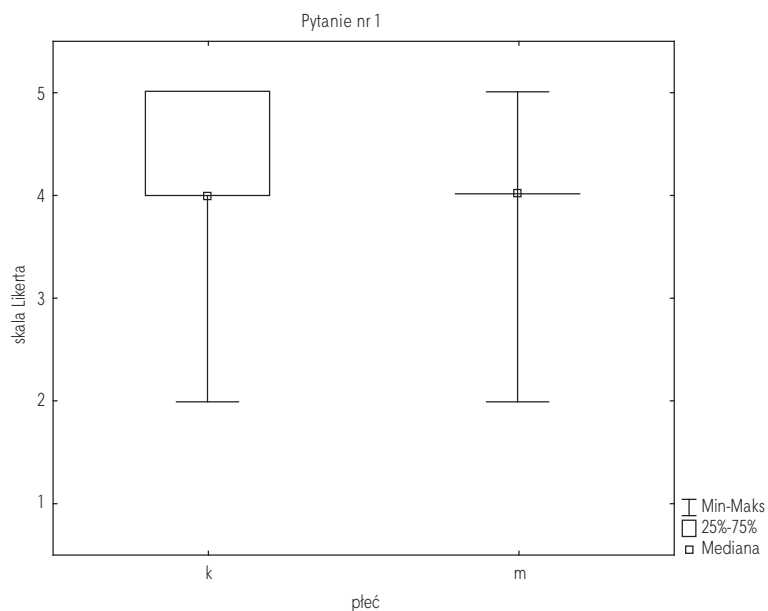
Opinie nauczycielek i nauczycieli akademickich – różnice

W grupie nauczycieli akademickich odnotowano różnice w opiniach kobiet i mężczyzn zawartych w odpowiedziach na pytania nr 1, 3 i 9. W odpowiedziach na pozostałe pytania kwestionariusza nie zanotowano istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami w tej grupie. Opinie te są pozytywne lub bardzo pozytywne.

Pytania nr 1 i 3 dotyczą programu i dziennika praktyki w zakresie wychowania fizycznego, a pytanie nr 9 – arkusza monitoringu praktyki. Najbardziej zastanawiającym z zaobserwowanych zjawisk w opiniach tej grupy badanych jest istotnie statystycznie wyższy poziom ocen deklarowanych w analizowanych pytaniach przez mężczyzn niż

Rysunek 4.23. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.24. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

przez kobiety. Tendencja ta jest dokładnie odwrotna niż w grupie studentów i nauczycieli szkolnych, to znaczy, że jeśli w tych grupach występują różnice w opiniach, to opinie kobiet są bardziej pozytywne od opinii mężczyzn.

Rysunek 4.25 obrazuje różnice w opiniach nauczycielek i nauczycieli akademickich na temat programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego. Różnica jest istotna statystycznie na poziomie $p = 0,028$, przy wartości testu $U = 348,00$. Jak można zaobserwować na rysunku, różnica wynika z wyższej wartości minimalnej w przypadku mężczyzn niż w przypadku kobiet, wyższej o pół punktu wartości mediany oraz odchylenia ćwiartkowego, które dla grupy kobiet wynosi między 3 a 4,5, a w grupie mężczyzn między 4 a 5.

Nauczyciele akademicy także wyżej od swoich koleżanek ocenili dziennik praktyki pedagogicznej w zakresie wychowania fizycznego (pytanie nr 3, rys. 4.26). Różnica jest istotna statystycznie na poziomie $p = 0,047$, $U = 363,50$. Jak widać na rysunku, różnica wynika z położenia odchylenia ćwiartkowego. W grupie kobiet znajduje się ono w zakresie między 3 a 4 na skali Likerta, a w grupie mężczyzn między 4 a 5 skali. Pozostałe parametry (mediana, minimum i maksimum) są w obydwu grupach identyczne.

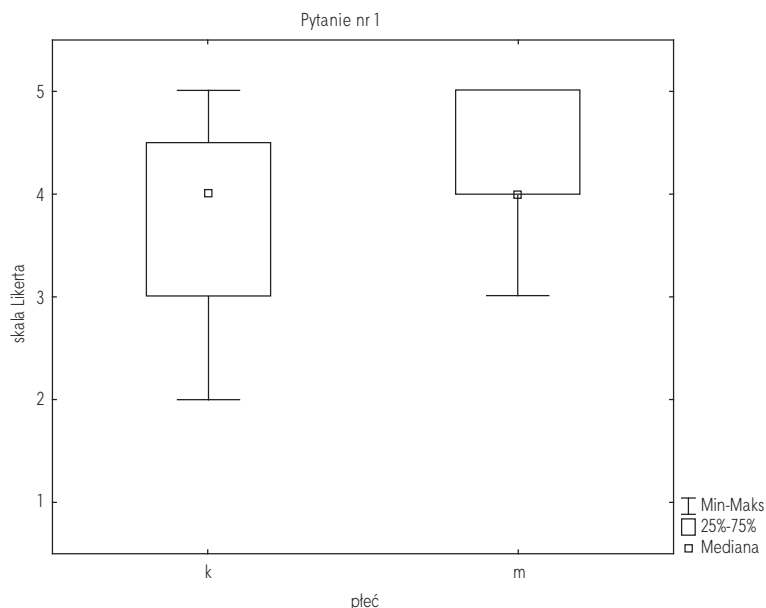
Ostatnią z zaobserwowanych w tej grupie, prezentowaną na rysunku 4.27, różnicą jest różnica w opinii kobiet i mężczyzn na temat stosowanego w trakcie realizacji praktyk arkusza monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej. Opinie mężczyzn są istotnie statystycznie bardziej pozytywne od opinii kobiet ($p = 0,002$, $U = 326,00$). Zaobserwowana różnica wynika z wyższego o jeden punkt minimum w grupie panów, ponieważ nikt nie deklarował opinii skrajnie negatywnej, natomiast w grupie nauczycielek akademickich był jeden taki przypadek. Mediany są w obydwu grupach identyczne, podobnie wartości maksymalne, natomiast wartości odchylenia kwartyłowego (25–75%) mieszczą się w zakresie od 3 do 4 w grupie kobiet i w zakresie od 4 do 5 na skali Likerta w grupie mężczyzn.

Podsumowanie i wnioski z analizy grupy nauczycieli i nauczycielek szkolnych i akademickich

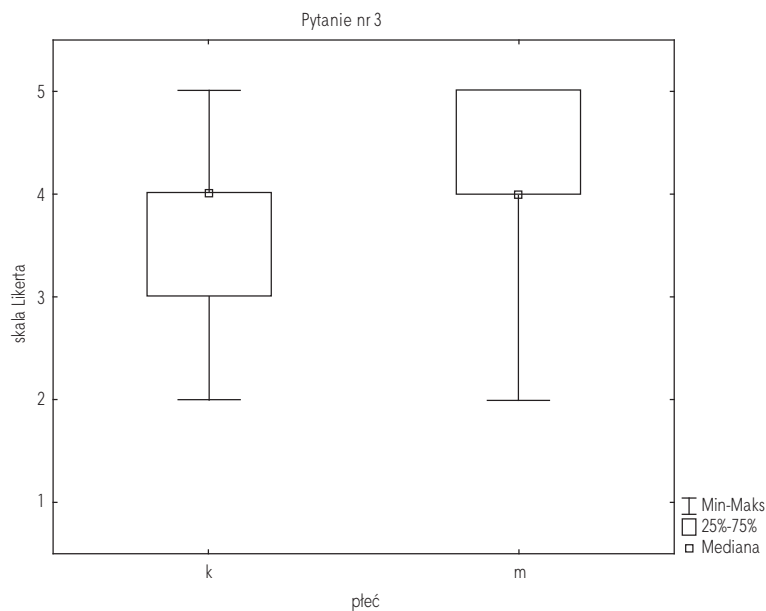
Nauczyciele szkolni

W grupie nauczycieli szkolnych przeważają oceny wysokie i bardzo wysokie we wszystkich analizowanych odpowiedziach.

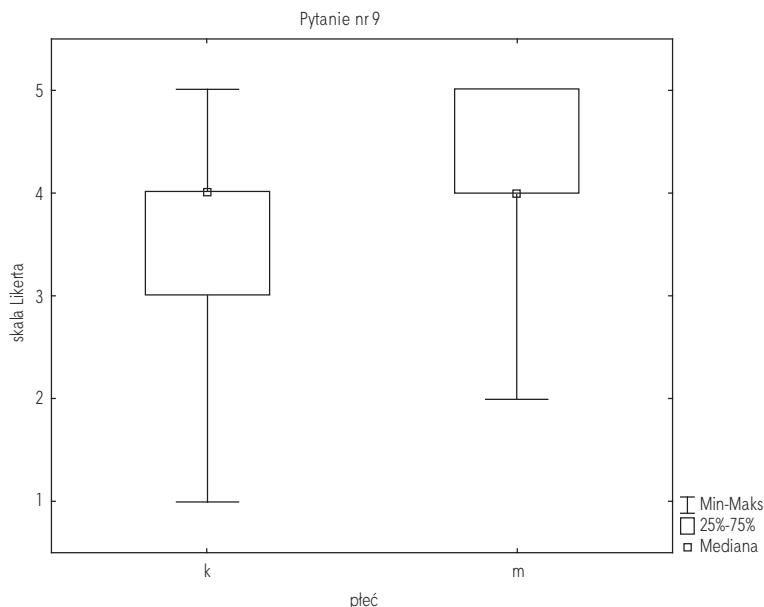
Jedyna zanotowana różnica między kobietami i mężczyznami występuje w opiniach dotyczących programu praktyki w zakresie wychowania fizycznego. Kobiety oceniają program bardzo wysoko, mężczyźni natomiast wysoko.

Rysunek 4.25. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.26. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*

Rysunek 4.27. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki – arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*

Nauczyciele akademicy

Ta grupa nauczycieli także wysoko oceniała program i dziennik praktyki w zakresie wychowania fizycznego oraz zastosowany arkusz monitoringu. Opinie na temat programu i dziennika praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej są raczej neutralne, co – jak już wcześniej zaznaczono – może wynikać z częstego wybierania odpowiedzi „3 – nie wiem, nie mam zdania” przez grupę nauczycieli odpowiedzialnych za superwizję praktyki z wychowania fizycznego, niebędących specjalistami w zakresie gimnastyki.

Zaobserwowane różnice dotyczą opinii na temat programu i dziennika w zakresie wychowania fizycznego oraz arkusza monitoringu. Odmiennie niż w wśród studentów i nauczycieli szkolnych w grupie nauczycieli akademickich bardziej pozytywne opinie deklarowali mężczyźni niż kobiety. Na tym etapie badań, jak również ze względu na liczebność badanej grupy nie można podać prawdopodobnej przyczyny tego zjawiska.

4.2. Testy wiedzy i oceny

Cel badania

Celem poznawczym badania było określenie, czy i w jakim zakresie zmianie ulega wiedza studentów i studentek z zakresu zagadnień praktycznie realizowanych w trakcie praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” oraz jakie oceny za realizację praktyki otrzymują studenci od nauczycieli szkolnych i akademickich.

Cel praktyczny badania

Celem praktycznym badania była modyfikacja procesu przygotowania i realizacji praktyk pedagogicznych w zakresie programu i wykonania praktyki, a także programu i realizacji zajęć z przedmiotu „Metodyka wychowania fizycznego” oraz programu i realizacji szkoleń dla nauczycieli szkolnych opiekunów praktyk pedagogicznych.

Pytania badawcze

1. Jaki poziom w testach wiedzy przed i po praktyce osiągają badani studenci i studentki poszczególnych roczników?
2. Jakich samoocen dokonują studenci i studentki i jakie oceny za realizację zadań praktyki otrzymują od nauczycieli szkolnych i akademickich?
3. Czy oceny przebiegu praktyki wystawiane przez nauczycieli szkolnych i akademickich mają związek z wynikami osiąganymi przez studentów i studentki w testach wiedzy?

Charakterystyka badanej grupy

W badaniach uczestniczyli studenci i studentki realizujący praktyki pedagogiczne w latach 2011–2013. W tabeli 4.2 zamieszczono szczegółowe dane dotyczące liczebności poszczególnych grup w kolejnych latach z podziałem na płeć.

Tabela 4.2. Studenci i studentki realizujący praktyki pedagogiczne w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w latach 2011–2013

Grupa	Płeć	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Projekt 2011–2013
Studenci	M	93	97	116	306
	K	85	89	85	259
	<i>Suma</i>	<i>178</i>	<i>186</i>	<i>201</i>	<i>565</i>

Zastosowana metoda badania oraz techniki i narzędzia badawcze

W przeprowadzonych badaniach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego³¹, wykorzystując technikę ankietową. W celu określenia poziomu wiedzy studentów zastosowano dwa testy wiedzy własnej konstrukcji. Pierwszy z testów składał się z piętnastu pytań dotyczących wiedzy ogólnopedagogicznej i z zakresu metodyki wychowania fizycznego. Drugi test składał się z pięciu pytań dotyczących wiedzy z zakresu gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Kwestionariusze testów zastosowanych w badaniach stanowią załączniki 5 i 6 do niniejszego raportu.

Drugą z technik badawczych, wykorzystaną w badaniu, było badanie dokumentów. Do zebrania danych wykorzystano arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej. Każdy student wspólnie z nauczycielem szkolnym i akademickim w trakcie przebiegu praktyki wypełniał taki dokument. W arkuszu student dokonywał samooceny wykonania poszczególnych zadań praktyki, a nauczyciele oceniali – każdy z własnej perspektywy – jakość zadań wykonywanych przez studentów i studentki. Dane zebrane do niniejszej analizy to samooceny i oceny nauczycieli szkolnych i akademickich dotyczące lekcji pokazowych (monitorowanych przez nauczyciela szkolnego, poddanych superwizji przez nauczyciela akademickiego) realizowanych w trakcie praktyki oraz oceny końcowe za realizację całej praktyki wystawiane przez nauczycieli akademickich.

W trakcie praktyki student prowadził trzy lekcje, które podlegały takiej trzystopniowej ocenie. Dwie z nich dotyczyły tematyki wychowania fizycznego, jedna gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Zatem każdy student dwukrotnie dokonywał samooceny prowadzonych lekcji wychowania fizycznego i jednokrotnie samooceny prowadzonych zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Równocześnie każde z prowadzonych zajęć oceniał nauczyciel szkolny (NS) opiekun praktyki i nauczyciel akademicki superwizor (NA). Efektem końcowym opisanej procedury jest dziewięć ocen cząstkowych, sześć dotyczy dwóch kolejnych lekcji wychowania fizycznego, a trzy jednych zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Każdy z superwizorów po zakończeniu praktyki wystawiał ocenę końcową. Student kończący praktykę otrzymywał dwie oceny końcowe, jedną za realizację zadań praktyki z zakresu wychowania fizycznego od superwizora specjalisty w tym zakresie i drugą za realizację zadań z zakresu gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej od superwizora specjalisty w tym zakresie. Przykładowa tabela z ocenami za poszczególne lekcje i zajęcia zamieszczona została poniżej (tab. 4.3).

³¹ T. Pilch, T. Bauman: *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa, 2010.

Tabela 4.3. Przykładowy arkusz z zebranymi ocenami częściowymi studentów i studentek za lekcje monitorowane i poddane superwizji oraz oceny końcowe

Lp.	Nazwisko i imię studenta lub studentki	pfeć	student WF 1	student WF 2	NS WF 1	NS WF 2	NA WF 1	NA WF 2	student GKOR 1	NS GKOR 1	NA GKOR 1	ocena WF	ocena GKOR	średnia ważona	ocena końcowa
1	X 1	1	4,5	5	4,5	5	4,5	5	4,5	5	4,5	5	4,5	4,88	5
2	X 2	1	4	5	4	5	4,5	4,5	5	5	5	4,5	5	4,63	4,5
3	X 3	1	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4,5	4,13	4
4	X 4	0	4,5	4	4	4,5	4	4,5	4	4	5	4,5	5	4,63	4,5
5	X 5	1	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
6	X 6	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
7	X 7	1	5	5	5	5	5	5	4,5	4,5	4	5	4,5	4,88	5

Ocena końcowa za realizację praktyki była średnią ważoną oceny za wychowanie fizyczne (WF) i gimnastykę kompensacyjno-korekcyjną (GKOR) wyliczaną ze wzoru:

$$\text{ocena końcowa} = A \times 0,75 + B \times 0,25,$$

gdzie:

A – ocena za część praktyki z zakresu przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne);

B – ocena za część praktyki z zakresu przedmiotu dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna)³².

Do przeprowadzenia analiz wykorzystano program statystyczny STATISTICA 9.1³³. Zastosowano następujące narzędzia statystyczne:

- statystyki opisowe – liczebności, średnie, minimum, maksimum, odchylenie standardowe;
- test *T*-Studenta dla prób niezależnych względem zmiennych i względem grup;
- korelacja liniowa prosta (*r* Pearsona).

³² <http://www.praktyki.awf.wroc.pl/Stronka/REGULAMIN%20ORGANIZACJI%20I%20REALIZACJI%20PRAKTYK%20PEDAGOGICZNYCH%20-aktualizacja%20styczen%202013.pdf>, s. 6–7.

³³ StatSoft, Inc. (2010). STATISTICA (data analysis software system), version 9.1. www.statsoft.com.

Analiza wyników badań zmian wiedzy studentów w wyniku realizacji praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej

Do przeprowadzenia tej analizy opracowano wskaźniki poziomu wiedzy z poszczególnych testów oraz wskaźniki zmian wiedzy, które pojawiły się między testem początkowym przed praktyką i testem końcowym po praktyce.

Wskaźniki poziomu to sumy poprawnych odpowiedzi w teście wiedzy z zakresu wychowania fizycznego zdawanym przed praktyką (WF1) i po praktyce (WF2) oraz w teście wiedzy z zakresu gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej zdawanym przed praktyką (GKOR1) i po praktyce (GKOR2), a także wskaźniki całościowe stanowiące sumę poprawnych odpowiedzi w obydwu testach:

- przed praktyką (T): $T = WF1 + GKOR1$;
- po praktyce (R): $R = WF2 + GKOR2$.

Wskaźniki WF1 i WF2 mogą przyjmować wartości od [0] do [15], a GKOR1 i GKOR2 od [0] do [5], natomiast wskaźniki T i R wartości od [0] do [20].

Wskaźniki zmian w wiedzy między testem początkowym a końcowym stanowią różnicę między wynikiem końcowym a początkowym w przypadku testów w zakresie wychowania fizycznego WF12 i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej GKOR12. Wskaźnik całościowy TR stanowi różnicę między sumą poprawnych odpowiedzi w obydwu testach po praktyce a sumą poprawnych odpowiedzi w testach przed praktyką.

Wskaźnik WF12 może przyjmować wartości od [-15] do [15], wskaźnik GKOR12 od [-5] do [5], natomiast wskaźnik TR od [-20] do [20].

Wyniki w testach wiedzy przed praktyką i po jej ukończeniu osiągnane przez studentów i studentki poszczególnych roczników

W tabeli 4.4 zebrano wyniki opisanych powyżej wskaźników określających poziom i zmiany w wiedzy studentów. Wskaźniki pogrupowane zostały w kolumnach po trzy kolumny. Odpowiednio od lewej wskaźniki poziomu wiedzy przed praktyką (WF1, GKOR1, T), wskaźniki poziomu wiedzy po praktyce (WF2, GKOR2, R) i wskaźniki zmian w wiedzy ogółem (WF12, GKOR12, TR). Do opisanego zjawiska wykorzystano miary statystyczne: średnią arytmetyczną, minimum, maksimum oraz odchylenie standardowe. W tabeli wytłuszczone zostały wiersze zawierające średnie arytmetyczne dla poszczególnych wskaźników. Uczyniono tak dlatego, że średnie najlepiej obrazują wartości osiągnane przez całą badaną grupę.

Jednak zdając sobie sprawę z trudności, jakie może sprawiać niektórym czytelnikom analizowanie danych prezentowanych w formie tabelarycznej, postanowiono wartości średnie dla całej grupy i dla poszczególnych roczników przedstawić także w formie rysunków. Wskaźniki pogrupowano na rysunkach tak, by prezentowane dane

dotyczyły poziomu lub zmiany oraz żeby zobrazować wyniki dla całej badanej populacji i dla poszczególnych roczników.

Jak łatwo zauważyć na rysunku 4.28, poziom wiedzy studentów mierzony testem z zakresu wychowania fizycznego był każdorazowo wyższy po praktyce pedagogicznej niż przed praktyką pedagogiczną. Dla określenia istotności tych różnic posłużono się testem *T*-Studenta dla prób niezależnych względem zmiennej. Wszystkie różnice między prezentowanymi na rysunku 4.28 wartościami wskaźników WF1 i WF2 są istotne statystycznie na poziomie $p < 0,05$, zatem – skoro różnica nie jest dziełem przypadku – można wnioskować, że w wyniku realizacji praktyki studenci rozwijają i ugruntowują także swoją wiedzę ogólnopedagogiczną i z zakresu metodyki wychowania fizycznego.

Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej obrazuje rysunek 4.29. Również w tym przypadku średnie wskaźnika GKOR2 są istotnie statystycznie wyższe od średnich wskaźnika GKOR1 w przypadku zarówno całej populacji, jak i poszczególnych badanych roczników ($p < 0,05$). Zastosowano – jak poprzednio – test *T*-Studenta dla prób niezależnych względem zmiennej. Oznacza to, że studenci napisali test z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej lepiej po praktyce niż przed praktyką.

Średnie wartości wskaźników całościowych T i R zmieniają się identycznie jak wskaźniki WF1, WF2 i GKOR1 GKOR2. Nie może być inaczej, skoro są ich sumą. Różnice między średnimi wartościami T i R są istotne statystycznie ($p < 0,05$). Zastosowano test *T*-Studenta dla prób niezależnych względem zmiennej.

Na rysunku 4.31 zobrazowano wskaźniki zmian wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Wszystkie wskaźniki przyjmują wartości dodatnie, co oznacza, że studenci średnio lepiej rozwiązywali testy po praktyce niż przed praktyką. W tym przypadku przez „lepiej” należy rozumieć, że udzielali więcej poprawnych odpowiedzi po praktyce niż przed nią. Najwyższe średnie wartości można zaobserwować w przypadku praktyki realizowanej w roku akademickim 2013/2014. Wielokrotne zastosowanie testu *T*-Studenta dla prób niezależnych względem grup wykazało, że nie ma różnic w średnich wartościach wskaźników WF12, GKOR12 i TR między rocznikami 2011/2012 i 2012/2013, natomiast średnie wartości wskaźników WF12, GKOR12 i TR w przypadku studentów realizujących praktykę w roku akademickim 2013/2014 są istotnie statystycznie wyższe. To oznacza, że w ostatnim z roczników objętych projektem uzyskano największą zmianę *in plus* między testem początkowym przed praktyką i końcowym po praktyce. Taka duża zmiana może wynikać ze stosunkowo słabego wyniku początkowego i bardzo dobrego końcowego. Widać to wyraźnie zarówno w tabeli 4.4, jak i na rysunku 4.30. Rocznik ten uzyskał najniższą ze wszystkich roczników wartość wskaźnika T i najwyższą ze wszystkich roczników wartość wskaźnika R.

Tabela 4.4. Wyniki osiągnięte w testach wiedzy przed praktyką i po praktyce przez wszystkich badanych studentów oraz z podziałem na poszczególne roczniki

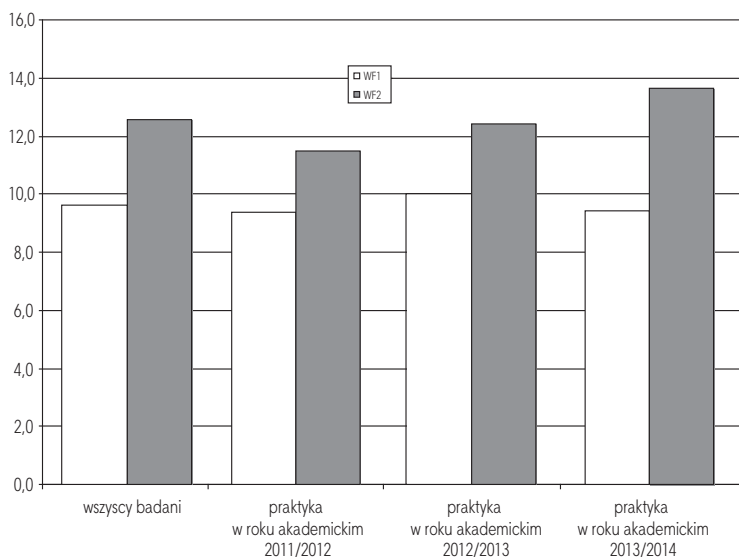
Badani	Miara	Wskaźniki poziomu wiedzy przed praktyką			Wskaźniki poziomu wiedzy po praktyce			Wskaźniki zmian w wiedzy		
		WF1	GKOR1	T	WF2	GKOR2	R	WF12	GKOR12	TR
Wszyscy badani	N ważnych	565	565	565	565	565	565	565	565	565
	średnia	9,6	3,4	13,0	12,6	4,0	16,6	3,0	0,6	3,5
	minimum	1	0	3	0	0	0	-9	-5	-12
	maksimum	20	5	24	15	5	20	14	4	17
	odchylenie standardowe	2,2	0,9	2,4	2,7	0,9	3,2	3,4	1,1	3,7
Studenci i studentki realizujący praktykę w roku akademickim 2011/2012	N ważnych	178	178	178	178	178	178	178	178	178
	średnia	9,4	3,2	12,6	11,5	3,6	15,1	2,1	0,5	2,6
	minimum	1	0	4	4	1	6	-8	-3	-8
	maksimum	14	5	19	15	5	20	8	4	11
	odchylenie standardowe	2,1	1,1	2,4	2,6	1,0	3,0	3,1	1,1	3,3
Studenci i studentki realizujący praktykę w roku akademickim 2012/2013	N ważnych	186	186	186	186	186	186	186	186	186
	średnia	10,0	3,7	13,7	12,4	4,0	16,4	2,4	0,3	2,7
	minimum	2	2	4	0	0	0	-7	-5	-12
	maksimum	20	5	24	15	5	20	13	3	13
	odchylenie standardowe	2,2	0,8	2,4	2,8	0,8	3,1	3,4	1,0	3,7
Studenci i studentki realizujący praktykę w roku akademickim 2013/2014	N ważnych	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	średnia	9,4	3,4	12,8	13,6	4,4	18,0	4,2	1,0	5,2
	minimum	1	1	3	0	0	0	-9	-3	-12
	maksimum	14	5	18	15	5	20	14	4	17
	odchylenie standardowe	2,3	0,9	2,5	2,3	0,9	2,7	3,2	1,2	3,6

Podsumowanie i wnioski

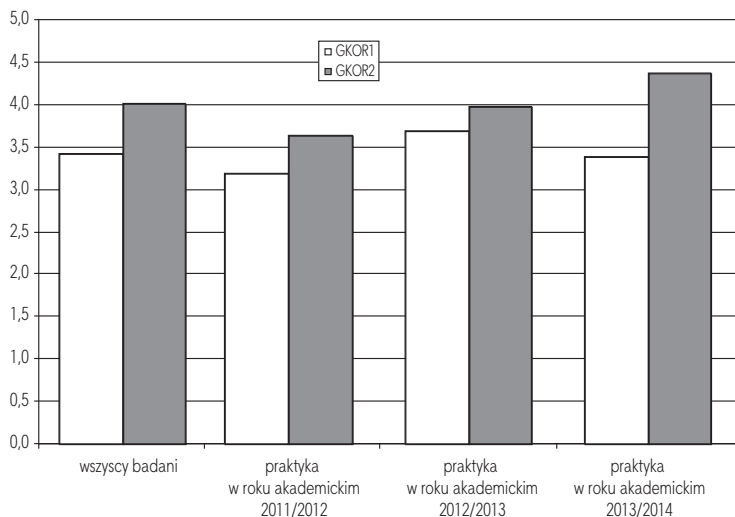
Studenci przed praktyką osiągają gorsze wyniki w testach wiedzy (mniej poprawnych odpowiedzi) niż po praktyce. Zaobserwowana różnica jest istotna statystycznie.

Zmiany w poziomie wiedzy mierzonym zastosowanymi testami mogą być wynikiem konfrontowania przez studentów wiedzy teoretycznej zdobywanej w trakcie studiów z praktyką szkolnego wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

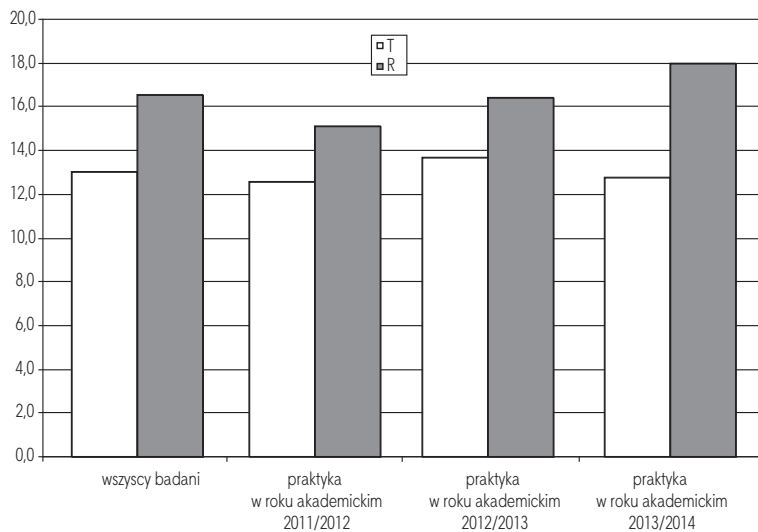
Należy w dalszym ciągu w okresie realizacji projektu monitorować zmiany, jakie mogą zachodzić w wiedzy studentów realizujących praktyki pedagogiczne.

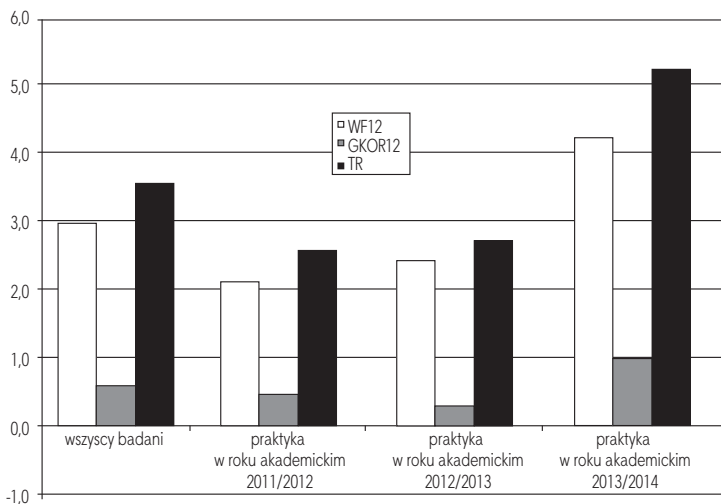
Rysunek 4.28. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego przed praktyką (WF1) i po praktyce (WF2).

Rysunek 4.29. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej przed praktyką (GKOR1) i po praktyce (GKOR2).

Rysunek 4.30. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej przed praktyką (T) i po praktyce (R).

Rysunek 4.31. Średnie wskaźniki zmian wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego (WF12), gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej (GKOR12) i wskaźnik sumaryczny dla obydwu testów (TR).

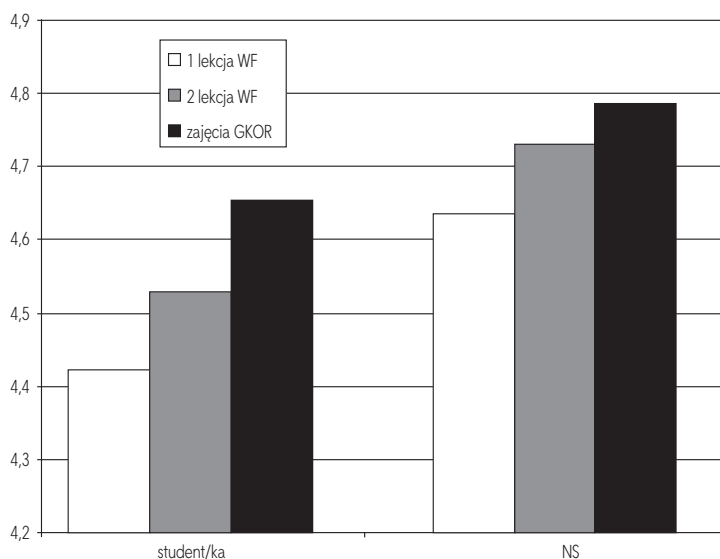
Oceny za realizację zadań praktyki wystawiane przez nauczycieli szkolnych i akademickich oraz samooceny studentów i studentek

W celu porównania średnich wartości samoocen studentów i studentek za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej z ocenami wystawianymi przez nauczycieli szkolnych (NS) i akademickich (NA) zastosowano test *T*-Studenta dla prób niezależnych względem zmiennej.

Przeprowadzono także analizę korelacji prostych Pearsona samoocen studentów i ocen NS i NA.

Prezentowane analizy dotyczą całości zebranych wyników, to znaczy wyników uzyskanych w trzech kolejnych rocznikach realizujących praktykę pedagogiczną w szkole podstawowej. Nie zaprezentowano wyników z podziałem na poszczególne roczniki, ponieważ średnie ocen w poszczególnych latach obrazują taką samą tendencję jak prezentowana poniżej dotycząca całości zebranych wyników.

Na rysunku 4.32 zobrazowano średnie samooceny studentów za poszczególne lekcje i zajęcia oraz średnie ocen wystawianych przez nauczycieli szkolnych (NS). Średnio najniższe oceny wystawiały obydwie grupy za pierwszą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego, najwyższe za monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-ko-

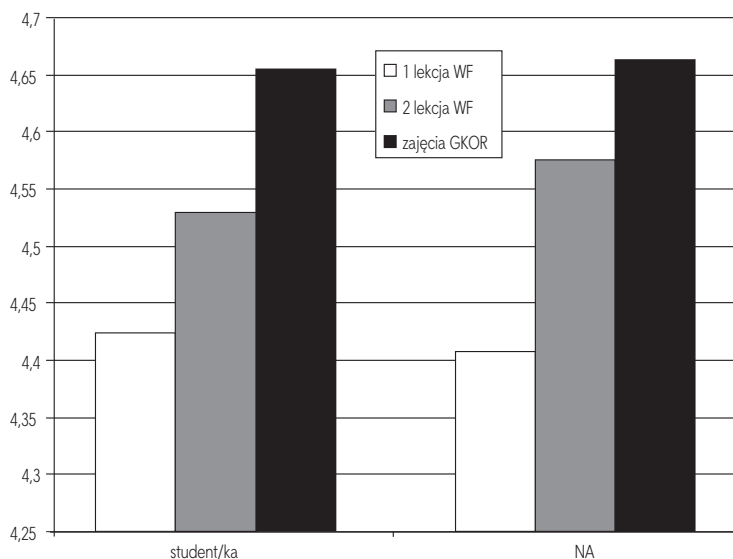

Rysunek 4.32. Średnie samooceny studentów i studentek oraz oceny nauczycieli i nauczycielek szkolnych (NS) za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. 1 lekcja WF – pierwsza monitorowana lekcja wychowania fizycznego, 2 lekcja WF – druga monitorowana lekcja wychowania fizycznego, zajęcia GKOR – monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

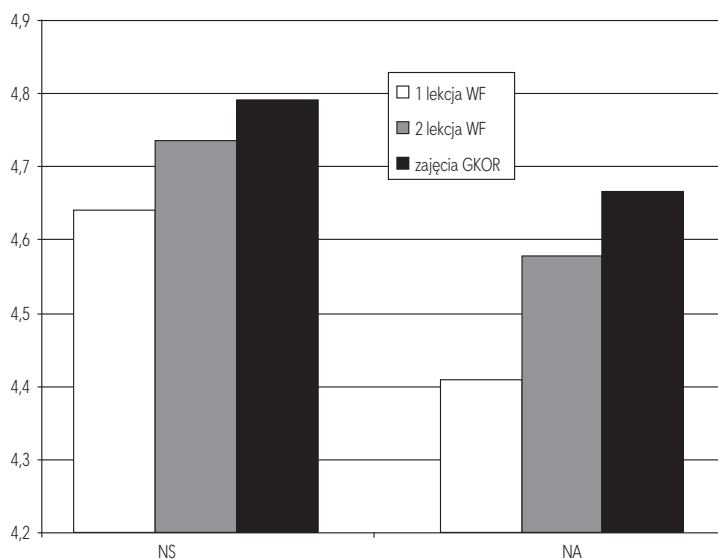
rekcyjnej. Średnie oceny za drugą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego są wyższe od ocen za lekcję pierwszą, co może wskazywać na zwiększające się kompetencje dydaktyczne studentów, przejawiające się większą sprawnością w prowadzeniu lekcji wychowania fizycznego. Różnice między średnimi samoocenami studentów i ocenami nauczycieli są istotne statystycznie na poziomie $p < 0,05$.

Współczynnik korelacji r Pearsona samoocen studentów z ocenami wystawianymi przez nauczycieli szkolnych przyjmuje następujące wartości: $r = 0,72$ dla pierwszej lekcji wychowania fizycznego, $r = 0,68$ dla drugiej lekcji wychowania fizycznego i $r = 0,69$ w przypadku zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Na rysunku 4.33 zobrazowano średnie samoocen studentów za poszczególne lekcje i zajęcia oraz średnie ocen wystawianych przez nauczycieli akademickich (NA). Średnio najniższe oceny wystawiały obydwie grupy za pierwszą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego, najwyższe za monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Średnie oceny wystawiane przez nauczycieli akademickich za drugą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego były wyższe od ocen za lekcję pierwszą; taką samą tendencję zaobserwowano w ocenach nauczycieli szkolnych (NS)

Rysunek 4.33. Średnie samooceny studentów i studentek oraz oceny nauczycieli i nauczycielek akademickich (NA) za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. 1 lekcja WF – pierwsza monitorowana lekcja wychowania fizycznego, 2 lekcja WF – druga monitorowana lekcja wychowania fizycznego, zajęcia GKOR – monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Rysunek 4.34. Średnie oceny nauczycieli i nauczycielek szkolnych (NS) oraz nauczycieli i nauczycielek akademickich (NA) wystawiane studentom i studentkom za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. 1 lekcja WF – pierwsza monitorowana lekcja wychowania fizycznego, 2 lekcja WF – druga monitorowana lekcja wychowania fizycznego, zajęcia GKOR – monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

i studentów, co obrazuje rysunek 4.32. Różnice między średnimi samoocenami studentów i ocenami nauczycieli akademickich są nieistotne statystycznie.

Określono też wartości współczynnika korelacji r Pearsona między samoocenami studentów i ocenami wystawianymi przez nauczycieli akademickich. Wartość tego współczynnika wynosi $r = 0,73$ dla pierwszej lekcji wychowania fizycznego, $r = 0,73$ dla drugiej lekcji wychowania fizycznego i $r = 0,62$ w przypadku zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Średnie oceny nauczycieli szkolnych (NS) i nauczycieli akademickich (NA) wystawiane studentom za obydwie z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego i za monitorowane zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej różnią się od siebie istotnie statystycznie na poziomie $p < 0,05$ (rys. 4.34).

Wartości współczynnika korelacji r Pearsona między ocenami stawianymi przez nauczycieli szkolnych i ocenami wystawianymi przez nauczycieli akademickich wynoszą $r = 0,73$ dla pierwszej lekcji wychowania fizycznego, $r = 0,78$ dla drugiej lekcji wychowania fizycznego i $r = 0,67$ w przypadku zajęć z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Dokonano też analizy korelacji samooceny i ocen za poszczególne z monitorowanych zajęć z oceną końcową uzyskiwaną przez studenta za realizację praktyki pedagogicznej. Algorytm wystawiania oceny końcowej opisano w pierwszej części niniejszego podrozdziału. Wartości współczynników zebrano w tabeli 4.5. Najwyższe wartości współczynnika zanotowano w przypadku korelacji między ocenami końcowymi a ocenami za drugą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego wystawianymi przez nauczycieli akademickich (NA): $r = 0,77$, i nauczycieli szkolnych: $r = 0,73$. Ocenę za drugą z monitorowanych lekcji wystawiane były najczęściej w ostatnim czwartym tygodniu praktyki i stanowiły niejako podsumowanie umiejętności studenta w zakresie planowania i realizacji lekcji. Tak wysoka zbieżność między oceną zajęć wystawianą przez NS i NA i oceną końcową pozwala na postawienie tezy, że chociaż powyższe analizy wykazały tendencję do zawyżania ocen przez nauczycieli szkolnych, to jednak można zaryzykować przekazanie wystawiania oceny końcowej do ich obowiązków.

Tabela 4.5. Wartości współczynnika korelacji r Pearsona między oceną końcową z praktyki pedagogicznej i poszczególnymi samoocenami oraz ocenami za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej

Wartości współczynnika korelacji r Pearsona, wszystkie współczynniki korelacji są istotne na poziomie $p < 0,05$		
osoba dokonująca oceny	ocena lekcji lub zajęć	ocena końcowa
Student lub studentka	1 lekcja WF	0,61
	2 lekcja WF	0,65
NS	1 lekcja WF	0,69
	2 lekcja WF	0,73
NA	1 lekcja WF	0,68
	2 lekcja WF	0,77
Student lub studentka	zajęcia GKOR	0,52
NS	zajęcia GKOR	0,64
NA	zajęcia GKOR	0,49

Podsumowanie i wnioski

Średnie oceny otrzymywane przez studentów za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej są powyżej oceny dobrej, najniższą z zanotowanych średnich ocen wystawili nauczyciele akademicy za pierwszą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego (4,4), a najwyższą nauczyciele szkolni za zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej (4,79).

Średnie oceny stawiane przez nauczycieli szkolnych były wyższe od samoocen studentów i ocen wystawianych przez nauczycieli akademickich za monitorowane lekcje i zajęcia.

Studenci dokonywali samooceny na takim samym poziomie jak nauczyciele akademicy.

Wysoka korelacja między oceną wystawianą przez nauczycieli szkolnych za drugą z monitorowanych lekcji wychowania fizycznego i oceną końcową z przebiegu praktyki daje podstawę do zastanowienia się nad przesunięciem obowiązku oceniania końcowego studentów do kompetencji nauczycieli szkolnych.

Biorąc pod uwagę, że oceny nauczycieli szkolnych były nieco zawyżone w stosunku do ocen nauczycieli akademickich, należy – zdaniem autorów – postulować zachowanie superwizji przebiegu praktyk pedagogicznych przez przeszkolonych nauczycieli akademickich w zakresie zapewniającym monitorowanie jakości kształcenia studentów.

Oceny przebiegu praktyki wystawiane przez nauczycieli szkolnych i akademickich a wyniki osiągnięte przez studentów i studentki w testach wiedzy

W celu przeprowadzenia analizy zależności między wynikiem uzyskiwanym przez studentów w testach wiedzy a ocenami wystawianymi przez nauczycieli szkolnych i akademickich za monitorowane lekcje i ocenami końcowymi z przebiegu praktyki posłużono się korelacją r Pearsona. Do analizy korelacji wybrano wszystkie opisane powyżej wskaźniki poziomu i zmiany wiedzy studentów oraz oceny monitorowanych lekcji wychowania fizycznego, a także oceny końcowe praktyki pedagogicznej.

Ograniczono się do ocen za monitorowane lekcje wychowania fizycznego, ponieważ wykazywały one najwyższą korelację z oceną końcową praktyki pedagogicznej. Wyniki zestawiono w tabeli 4.6.

Ocena końcowa za praktykę pedagogiczną koreluje ze wskaźnikami poziomu wiedzy określanymi przed praktyką (WF1, GKOR1 i T) oraz wskaźnikami poziomu wiedzy określanymi po praktyce (GKOR2 i T), jednak wartości współczynników korelacji r Pearsona nie przekraczają wartości 0,14, co świadczy o bardzo słabej korelacji między opisywanymi zmiennymi. Podobnie jest w przypadku ocen cząstkowych za monitorowane lekcje wychowania fizycznego wystawianych przez nauczycieli szkolnych i akademickich.

Tabela 4.6. Wartości współczynnika korelacji r Pearsona między wskaźnikami poziomu i zmian wiedzy studentów a ocenami za monitorowane lekcje wychowania fizycznego wystawianymi przez nauczycieli szkolnych (NS) i akademickich (NA) oraz oceną końcową przebiegu praktyki

Wartości współczynnika korelacji r Pearsona, wszystkie współczynniki korelacji istotne na poziomie $p < 0,05$ oznaczono ***					
Wskaźniki testów wiedzy	NS		NA		Ocena końcowa
	1 lekcja WF	2 lekcja WF	1 lekcja WF	2 lekcja WF	
WF1	0,12***	0,08	0,1***	0,08	0,1***
GKOR1	0,01	0,11***	0,02	0,11***	0,13***
T	0,11***	0,12***	0,1***	0,11***	0,14***
WF2	0,04	0,03	0,11***	0,1***	0,06
GKOR2	0,09***	0,11***	0,08	0,13***	0,12***
R	0,06	0,06	0,12***	0,12***	0,09***
WF12	-0,05	-0,03	0,02	0,03	-0,02
GKOR12	0,06	0,01	0,05	0,02	-0,01
TR	-0,03	-0,03	0,04	0,03	-0,02

Podsumowanie i wnioski

Zanotowane korelacje między wskaźnikami obrazującymi wyniki testów osiągniętych przez studentów i ocenami wystawianymi przez nauczycieli za prowadzenie monitorowanych lekcji wychowania fizycznego oraz oceną końcową z przebiegu praktyki są znikome.

Niskie wartości współczynników korelacji mogą świadczyć zatem, że korelowane zmienne obrazują znacząco inne właściwości badanej grupy studentów. Wskaźniki poziomu i zmian w zakresie wiedzy nie mogą więc być prognostyczne dla ocen uzyskiwanych przez studentów za praktyczne umiejętności. Prowadzi to do przekonania, że wiedza akademicka jest istotnym, lecz nie jedynym predykatorem warunkującym sukces pedagogiczny przyszłego nauczyciela.

5. Podsumowanie

Dążąc do ewaluacji efektywności praktyk prowadzonych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w szkołach podstawowych, postawiono kilka pytań badawczych. Uzyskane wyniki i ich analiza pozwoliły na sformułowanie na ich podstawie kilku wniosków natury ogólnej:

1. Programy i dzienniki praktyk były w większości opiniowane pozytywnie.
2. Znacząco lepiej program i dzienniki praktyk opiniowali nauczyciele. Studenci w większości pozytywnie opiniowali program i dzienniki praktyk, jednak ich oceny były znacząco gorsze niż oceny nauczycieli. Nie odnotowano znaczących różnic w opiniach między superwizorami (nauczycielami akademickimi) oraz nauczycielami szkolnymi w zakresie opinii odnoszących się do programu i dziennika dotyczącego wychowania fizycznego. Znaczące różnice zanotowano w opiniach dotyczących dziennika gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej i karty monitoringu.
3. Studentki zdecydowanie lepiej opiniowały program i dzienniki praktyk niż studenci, natomiast nieznacznie różniły się opinie nauczycieli i nauczycielek szkolnych (jedną znaczącą różnicę opisano w rozdziale 4). Po analizie opinii superwizorów i superwizerek znaczące różnice odnotowano w przypadku trzech pytań ankietowych.
4. Studenci i studentki znacząco lepiej rozwiązywali testy wiedzy po odbyciu praktyk.
5. Studenci i studentki przyznawali sobie średnio ocenę 4,4 (wychowanie fizyczne) oraz 4,79 (gimnastyka korekcyjna). Istnieje silna korelacja między samoocenami studentów i nauczycieli akademickich oraz ocenami wystawianymi przez nauczycieli szkolnych.
6. Nie zanotowano silnych korelacji między wynikami uzyskiwanymi w ramach przeprowadzonych testów wiedzy i ocenami wystawianymi przez nauczycieli za prowadzenie lekcji monitorowanych.

Powyższe konkluzje, z uwzględnieniem szczegółowej analizy (rozdział 4), pozwolą na dostosowanie programu i dziennika praktyk do potrzeb wszystkich grup zaangażowanych w realizację najważniejszego elementu kształcenia nauczycieli, jakim jest praktyka w szkole.

Jednak już na obecnym etapie należy uznać za duży sukces uzyskane duże korelacje w ocenie realizacji praktyk przez studentów, nauczycieli szkolnych oraz akademickich (superwizorów). Oznacza to, że założenia projektu, dotyczące zawiązania ścisłej współpracy między uczelnią delegującą studentów oraz nauczycielami szkolnymi (i instytucją ich nadzorującą), okazały się słuszne. Werbalizacja wzajemnych oczekiwań, wspólne uszczegółowienie zakresu praktyk oraz ciągłe dostosowywanie programu praktyk, jak i dokumentów z nimi związanych pozwoliły na ujednoczenie kryteriów oceny studentów. Uczelnia delegująca studentów może więc przekazać w większym zakresie kwestie ostatecznej oceny wystawianej studentowi nauczycielom szkolnym. Wbrew pozorom to bardzo ważny efekt tego projektu.

Dotychczasowe modele (stosowane przed 2011 r.) zakładały bowiem podwójne ocenianie: najpierw przez nauczyciela szkolnego, a następnie przez opiekuna z ramienia uczelni. Zazwyczaj oceny te nie pokrywały się ze sobą, zaś ocena nauczyciela szkolnego właściwie nie była brana pod uwagę. Wynikało to m.in. z braku płaszczyzny porozumienia między uczelnią a nauczycielami szkolnymi. W tym projekcie płaszczyzną taką stały się szkolenia prowadzone przez nauczycieli akademickich dla nauczycieli szkolnych. Należy podkreślić, że termin „szkolenia” jest tutaj używany jako pewien skrót myślowy. Dominującą formą tych szkoleń były warsztaty, więc obie strony szkolenia, zarówno akademicy, jak i nauczyciele szkolni, były równoprawnymi stronami, mogącymi wносить uwagi i postulaty do programu praktyk.

Autorzy mają nadzieję, że wypracowany model współpracy pozwoli w dalszym ciągu na doskonalenie programu praktyk pedagogicznych oraz modyfikowanie dokumentacji z nimi związanych. Nauczyciele szkolni w ramach kolejnych praktyk zachowają podmiotowość zarówno w kwestii kształcenia przyszłych nauczycieli, jak i w kwestii ich oceniania. Uczelnie delegujące będą mogły zaś w pełni zaufać ocenom nauczycieli szkolnych.

Autorzy są przekonani, że wypracowany w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” model praktyk, poprzez podmiotowe zaangażowanie wszystkich stron realizujących praktykę pedagogiczną, przyczynia się do budowy społeczeństwa partycypacyjnego – obywatelskiego.

Piśmiennictwo

1. Bieć E., Lewandowski M. (2013). *Dziennik praktyki pedagogicznej. Gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna. Szkoła podstawowa (klasy I–VI), rok szkolny 2013/2014*. Wyd. 3. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław.
2. Butny K. (2003). *Opinie – oceny nauczycieli i dyrekcji szkół o praktykach pedagogicznych*. Wychowanie Fizyczne i Fizjoterapia, 5, 31–40.
3. Ciesliński R. (2007). *Praktyki pedagogiczne w opinii studentów Zamiejscowego Wydziału Wychowania Fizycznego w Białej Podlaskiej*. Kultura Fizyczna, 3–4, 10–15.
4. Czollek K. (2001). *Praktyka śródroczna jako forma przygotowania studentów do roli nauczyciela*. Edukacja i Dialog, 2, 39–45.
5. Głodzik B., Czechowska-Bieluga M. (2007). *Pedagogiczne kształcenie na poziomie wyższym w krajach Unii Europejskiej na przykładzie Polski i Holandii*. Edukacja Dorosłych, 1–4, 127–137.
6. Guła-Kubiszewska H., Bieć E. (2013). *Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych (maj 2013)*. *Nowa jakość praktyk pedagogicznych*. AWF Wrocław.
7. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2005). *Zakładana a rzeczywista funkcja sprawdzająca praktyki pedagogicznej*. [W:] *Edukacja jutra: XI Tatrzańskie Seminarium Naukowe*, (red.) F. Bereźnicki, K. Denek. Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, 419–426.
8. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M. (2008). *Praktyka pedagogiczna – student jako instruktor ćwiczeń fizycznych czy przewodnik po kulturze ludzkiego ciała?* [W:] *Edukacja jutra: XIV Tatrzańskie Seminarium Naukowe*, t. 2, (red.) K. Denek, K. Zatoń, A. Kwaśna. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław, 111–120.
9. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M., Bieć E. (2011). *Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych (maj–czerwiec 2011)*. *Nowa jakość praktyk pedagogicznych*. AWF Wrocław.
10. Guła-Kubiszewska H., Lewandowski M., Bieć E. (2012). *Seminarium szkoleniowo-dyskusyjne dla nauczycieli szkół podstawowych maj 2012*, *Nowa jakość praktyk pedagogicznych*. AWF Wrocław.
11. Horzela J. (2012). *Ewaluacja szkoły, kształcenie nauczycieli i nadzór pedagogiczny w polskim i niemieckim systemie oświaty – podobieństwa i różnice*. Strona internetowa: <http://www.npseo.pl/data/various/files/Joanna.pdf>.
12. Janikowska-Siatka M. (2006). *Materiały pomocnicze do ćwiczeń z metodyki wychowania fizycznego*. Wydawnictwo AWF w Krakowie.

13. Jarmowicz K. (2004). *Praktyki pedagogiczne – moja refleksja*. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne, 4, 25–27.
14. Kosiba G., Madejski E. (2009). *Praktyczne przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 28, 317–321.
15. Koszczyk M., Skarul A., Wójcik A. (2003). *Praktyki pedagogiczne elementem samodoskonalenia studenta do przyszłego zawodu nauczyciela wychowania fizycznego*. [W:] *Kontrola i ocena w wychowaniu fizycznym*, (red.) Bartoszewicz T., Koszczyk T., Nowak A. Wydawnictwo WTN, Wrocław.
16. Krzak M., Kumala R. (2011). *Co jest prawdą a co fikcją? Spostrzeżenia i refleksje studentów po praktykach pedagogicznych*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 33, 88–96.
17. Kübler M., Wójcik-Grzyb A., Guła-Kubiszewska H., Starościk W. (2011). *Przygotowanie studentów wychowania fizycznego do realizacji treści z zakresu kultury rekreacji*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 2011, 35, 180–184.
18. Kübler M., Wójcik-Grzyb A., Guła-Kubiszewska H., Starościk W. (2013). *Realizacja treści z zakresu kultury estetyki zachowań ruchowych przez studentów AWF we Wrocławiu podczas praktyki pedagogicznej*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 40, 22–26.
19. Larson A. (2005). *Preservice teachers' field experience surprises: Some things never change*. Physical Educator, 62(3), 154–163.
20. Lewandowski M., Guła-Kubiszewska H. (2013). *Dziennik praktyki pedagogicznej. Wychowanie fizyczne. Szkoła podstawowa (klasy I–VI), rok szkolny 2013/2014*. Wyd. 3. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław.
21. Lewandowski M., Starościk W., Guła-Kubiszewska H. (2011). *Przygotowanie studentów AWF we Wrocławiu do pełnienia funkcji nauczyciela wychowania fizycznego*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 35, 40–44.
22. Madejski E. (2008). *Praktyki pedagogiczne w kształceniu nauczycieli wychowania fizycznego*. Lider, numer specjalny, 14–16.
23. Michalski J. (2004). *Czy praktyka pedagogiczna to fikcja?* Nowa Szkoła, 4, 12–14.
24. Pilch T. Bauman T. (2010). *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
25. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej przedłożone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17.01.2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).
26. Sendlak S. (2013). *Przygotowanie zawodowe studentów akademii wychowania fizycznego po monitorowanej praktyce w szkole podstawowej*. Praca magisterska, AWF we Wrocławiu.
27. Skibniewski S. (2008). *Rola praktyk pedagogicznych w rozwoju kompetencji pedagogicznych studentów uczelni wychowania fizycznego*. Kultura Fizyczna, 9–12, 24–27.
28. Skibniewski S. (2011). *Kompetencje pedagogiczne studentów kończących studia wychowania fizycznego w opinii nauczycieli kierowników praktyk*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 35, 77–80.
29. Starościk W., Guła-Kubiszewska H., Czyż S., Lewandowski M. (2014). *Charakterystyka i opinie studentów na temat programu praktyk pedagogicznych realizowanych w Akademii Wychowania Fizycznego we*

- Wrocławiu. [W:] *Współczesne problemy wychowania fizycznego*, (red.) K. Skalik, J. Polechoński. Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki, Katowice.
30. Starościak W., Lewandowski M., Guła-Kubiszewska H., Czyż S. (2013). *The quality of teaching practice pursued at the University School of Physical Education in Wrocław – study report*. [W:] *Education and upbringing in the educational school system*, (red.) K. Denek, A. Kamińska, P. Oleśniewicz. Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec, 257–272.
31. StatSoft, Inc. (2010). STATISTICA (data analysis software system), version 9.1. www.statsoft.com.
32. Sulisz S. (2007). *Nauczyciel wobec inspiracji oraz dylematów teorii i metodyki wychowania fizycznego*. *Wychowania Fizyczne i Zdrowotne*, 4, 26–31.
33. Szczepański S. (2009). *Ewaluacja przygotowania metodycznego studentów*. [W:] *Kształcenie kadr w zakresie kultury fizycznej*, (red.) R. Muszketa, M. Napierała, A. Skaliy, W. Żukow. Wydawnictwo Wielkopolskiej Wyższej Szkoły Turystyki i Zarządzania w Poznaniu, Poznań.
34. Umiasłowska D., Makris M. (2003). *Dziennik trzytygodniowej praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
35. Warchoł K., Momola I. (2008). *Założone a rzeczywiste funkcje praktyk pedagogicznych w opinii studentów wychowania fizycznego*. *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*, 2, 26–33.
36. Wollman L. (2009). *Czynniki warunkujące adaptację zawodową nauczyciela*. [W:] *Adaptacja zawodowa nauczyciela*, (red.) J. Szempruch, M. Blachnik-Gęsiarz. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej, Częstochowa.
37. Wójcik-Grzyb A., Kübler M., Starościak W., Guła-Kubiszewska H. (2009). *Kompetencje pedagogiczno-psychologiczne studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego*. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 27, 111–116.
38. Wójcik-Grzyb A., Kübler M., Starościak W., Guła-Kubiszewska H. (2011). *Przygotowanie młodzieży szkół ponadgimnazjalnych do uczestnictwa w kulturze sportowej: raport z badań*. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 34, 108–113.
39. Zdrojewska-Bielawska U. (2004). *Jak to na praktyce ładnie...* *Nowa Szkoła*, 4, 15–16.
40. Zeichner K. (1992). *Rethinking the practicum in the professional development school partnership*. *Journal of Teacher Education*, 43(4), 296–307.

Netografia

- <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/PoradnikBeneficjenta/PoKL/Strony/3.3.2-Efektyny-sy-stem-ksztalcenia-i-doskonalenia.aspx>
- http://www.konin.edu.pl/media_pliki/file/5316_pl_konferencja-praktyki-2012-komunikat-plakat.pdf
- http://www.krakow.janski.edu.pl/Kronika,3104_seminarium_naukowe_modelowy_program_praktyk_pedagogicznych_w_ksztalceniu_przyszlych_nauczycieli.html
- <http://www.praktyki.awf.wroc.pl/>
- <http://www.praktyki.awf.wroc.pl/index.php/o-projekcie>
- <http://www.praktykiwf.awf.krakow.pl/>
- <http://www.pwsz.wloclawek.pl/konferencje-kursy/konferencje>
- <http://www.wskfit.pl/UE.html>

Spis rysunków

- 4.1. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.2. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.3. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.4. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.5. Struktura procentowa odpowiedzi wszystkich badanych na pytanie nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej do oceny przebiegu praktyki.*
- 4.6. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.7. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.8. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.9. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.10. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej.*

- 4.11. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.12. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.13. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.14. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.15. Różnice między opiniami studentów, studentek i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej?*
- 4.16. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.17. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.18. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 5: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.19. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*

- 4.20. Różnice między opiniami nauczycieli, nauczycielek szkolnych (NS) i nauczycieli, nauczycielek akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej.*
- 4.21. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.22. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.23. Różnice między opiniami studentek i studentów w odniesieniu do pytania nr 7: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.24. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli szkolnych (NS) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.25. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 1: *Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.26. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 3: *Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.*
- 4.27. Różnice między opiniami nauczycielek i nauczycieli akademickich (NA) w odniesieniu do pytania nr 9: *Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki arkusz monitoringu praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej.*
- 4.28. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego przed praktyką (WF1) i po praktyce (WF2).
- 4.29. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej przed praktyką (GKOR1) i po praktyce (GKOR2).
- 4.30. Średnie wskaźniki poziomu wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej przed praktyką (T) i po praktyce (R).

- 4.31. Średnie wskaźniki zmian wiedzy studentów w zakresie wychowania fizycznego (WF12), gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej (GKOR12) i wskaźnik sumaryczny dla obydwu testów (TR).
- 4.32. Średnie samooceny studentów i studentek oraz oceny nauczycieli i nauczycielek szkolnych (NS) za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.
- 4.33. Średnie samooceny studentów i studentek oraz oceny nauczycieli i nauczycielek akademickich (NA) za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.
- 4.34. Średnie oceny nauczycieli i nauczycielek szkolnych (NS) oraz nauczycieli i nauczycielek akademickich (NA) wystawiane studentom i studentkom za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Spis tabel

- 1.1. Klasyfikacja wybranych publikacji naukowych dotyczących praktyk pedagogicznych
- 1.2. Struktura kształcenia przyszłych nauczycieli w Holandii
- 2.1. Wybrane badania dotyczące praktyk pedagogicznych w ramach studiów wychowania fizycznego w Polsce
- 4.1. Studenci i studentki, nauczyciele i nauczycielki szkolni i akademicy biorący udział w realizacji praktyk pedagogicznych w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w latach 2011–2013
- 4.2. Studenci i studentki realizujący praktyki pedagogiczne w ramach projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych” w latach 2011–2013
- 4.3. Przykładowy arkusz z zebranymi ocenami częściowymi studentów i studentek za lekcje monitorowane i poddane superwizji oraz oceny końcowe
- 4.4. Wyniki osiągnięte w testach wiedzy przed praktyką i po praktyce przez wszystkich badanych studentów oraz z podziałem na poszczególne roczniki
- 4.5. Wartości współczynnika korelacji r Pearsona między oceną końcową z praktyki pedagogicznej i poszczególnymi samoocenami oraz ocenami za monitorowane lekcje wychowania fizycznego i zajęcia z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej
- 4.6. Wartości współczynnika korelacji r Pearsona między wskaźnikami poziomu i zmian wiedzy studentów a ocenami za monitorowane lekcje wychowania fizycznego wystawianymi przez nauczycieli szkolnych (NS) i akademickich (NA) oraz oceną końcową przebiegu praktyki

(poniższe dwie tabele są integralną częścią regulaminów)

1. Kryteria wyboru nauczycieli wychowania fizycznego i gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej do pełnienia roli opiekuna praktyki pedagogicznej monitorowanej w szkole podstawowej i gimnazjum w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) i dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna)
1. Kryteria wyboru NA do roli opiekuna praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej i gimnazjum w zakresie przedmiotu podstawowego (wychowanie fizyczne) i dodatkowego (gimnastyka kompensacyjno-korekcyjna)

Załączniki

Załącznik 1 Standardy kształcenia nauczycieli

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu

z dnia 7 września 2004 r.

w sprawie standardów kształcenia nauczycieli

(Dz.U. nr 207, poz. 2110)

Praktyki pedagogiczne – minimalne obciążenia godzinowe dla studiów wyższych zawodowych:

- w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) – łącznie w wymiarze co najmniej 180 godzin;
 - dla uzupełniających studiów magisterskich, prowadzonych dla absolwentów studiów wyższych zawodowych w specjalizacji nauczycielskiej – w wymiarze co najmniej 45 godzin;
 - dla jednolitych studiów magisterskich – w wymiarze co najmniej 150 godzin.
- Jednolite studia magisterskie w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) – łącznie w wymiarze co najmniej 210 godzin.

X. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE

Celem praktyk pedagogicznych jest w szczególności:

- 1) poznanie organizacji pracy różnych typów szkół i placówek, a w szczególności tych, w których absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie;
- 2) nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć;
- 3) nabycie umiejętności prowadzenia obserwacji zajęć i jej dokumentowania;
- 4) nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyk przez opiekunów praktyk i studentów;
- 5) nabycie umiejętności analizowania własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.

Praktyki pedagogiczne organizowane są w różnych typach szkół i placówek, a obowiązkowo w tych, do pracy w których absolwent studiów uzyskuje kwalifikacje.

W trakcie praktyk studentowi zapewnia się następujące formy aktywności: wizyty w szkołach i placówkach, obserwowanie zajęć, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, prowadzenie zajęć wspólnie z nauczycielem, samodzielne prowadzenie zajęć, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów).

W przypadku studiów wyższych zawodowych i jednolitych studiów magisterskich zajęcia prowadzone przez studenta powinny stanowić co najmniej 30% czasu przeznaczanego w programie studiów na praktyki pedagogiczne. Co najmniej 40% czasu praktyk powinno być realizowanych podczas ostatniego roku kształcenia nauczycielskiego.

W trakcie praktyk pedagogicznych co najmniej 30 godzin zajęć powinno być realizowanych w powiązaniu z kształceniem w zakresie psychologii i pedagogiki.

W programie studiów w zakresie przedmiotów: psychologia, pedagogika i dydaktyka przedmiotowa, należy zapewnić czas na przygotowanie studentów do praktyki oraz jej omówienie.

Szkoły wyższe kształcące nauczycieli są obowiązane utrzymywać systematyczny kontakt ze szkołami i placówkami, w których studenci odbywają praktyki pedagogiczne.

Udział studenta w zajęciach objętych praktykami pedagogicznymi jest dokumentowany. Praktyki pedagogiczne podlegają ocenie z uwzględnieniem opinii opiekuna praktyk w szkole.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej

z dnia 12 marca 2009 r.

w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

1) nauczycielu – należy przez to rozumieć nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych wymienionych w art. 1 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 oraz ust. 2 pkt 1a i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela;

- 3) **przygotowaniu pedagogicznym** – należy przez to rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia **oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin.**

Poniższe rozporządzenie w sprawie standardów kształcenia nie obowiązywało w chwili pisania i składania projektu, jednak zaczęło obowiązywać w trakcie realizacji projektu.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 17 stycznia 2012 r.
w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania
zawodu nauczyciela

Minimalna liczba godzin praktyk.

Moduł 2 Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym:

1. Ogólne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne.
2. Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne do nauczania na danym etapie edukacyjnym lub etapach edukacyjnych.
3. Praktyka, 30.

Moduł 3 Przygotowanie w zakresie dydaktycznym:

1. Podstawy dydaktyki.
2. Dydaktyka przedmiotu (rodzaju zajęć) na danym etapie edukacyjnym lub etapach edukacyjnych.
3. Praktyka, 120.

Celem praktyk pedagogicznych jest kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych przez:

- a) zapoznanie się ze specyfiką przedszkola, szkoły lub placówki, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji;
- b) obserwowanie: zorganizowanej i podejmowanej spontanicznie aktywności formalnych i nieformalnych grup uczniów, aktywności poszczególnych uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi i młodzieżą (w tym samym

- i w różnym wieku), procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w grupach wychowawczych, ich prawidłowości i zakłóceń, czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk oraz prowadzonych przez niego zajęć, sposobu integrowania przez opiekuna praktyk różnej działalności, w tym opiekuńczo-wychowawczej, dydaktycznej, pomocowej i terapeutycznej, dynamiki grupy, ról pełnionych przez uczestników grupy, zachowania i postaw dzieci i młodzieży, działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny w grupie; obserwowanie czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji (zajęć) oraz aktywności uczniów, toku metodycznego lekcji (zajęć), stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy, sposobu oceniania uczniów, sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej, funkcjonowania i aktywności w czasie lekcji (zajęć) poszczególnych uczniów, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uczniów uzdolnionych, organizacji przestrzeni w klasie oraz sposobu jej zagospodarowania;
- c) współdziałanie z opiekunem praktyk w: sprawowaniu opieki i nadzoru nad grupą oraz zapewnianiu bezpieczeństwa, podejmowaniu działań wychowawczych wynikających z zastanych sytuacji, prowadzeniu zorganizowanych zajęć wychowawczych, podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w planowaniu i przeprowadzeniu lekcji (zajęć), organizowaniu pracy w grupach, przygotowaniu pomocy dydaktycznych, wykorzystaniu środków multimedialnych i technologii informacyjnej w pracy dydaktycznej, kontrolowaniu i ocenianiu uczniów, organizowaniu przestrzeni klasy, podejmowaniu działań w zakresie projektowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- d) pełnienie roli opiekuna-wychowawcy, w szczególności: diagnozowanie dynamiki grupy oraz pozycji jednostek w grupie, poznawanie uczniów i wychowanków, ich sytuacji społecznej, potrzeb, zainteresowań i zdolności, a także określanie poziomu rozwoju oraz wstępne diagnozowanie dysfunkcji i zaburzeń, samodzielne prowadzenie działań opiekuńczo-wychowawczych wobec grupy i poszczególnych uczniów i wychowanków w grupie, sprawowanie opieki nad grupą w toku spontanicznej aktywności uczniów i wychowanków, organizacja i prowadzenie zajęć wychowawczych (w tym zajęć integrujących grupę i działań profilaktycznych) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, animowanie aktywności grupy i współdziałania jej uczestników, organizowanie pracy uczniów i wychowanków w grupach zadaniowych;
- e) pełnienie roli nauczyciela, w szczególności: planowanie lekcji (zajęć), formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych, dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy

- uczniowskiej, organizacja i prowadzenie lekcji (zajęć) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze, wykorzystywanie w toku lekcji (zajęć) środków multimedialnych i technologii informacyjnej, dostosowywanie sposobu komunikacji w toku lekcji (zajęć) do poziomu rozwoju uczniów, animowanie aktywności poznawczej i współdziałania uczniów, rozwijanie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z wykorzystaniem technologii informacyjnej, organizacja pracy uczniów w grupach zadaniowych, dostosowywanie podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów, podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej w miarę pojawiających się problemów w sytuacjach: zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad, podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami;
- f) podejmowanie indywidualnej pracy z uczniami i wychowankami (w tym uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), podejmowanie działań wychowawczych o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych lub nieprzestrzegania ustalonych zasad, sprawowanie opieki nad uczniami i wychowankami poza terenem przedszkola, szkoły lub placówki;
- g) analizę i interpretację zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym: prowadzenie dokumentacji praktyki, konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką, ocenę własnego funkcjonowania w toku realizowania zadań opiekuńczych i wychowawczych (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron), ocenę przebiegu prowadzonych działań oraz realizacji zamierzonych celów, konsultacje z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych sytuacji i przeprowadzanych działań, omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów (słuchaczy).

IV. Organizacja praktyk

W trakcie praktyk studentowi (słuchaczowi) zapewnia się następujące formy aktywności:

- 1) wizyty w przedszkolach, szkołach i placówkach;
- 2) obserwowanie zajęć;
- 3) asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia;
- 4) samodzielne prowadzenie zajęć;
- 5) planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów, słuchaczy).

Uczelnie:

- 1) opracowują zasady odbywania praktyk;
- 2) przygotowują studentów (słuchaczy) do odbycia praktyk;
- 3) zapewniają możliwość omówienia praktyk w trakcie zajęć na uczelni;
- 4) utrzymują systematyczny kontakt z przedszkolami, szkołami i placówkami, w których studenci (słuchacze) odbywają praktyki.

Uczelnie mają obowiązek zapewnić studentom (słuchaczom) w trakcie praktyk:

- 1) warunki umożliwiające zarówno uzyskanie przygotowania praktycznego w zakresie realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych, jak i poznanie różnych klas i zespołów uczniowskich oraz zdobycie odpowiedniego doświadczenia pedagogicznego w zakresie organizacji pracy przedszkola, szkoły lub placówki, planowania, realizowania i oceniania wyników procesu kształcenia;
- 2) dostęp do pracowni specjalistycznych, sprzętu i pomocy dydaktycznych;
- 3) opiekę i nadzór opiekuna praktyk;
- 4) warunki umożliwiające samodzielne opracowanie konspektów lekcji lub scenariuszy zajęć w oparciu o informacje i wskazówki przekazane przez opiekuna praktyk;
- 5) warunki do prowadzenia lekcji (zajęć) z zastosowaniem technologii informacyjnej, w szczególności z wykorzystaniem treści i zasobów edukacyjnych znajdujących się na portalach internetowych.

Praktyki powinny odbywać się w przeważającej części równoległe z realizacją zajęć na uczelni.

Załącznik 2

Lista wnioskodawców, z którymi podpisano umowy dotyczące dofinansowania projektów

Lp.	Nazwa beneficjenta	Siedziba beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu PLN	Wartość dofinansowania PLN	Liczba punktów ogółem	Data podpisania umowy
1	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	ul. Wieniawskiego 1 60-712 Poznań	Opracowanie i wdrożenie modelowego programu praktyk nauczycielskich dla studentów Wydziału Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: „Praktyka czyni mistrza”	3 179 383,00	3 179 383,00	95	2010-09-10
2	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie	ul. Poczтова 54 22-100 Chełm	Praktyka i wiedza drogą do sukcesu	1 659 887,45	1 659 887,45	80,5	2010-09-16
3	Wyższa Szkoła Kultury Fizycznej i Turystyki im. Haliny Konopackiej	ul. Staszica 1 05-800 Pruszków	Program Praktyk Pedagogicznych podnoszących jakość kształcenia przyszłych nauczycieli	3 623 402,00	3 623 402,00	71,5	2010-09-16
4	Lubelska Szkoła Wyższa w Rykach	ul. Warszawska 3b 08-500 Ryki	Innowacyjne praktyki pedagogiczne szansą rozwoju oświaty	1 518 850,00	1 518 850,00	79	2010-09-20
5	Wyższa Szkoła Humanitas	ul. Kilińskiego 43 41-200 Sosnowiec	Przez praktykę do zawodu – Program praktyk pedagogicznych w Wyższej Szkole Humanitas	1 701 963,00	1 701 963,00	68	2010-09-22
6	Uniwersytet w Białymstoku	ul. Marii Curie-Skłodowskiej 14 15-097 Białystok	Usus est optimus magister – praktyka jest najlepszym nauczycielem	13 945 378,00	13 945 378,00	66,5	2010-09-29

Lp.	Nazwa beneficjenta	Siedziba beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu PLN	Wartość dofinansowania PLN	Liczba punktów ogółem	Data podpisania umowy
7	Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi	ul. Żeromskiego 11 5 90-542 Łódź	Praktyka na miarę szyta. Program praktyk pedagogicznych podnoszących jakość kształcenia w zawodzie nauczyciela	2 089 930,00	2 089 930,00	89,5	2010-10-04
8	Wyższa Szkoła Administracji	ul. A. Frycza Modrzewskiego 12 43-300 Bielsko-Biała	Przez praktykę do wiedzy	2 667 810,00	2 667 810,00	79	2010-10-08
9	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu	ul. Słowackiego 55 47-400 Racibórz	Modelowy program praktyk podnoszący jakość kształcenia studentów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela w PWSZ w Raciborzu	3 311 731,84	3 311 731,84	87,5	2010-10-13
10	Wyższa Szkoła Pedagogiczno-Techniczna	ul. Chopina 21 H 62-510 Konin	Dobre przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty	1 232 320,00	1 232 320,00	84	2010-10-13
11	Wyższa Szkoła Zawodowa im. Szymona Szymonowica	ul. Akademicka 8 22-400 Zamość	Praktyki pedagogiczne drogą do innowacyjnego szkolnictwa	1 874 028,68	1 874 028,68	76,5	2010-10-13
12	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny (dawna Akademia Podlaska)	ul. Konańskiego 2 08-110 Siedlce	Praktyki pedagogiczne – kompetentnie, twórczo, przyjemnie	3 833 175,00	3 833 175,00	83	2010-10-18

Lp.	Nazwa beneficjenta	Siedziba beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu PLN	Wartość dofinansowania PLN	Liczba punktów ogółem	Data podpisania umowy
13	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie	ul. Przyjaźni 1 62-510 Konin	Profesjonalne praktyki – profesjonalni nauczyciele	3 542 459,22	3 542 459,22	87	2010-10-26
14	Uniwersytet Łódzki	ul. Narutowicza 65 90-131 Łódź	Poznać – zrozumieć – doświadczyć. Praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela	2 982 608,00	2 982 608,00	85,5	2010-11-16
15	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	ul. Wieniawskiego 1 61-712 Poznań	Szkoła i uniwersytet – wspólne działania na rzecz podniesienia jakości studenckich praktyk pedagogicznych	4 950 240,24	4 950 240,24	82,5	2010-11-19
16	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5 20-031 Lublin	www.praktyki.wi.umcs. Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Humanistycznym UMCS	7 634 166,88	7 634 166,88	89	2010-12-09
17	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	pl. M. Curie-Skłodowskiej 5 20-031 Lublin	Profesjonalizm w edukacji. Przygotowanie i realizacja nowego programu praktyk pedagogicznych na Wydziale Artystycznym UMCS	3 833 300,80	3 833 300,80	90	2010-12-14
18	Akademia Pedagogiki Specjalnej	ul. Szczeńliwicka 40 02-353 Warszawa	Dobre praktyki – dobrzy nauczyciele – skuteczna szkoła	9 702 826,46	9 702 826,46	67	2010-12-30
19	Uniwersytet Łódzki	ul. Narutowicza 65 90-131 Łódź	Przyjazna i bezpieczna szkoła. Praktyczne przygotowanie szkół do realizacji zadań wychowawczych i opiekuńczych	3 853 108,50	3 853 108,50	69	2011-01-25

Lp.	Nazwa beneficjenta	Siedziba beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość projektu PLN	Wartość dofinansowania PLN	Liczba punktów ogółem	Data podpisania umowy
20	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	ul. Wieniawskiego 1 61-712 Poznań	Dobra szkoła – lepsza praktyka – doskonalą nauczyciel. Przygotowanie szkół i opiekunów praktyk do efektywnej współpracy ze studentami chemii	4 830 556,00	4 830 556,00	95,5	2011-01-25
21	Wyższa Szkoła Zawodowa „Kadry dla Europy”	ul. P. Mansfelda 4 60-855 Poznań	Podstawą dobra praktyka	2 392 100,00	2 392 100,00	69,5	2011-01-31
22	Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie	ul. Kopernika 17-19/21 42-200 Częstochowa	WSL liderem w efektywnym kształceniu nauczycieli	4 221 305,00	4 221 305,00	95,5	2011-02-11
23	Dolnośląska Szkoła Wyższa	ul. Wagonowa 9 53-609 Wrocław	Poprzez praktykę do profesjonalizmu – nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja	3 744 142,92	3 744 142,92	68,5	2011-02-22
24	Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	ul. Ignacego Jana Paderewskiego 35 51-612 Wrocław	Nowa jakość praktyk pedagogicznych	3 121 329,76	3 121 329,76	90,5	2011-03-02
25	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu	ul. Wojska Polskiego 1 82-300 Elbląg	Innowacyjny nauczyciel w szkole XXI wieku	4 356 715,23	4 356 715,23	70,5	2011-03-21

Załącznik 3

Lista szkół podstawowych biorących udział w projekcie

Lp.	Szkoła	Liczba studentów lub studentek zapisanych do szkoły podstawowej w roku akademickim			
		2011/2012	2012/2013	2013/2014	
1	Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa, ul. Zielińskiego 38, Wrocław	2	2	4	
2	Sportowa Szkoła Podstawowa nr 72 im. Władka Zarembowicza, ul. Trwata 17-19, Wrocław	6	6	10	
3	Szermiercza Sportowa Szkoła Podstawowa nr 85, ul. Traugutta 37, Wrocław	-	4	4	
4	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Dąbrowskiej, ul. Nowowiejska 78, Wrocław	7	6	6	
5	Szkoła Podstawowa nr 107, ul. Prusa 64, Wrocław	-	2	2	
6	Szkoła Podstawowa nr 108 im. Juliana Tuwima, ul. Chrobrego 3, Wrocław	5	4	4	
7	Szkoła Podstawowa nr 118 im. Pułkownika pilota Bolesława Orlińskiego, ul. Bulwar Ikara 19, Wrocław	6	8	10	
8	Szkoła Podstawowa nr 12 im. Marii Skłodowskiej-Curie, ul. Janiszewskiego 14, Wrocław	6	4	4	
9	Szkoła Podstawowa nr 15 im. Księżnej Jadwigi Śląskiej, ul. Solskiego 13, Wrocław	2	4	4	
10	Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Komuny Paryskiej 36-38, Wrocław	6	4	4	
11	Szkoła Podstawowa nr 20, ul. Kamińskiego 24, Wrocław	-	3	4	
12	Szkoła Podstawowa nr 22, ul. Stabłowicka 143, Wrocław	3	-	2	
13	Szkoła Podstawowa nr 28, ul. Grecka 59, Wrocław	-	6	6	
14	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mariusza Zanuskiego, ul. Bobrza 27, Wrocław	5	9	7	
15	Szkoła Podstawowa nr 30, ul. Zaporoska 28, Wrocław	-	-	2	
16	Szkoła Podstawowa nr 37, ul. Sarbinowska 10, Wrocław	2	2	-	
17	Szkoła Podstawowa nr 39 im. Księża Jana Twardowskiego, ul. Przedwiośnie 47, Wrocław	2	1	2	
18	Szkoła Podstawowa nr 46, ul. Ścinawska 21, Wrocław	13	15	13	
19	Szkoła Podstawowa nr 47, ul. Januszowicka 35-37, Wrocław	2	1	6	
20	Szkoła Podstawowa nr 50, ul. Czeska 58, Wrocław	8	6	8	
21	Szkoła Podstawowa nr 61, ul. Skarbowców 8, Wrocław	1	3	4	
22	Szkoła Podstawowa nr 64 im. Władysława Broniewskiego, ul. Wojszycka 1, Wrocław	3	2	2	

Lp.	Szkoła	Liczba studentów lub studentek zapisanych do szkoły podstawowej w roku akademickim		
		2011/2012	2012/2013	2013/2014
23	Szkoła Podstawowa nr 71 im. Leona Kruczkowskiego, ul. Podwale 57, Wrocław	3	2	2
24	Szkoła Podstawowa nr 73 im. Generata Władysława Andersa, ul. Gliniana 30, Wrocław	-	2	2
25	Szkoła Podstawowa nr 76, ul. Wandy 13, Wrocław	6	6	5
26	Szkoła Podstawowa nr 78 im. Mikołaja Kopernika, ul. Jedności Narodowej 195, Wrocław	-	4	4
27	Szkoła Podstawowa nr 8, ul. Kowalska 105, Wrocław	2	2	-
28	Szkoła Podstawowa nr 80 im. Tysiąclecia Wrocławia, ul. Polna 4, Wrocław	-	4	3
29	Szkoła Podstawowa nr 82 im. Budowniczych Wrocławia, ul. Błacharska 13, Wrocław	2	2	4
30	Szkoła Podstawowa nr 83 im. Jana Kasprowicza, ul. Boya Żeleńskiego 32, Wrocław	6	4	4
31	Szkoła Podstawowa nr 84, ul. Górnickiego 20, Wrocław	6	4	2
32	Szkoła Podstawowa nr 90, ul. Orzechowa 62, Wrocław	7	5	2
33	Szkoła Podstawowa nr 91 im. Orłąt Lwowskich, ul. Sempolowskiej 54, Wrocław	3	4	4
34	Szkoła Podstawowa nr 93 im. Tradycji Orła Białego, ul. Niemcewicza 29/31, Wrocław	2	2	1
35	Szkoła Podstawowa nr 95, ul. Starogajowa 66-68, Wrocław	3	-	1
36	Szkoła Podstawowa nr 96 im. Leonida Teligi, ul. Krakowska 2, Wrocław	2	2	1
37	Szkoła Podstawowa nr 98 im. Piastów Wrocławskich, ul. Sycowska 22a, Wrocław	4	4	4
38	Zespół Placówek Oświatowych nr 1, Szkoła Podstawowa nr 42, ul. Wąłbrzyska 50, Wrocław	-	-	2
39	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1, Szkoła Podstawowa nr 113 im. Adama Rapackiego, ul. Zemska 16C, Wrocław	5	2	5
40	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10, Szkoła Podstawowa nr 27, ul. Rumiankowa 34, Wrocław	4	4	4
41	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 12, Szkoła Podstawowa nr 26 im. Piastów Śląskich, ul. Suwalska 5, Wrocław	2	3	5
42	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 13, Szkoła Podstawowa nr 67, pl. Muzealny 20, Wrocław	-	2	4
43	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14, Szkoła Podstawowa nr 24, ul. Częstochowska 42, Wrocław	2	3	2
44	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 15, Szkoła Podstawowa nr 25 im. Franciszka Juszczaka, ul. Stanisławowska 38-44, Wrocław	2	2	2
45	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 17, Szkoła Podstawowa nr 17, ul. Wieczysta 105, Wrocław	-	4	4
46	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 18, Szkoła Podstawowa nr 18, ul. Poznańska 26, Wrocław	-	2	-

Lp.	Szkoła	Liczba studentów lub studentek zapisanych do szkoły podstawowej w roku akademickim		
		2011/2012	2012/2013	2013/2014
47	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2, Szkoła Podstawowa nr 38, ul. Horbaczewskiego 61, Wrocław	2	2	2
48	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Inflancka 13, Wrocław	6	4	6
49	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6, Szkoła Podstawowa nr 34, ul. Gątczyńskiego 8, Wrocław	2	2	2
50	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7, Szkoła Podstawowa nr 19, ul. Koszykańska 2-4, Wrocław	2	1	-
51	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8, Szkoła Podstawowa nr 58, ul. Składowa 2-4, Wrocław	3	1	2
52	Zespół Szkół nr 10, Szkoła Podstawowa nr 44, ul. Wilanowska 31, Wrocław	4	2	2
53	Zespół Szkół nr 15, Szkoła Podstawowa nr 36, ul. Chopina 9B, Wrocław	3	2	2
54	Zespół Szkół nr 20, Szkoła Podstawowa nr 65, ul. Kłodnicka 36, Wrocław	-	1	-
55	Zespół Szkół nr 21, Szkoła Podstawowa nr 75, ul. Igniuta 28, Wrocław	5	4	4
56	Zespół Szkół nr 7, Szkoła Podstawowa nr 97, ul. Prosta 16, Wrocław	3	2	2
57	Zespół Szkół nr 9, Szkoła Podstawowa nr 45, ul. Krajewskiego 1, Wrocław	5	4	4
58	Zespół Szkół Sióstr Salezjanek, pl. Franciszkański 1-3, Wrocław	3	-	-

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

Załącznik 4

Kwestionariusz dotyczący opinii nt. praktyk w ramach projektu

PRAKTYKA W SZKOLE PODSTAWOWEJ W ROKU AKADEMICKIM

...../.....

Ankieta ewaluacyjna praktyki pedagogicznej realizowanej w ramach projektu
„Nowa jakość praktyk pedagogicznych”

Prosimy o udzielenie szczerych i wyczerpujących odpowiedzi. Państwa opinie zostaną wykorzystane do modyfikacji programu kolejnych praktyk. Mamy nadzieję, że wspólnie uda nam się opracować sprawnie działający system przygotowania studentów i studentek do zawodu nauczyciela(lki) wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej.

Proszę uzupełnić lub zakreślić:

Wiek

płeć K

M

Student

Nauczyciel w szkole

Nauczyciel akademicki

Odpowiedzi w skali poszczególnych pytań zamkniętych oznaczają:

5 – oceniam bardzo wysoko,

4 – oceniam wysoko,

3 – nie wiem, nie mam zdania,

2 – oceniam nisko,

1 – oceniam bardzo nisko.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

1. Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.

5 — 4 — 3 — 2 — 1

2. Jakie zmiany zaproponował(a)by Pan/Pani w programie praktyki w zakresie wychowania fizycznego?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie wychowania fizycznego? Proszę zaznaczyć na skali.

5 — 4 — 3 — 2 — 1

4. Jakie zmiany zaproponował(a)by Pan/Pani w dzienniku praktyki w zakresie wychowania fizycznego?

.....
.....
.....
.....
.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biurowo projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

5. Jak ocenia Pan/Pani program praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.

5 — 4 — 3 — 2 — 1

6. Jakie zmiany zaproponował(a)by Pan/Pani w programie praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej?

.....
.....
.....
.....
.....

7. Jak ocenia Pan/Pani dziennik praktyki w szkole podstawowej w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej? Proszę zaznaczyć na skali.

5 — 4 — 3 — 2 — 1

8. Jakie zmiany zaproponował(a)by Pan/Pani w dzienniku praktyki w zakresie gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej?

.....
.....
.....
.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biurowisko projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

9. Jak ocenia Pan/Pani zaproponowane narzędzie do oceny przebiegu praktyki, tj. ARKUSZ MONITORINGU PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ?

5—4—3—2—1

10. Jaki zmiany zaproponował(a)by Pan/Pani w ARKUSZU MONITORINGU PRAKTYKI PEDAGOGICZNEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ?

.....

.....

.....

.....

.....

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

Załącznik 5

Kwestionariusz oceny wiedzy z wychowania fizycznego

Wrocław, dnia

Kwestionariusz oceny wiedzy studenta o realizacji zadań praktyki pedagogicznej z wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej w szkole podstawowej w ramach realizacji projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”

Imię i nazwisko studentki(ta)..... nr albumu.....

Etap edukacji (zakreśl):

- a) szkoła podstawowa przed praktyką
- b) szkoła podstawowa po praktyce

Proszę uzupełnić poniższe twierdzenia, związane z wiedzą i doświadczeniem praktycznym, niezbędnymi do realizacji szkolnego procesu wychowania fizycznego podczas praktyki pedagogicznej. Celem niniejszej ankiety jest rozpoznanie Twojego stanu teoretycznego przygotowania zawodowego do roli nauczyciela wychowania fizycznego. Należy uzupełnić poniższe twierdzenia.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

UZUPEŁNIJ TWIERDZENIA, WSTAWIAJĄC WYBRANY SYMBOL ODPOWIEDZI (a, b, c):

1. Kultura fizyczna obejmuje skierowanych na ciało człowieka, wartości związanych z kształtowaniem ciała, które wyznaczają poszczególnym członkom danych wspólnot cele i sposoby rozwijania różnych kompetencji ciała.
 - a) efekty tych zachowań
 - b) wzory znaczeń, zachowań i efekty tych zachowań
 - c) wzory znaczeń

2. Nauczyciel wychowania fizycznego jest organizatorem bogatych aksjologicznie sytuacji dydaktycznych, prowokujących wychowanków do wyboru wartości i decyzji względem własnego ciała.
 - a) nauczycielem ruchu
 - b) przewodnikiem zachowań sportowych
 - c) przewodnikiem po świecie wartości

3. Podstawa programowa w polskim systemie oświaty określa standardy wiedzy i umiejętności wymagane na koniec danego etapu w postaci efektów kształcenia, opisuje edukacji.
 - a) kompetencje po każdym etapie
 - b) efekty kształcenia na wybranych etapach
 - c) efekty kształcenia po każdym etapie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

4. Cele wychowawcze dotyczą zamierzonego kształtowania pozytywnych postaw wobec własnego ciała i jego potrzeb.
- a) kierunkowe
 - b) instrumentalne
 - c) operacyjne
5. Cele kształcenia dotyczą wiedzy, umiejętności, nawyków, uzdolnień i inteligencji.
- a) kierunkowe
 - b) instrumentalne
 - c) operacyjne
6. diagnozy pedagogicznej to: diagnoza osobnicza, diagnoza grupowa, diagnoza środowiskowa.
- a) Zakresy
 - b) Etapy
 - c) Treści
7. Diagnoza dotyczy rozpoznania między innymi umiejętności samodzielnego sterowania własnym rozwojem sprawności i odpoczynkiem w czasie wolnym.
- a) osobnicza
 - b) środowiskowa
 - c) grupowa

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

8. Diagnoza pozwala rozpoznać zwartość grupy społecznej i interakcje pomiędzy jej członkami, istnienie nieformalnych grup społecznych, zespoły uczniowskie wymagające specjalnej opieki.
- a) osobnicza
 - b) środowiskowa
 - c) grupowa
9. Plan jednej lekcji – – zawiera dokładny opis przewidywanego przebiegu lekcji: temat lekcji, cele lekcji, zadania dydaktyczne i wychowawcze, metody nauczania, formy organizacyjne, środki dydaktyczne, temat pracy zadanej do domu.
- a) ośnowa
 - b) konspekt
 - c) plan szczegółowy cyklu
10. Hospitacja to uczestnictwo w zajęciach szkolnych w celu dokonania ich analizy i ewentualnej oceny.
- a) dyrektora szkoły
 - b) inspektora oświaty
 - c) przedstawicieli władz szkolnych lub nauczycieli
11. Przebieg hospitacji: zanotowanie danych formalnych o klasie, zapisanie celów i zadań lekcji, pytań przydatnych do późniejszej analizy lekcji.
- a) sporządzenie uwag na temat przebiegu lekcji
 - b) sporządzenie scenariusza zajęć z zapisywaniem własnych uwag
 - c) sporządzenie notatek z przebiegu lekcji z równoczesnym zapisywaniem własnych uwag

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

12. Rodzaje hospitacji w kontekście: hospitacja kontrolno-oceniająca, hospitacja doradczo-doskonaląca, hospitacja diagnozująca.

- a) mierzenia jakości pracy szkoły
- b) mierzenia efektów nauczania szkoły
- c) mierzenia jakości pracy nauczyciela

13. Hospitacja to ocena pracy nauczyciela opierająca się na osiągnięciach ucznia – jest to wskaźnik efektywności oddziaływań pedagogicznych.

- a) kontrolno-oceniająca
- b) diagnozująca
- c) doradczo-doskonaląca

14. Hospitacja to obserwacja warsztatu pracy nauczyciela, sposobu planowania pracy, konstrukcji lekcji, wykorzystania środków dydaktycznych, indywidualizacji nauczania, motywowania uczniów do nauki, właściwego oceniania.

- a) kontrolno-oceniająca
- b) diagnozująca
- c) doradczo-doskonaląca

15. Hospitacja to obserwacja połączona z dokonaniem oceny pracy nauczyciela.

- a) kontrolno-oceniająca
- b) diagnozująca
- c) doradczo-doskonaląca

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

Załącznik 6

Kwestionariusz oceny wiedzy z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej

Wrocław, dnia.....

Kwestionariusz oceny wiedzy studenta o realizacji zadań praktyki pedagogicznej z gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej w szkole podstawowej w ramach realizacji projektu „Nowa jakość praktyk pedagogicznych”

Imię i nazwisko studentki(ta)..... nr albumu.....

Etap edukacji (zakreśl):

- a) szkoła podstawowa przed praktyką
- b) szkoła podstawowa po praktyce

Proszę odpowiedzieć na pytania związane z wiedzą i doświadczeniem praktycznym niezbędnymi do realizacji szkolnego procesu wychowania fizycznego i gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej podczas praktyki pedagogicznej. Celem niniejszej ankiety jest rozpoznanie Twojego stanu teoretycznego przygotowania zawodowego do roli nauczyciela gimnastyki kompensacyjno-korekcyjnej. Proszę zaznaczyć poprawne odpowiedzi.

1. Ocenę wzrokową postawy ciała należy rozpocząć od:

- a) oceny położenia miednicy w płaszczyźnie czołowej i skrętnej, wybranych punktów kostnych w płaszczyźnie czołowej strzałkowej
- b) oceny wybranych punktów kostnych w płaszczyźnie strzałkowej
- c) oceny wybranych punktów kostnych w płaszczyźnie czołowej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. I. J. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław

Biuro projektu: ul. Witelona 25 p. 012, 51-617 Wrocław

email: projekt.praktyki@awf.wroc.pl

tel./fax 713473170

2. Wykorzystując test FMS można ocenić:

- a) stan funkcjonalny narządu ruchu w dynamice
- b) stan funkcjonalny narządu ruchu w statyce
- c) stan funkcjonalny kończyn dolnych

3. Prawidłowa postawa ciała zależy od:

- a) prawidłowego ukształtowania układu kostno-więzadłowego, wydolnego układu mięśniowego oraz sprawnie działającego układu nerwowego
- b) trybu życia, prawidłowej budowy ciała
- c) zrównoważenia ciała w płaszczyźnie strzałkowej i czołowej

4. Prawidłowa postawa ciała zapewnia:

- a) ekonomikę ruchu oraz doznania estetyczne
- b) optymalną stabilność, ekonomikę ruchu, prawidłową pracę narządów wewnętrznych oraz doznania estetyczne
- c) optymalną stabilność oraz doznania estetyczne

5. Strategia reedukacji mięśniowej prowadzi do:

- a) poprawy czynności ruchowej (precyzji, ograniczenia błędów ruchowych), stałości (ograniczenia wariacji), stałego postępu w jakości wykonanego ruchu
- b) poprawienia estetyki ciała
- c) ogranicza się tylko do poprawy czynności ruchowej

